

Володимир Босько
Володимир Поліщук

ЖУРНАЛІСТИ СТЕПОВОГО КРАЮ

Володимир Босько
Володимир Поліщук

ЖУРНАЛІСТИ СТЕПОВОГО КРАЮ

1874 - 1939

Біографічний довідник

Автори-упорядники: Босько Володимир Миколайович
Поліщук Володимир Васильович

Упорядники цього видання зробили спробу зібрати під однією обкладинкою короткі біографії уродженців краю до 1939 року, які пов'язали своє життя із журналістикою та видавничою справою, а також тих осіб, які працювали у газетах Єлисаветград-Зінов'євська-Кірового у цей період. Звісно, упорядникам не вдалося внести до довідника прізвища багатьох дореволюційних журналістів, а також тих майстрів слова, хто працював у ЗМІ в радянські часи, оскільки збір інформації про них триває. Сподіваємося, що це буде зроблено під час підготовки другої частини довідника. До другого випуску також планується внести інформацію про заслужених журналістів України, співробітників друкованих видань, які стали лауреатами престижних професійних та літературних премій, нагороджених високими урядовими відзнаками, журналістів обласних, районних та багатотиражних видань часів Радянського Союзу, а також засобів масової інформації Незалежної України.

Висловлюємо щирі вдячність за допомогу у підготовці видання працівникам Державного архіву Кіровоградської області, обласного краєзнавчого музею, відділів мистецтв та краєзнавства обласної бібліотеки ім. Д. Чижевського, журналістам і краєзнавцям В. Бабичу, М. Долгих, Б. Куманському, Ю. Тютюшкіну, Ф. Шепелю, Є. Шустер та С. Янчукову.

Перша у місті газета під назвою «Елисаветградский городской листок» вийшла у 1874 році. Видавало її міське управління протягом двох років. Спершу готував матеріали чиновник В. Протопопов. У 1874-1876 роках газету підписував С. Турчанов, який був міським головою у 1866-1876 роках. Із закінченням його каденції газета припинила своє існування. Отож, В. Протопопова можна вважати першим у місті журналістом, а С. Турчанова – першим редактором елисаветградської газети.

У 1892-1905 роках виходили «Ведомости Елисаветградского городского общественного управления». Їх підписували до друку міський голова О. Пашутін та його заступник С. Рутковський.

Першою приватною газетою Єлисаветграда, а також першим повітовим виданням Російської імперії, став «Елисаветградский вестник», який почав виходити з 1 липня 1876 року і проіснував 18 років. Його останній номер датується 12 травня 1894 року. Редактором газети був М. Хороманський, а видавцем – П. Зелений.

Помітним часописом Єлисаветграда були «Елисаветградские новости», перший номер яких вийшов 14 лютого 1903 року, а редактором та видавцем був В. Лапідус. У 1906 році видання було призупинене, і його замінили інші універсальні газети. У 1907 році газета відновилася і виходила до 1908 року. У травні 1911 року «Елисаветградские новости» стала видавати А. Замлинська, яка була і редактором, виходила газета до 1915 року.

Найпопулярніше видання Єлисаветграда газета «Голос Юга» виходила у 1904-1919 роках. Її редакторами були А. Селевін, М. Курдюмов, Г. Бернадінер, Е. Розенштейн, І. Рохович і Д. Горшков, а видавцями – А. Селевін та Д. Горшков. Редакція мала широку мережу кореспондентів у Російській імперії та в багатьох європейських країнах, утримувала свої відділення у більше двадцяти населених пунктах повіту. У 1906-му, у зв'язку з

уведенням надзвичайного стану, видання призупинялося на рік, і замість «Голоса Юга» передплатникам відправляли газети-замінники. У січні 1920-го за рішенням Єлисаветградського Військово-революційного комітету газета була закрита.

Загалом у 1874-1921 роках у Єлисаветграді виходило понад 80 видань, половина з яких – до 1917 року, зокрема: «Педагогический Вестник» (1881-1883, редактор М. Завадський), «Телеграфный бюллетень» (1892), «Волшебный фонарь» (1899-1907, редактор М. Пашковський), «Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства» (1900-1914, видавець Товариство сільського господарства, редагували видання Я. Ерделі, К. Яржомбковський, Ю. Тобілевич), «Крестьянин» (1905-1906, редактор-видавець В. Овсянников), «Вестник свободы» (1906, редактор-видавець Г. Гольденберг), «Новая волна» (квітень-вересень 1906, редактор-видавець М. Липовецька), «Новая Россия» (1906, редактор-видавець А. Липовецький), «Новороссийский курьер» (1906), «Новости Елисаветграда» (серпень-вересень 1906), «Новости провинции» (29 грудня 1906 – 4 лютого 1907), «Новости Юга» (19 вересня - 28 грудня 1906), «Русские новости» (1906), «Южные новости» (квітень-серпень 1906), «Южный голос» (1906), «Южные отголоски» (1906, редактор-видавець М.Панкеев), «Неделя русского еврея» (1906, редактор-видавець М.Гольденберг), «Южные отклики» (1906-1907, редактор-видавець А.Розенштейн), «Голос жизни» (1906-1907), «Голос жизни. Прил.: Елисаветградские новости. Телеграммы» (1904-1907), «Пробуждение» (1907, редактор-видавець Г.Акацатов), «Союз» (січень-травень 1907, редактор-видавець І. Макеев), «Глас народа» (лютий 1908, редактор-видавець І. Фоменко), «Жизнь Юга» (листопад-грудень 1908, редактор-видавець І. Штейн), «Южный листок» (1908-1909, редактор-видавець І.Лінцер), «Южный листок объявлений» (1908-1909), «Новороссийский край» (1908-1911, редактор-видавець Л.Замлинський), «Наша копейка» (1909-1910), «Труд» (1909-1911, видавці та редактори С. Сосіс, С. Крамаренко, К. Константінов, Ш. Житомирський, Л. Гімельфарб, О. Поклонська), «Елисаветградский листок» (6-16 листопада

1911, редактор Ш.Заславський, видавці Г.Шполянський та В.Метт), «Елисаветградский телеграф» (грудень 1911 – грудень 1912, редактор-видавець В.Бонч-Бруєвич), «Елисаветградские отголоски» (червень 1912, для передплатників міста Елисаветграда безплатний додаток до газети «Одесские новости», редактор В.Демидов). «Елисаветградский вестник» (1912, редактор М. Портной, видавець П. Шинкаревський), «Бюллетень театра и музыки» (1912, видавець І. Лінцер, редактор А. Гайсинський), «Музыкально-литературный вестник» (1913-1914, редактор-видавець М. Портной), «Елисаветградский день» (1914-1915, редактор-видавець Р.Камінський), «Военная копейка» (лютий 1915, видавець А. Кульчицький, редактор С. Єнохін), «Елисаветградский день: Телеграммы» (1915), «Елисаветградский день: Телеграммы ПТА» (з 19 по 30 травня 1915, редактор М. Житницький, видавець С. Небоженко), «Южный курьер» (1915), «Известия Елисаветградских Советов рабочих, солдатских и крестьянских депутатов», «Известия Елисаветградского Совета рабочих и солдатских депутатов» та «Известия Елисаветградской уездной земской управы и Комитета безопасности» - після 1917, «Социал-демократ» (1917-1918).

З 1918 року виходили «Вестник Свободы», «Власть Народа», «Известия Елисаветградского крестьянского союза», «Друг народа» (1918), «Известия Елисаветградского пролетариата» (1918), «Трудовая жизнь» (1918), «Наша жизнь» (1918), «Новый шлях» (1918, редактор О. Семененко), «Наша Хата» (1918-1919, редактор Т. Біланенко), «Республіканець» (1918-1919), «Вісник Елисаветградського земства» (1918-1919), «Набат» (грудень 1918), «Революционер-республиканец» (1919), «Народ и армия» (1919), «Вольный голос» (1919), «Война и Мир» (1919, редактор Н. Любенський), «Більшовик» (1919), «Известия Елисаветградского Революционного Комитета» (1920), «Известия Елисаветградского уисполкома и уездкома КП(б)У» (1920), «Стенная газета Югроста» (1920), «Труд» (1920), «Боротьба» (1920), «Югроста» (1920), «Укрроста» (1920), «Червоне село» (1920), «Месячник «Красного права» (1920), «Плуг и молот» (1921), «Робітник і селянин» (1921), «Красный

телеграф» (стінна газета РАТАУ, 1921), «Серп і молот» (1921).

У повітовому місті Олександрія до Жовтневого перевороту видавали «Известия Александрійского уездного земства» (з 1 січня 1909 по 1917 рік, редактор В. Навроцький) та «Александрійский театральний листок» (1911, редактор-видавець М. Познанський). У 1917 році в Олександрії виходила бундівська газета «Трудовая жизнь» (редактор Е.Юфан). З 1918-го видавали «Известия Александрійского уездного земства», а потім «Вісник Олександрійського повітового земства». У 1919-му виходила газета «Известия Александрійского Уездного Военно-Революционного комитета», з 14 січня 1920-го – «Вісті Олександрійського Повітового Військово-революційного Комітету», з 1921-го – газета «Серп і молот». У 1920 році в Олександрії видавали також «Стенную газету УКРОСТА», яку з 12 травня 1921 перейменували на «Красный телеграф». У 1921-му була в місті і молодіжна газета «Клич юного коммунара».

У роки німецької окупації в окружному центрі Кіровограді виходила газета «Голос України», редактором якої до вересня 1941 був Василь Пасічник. З травня 1942 видання називалося «Українські вісті». Органом Кіровоградського гебітскомісаріату і штадткомісаріату у 1941 була газета «Український голос» (редактор Шевченко), яка з 31 грудня 1941 змінила назву на «Українські вісті», а згодом – на «Кіровоградські вісті» (по 1943). У 1943 видавалася газета для біженців та евакуйованих «Хлеб. Убежище. Труд». У Кіровограді також вийшло останнє (четверте) число часопису «Український засів» (редактор Віктор Петров), перші числа якого було випущено у Харкові (ч. 1 і 2 – 1942; ч. 3 - 1943). У Бобринці з жовтня 1942 по жовтень 1943 року виходила газета «Бобринецький голос». Російські колабораціоністи видавали у Кіровограді у 1943 році газету «Козак».

У радянські часи в Єлисаветграді-Зінов'євську-Кіровому-Кіровограді виходили газети «Известия», «Красный путь» («Червоний шлях»), «Зінов'євський пролетарій», «Соціалістичний наступ», «Кіровська

правда», «Кіровоградська правда», «Молодий комунар» та ряд інших видань.

Александров Віктор Євгенович

(6 листопада

1917, м. Ставрополь – 1992), письменник. Учасник 2-ї світової війни. У 40-50-х роках проходив військову службу в Кіровограді, був членом обласного літоб'єднання. У книгах часто згадує наше місто. Закінчив Літературний інститут ім. М. Горького. У 1964-1966 працював заступником головного редактора журналу «Радуга». Автор

поеми «Неистовый Виссарион» (1948), багатьох повістей та оповідань військово-патріотичної тематики: «Повесть о солдате» (1956), «Выстрелы в степи» (1958), «Под белыми куполами» (1964), «Им открывают сердца» (1970), «Лутугин» (1971), «Белые крылья» (1972), «Тимур – сын Фрунзе» (1979), «Михаил Фрунзе» (1987) та ін.

Альберт Рис Вільямс (28 вересня 1883, Грінвіч, штат Огайо, США – 1962), американський публіцист і журналіст, очевидець та учасник Жовтневого перевороту 1917 року. Приятель Джона Ріда, автора знаменитої книги про більшовицьку революцію «10 днів, що потрясли світ». Написав не менш відому книгу «Путешествие в революцию. Россия в огне Гражданской войны. 1917-1918», яка перекладена на багато мов світу. Особисто знав Троцького, Зінов'єва, братів Гумберг, Мельничанського та інших уродженців Єлисаветградського повіту, творців більшовицької революції. 16 серпня 1917 приїздив у Єлисаветград у супроводі Алекса Гумберга, відвідав редакцію газети «Известия Елисаветградского Совета рабочих, солдатских

и крестьянских депутатов». У своїй головній книзі «Путешествие в революцию. Россия в огне гражданской войны. 1917-1918» відзначає: «И вновь я открыл для себя деревню, на этот раз Елисаветград, откуда родом был Гумберг, которая была на обочине кипящего революционного котла, но все же постепенно пробуждалась».

Ангерт Давид Миколайович (1891, м. Єлисаветград – 1977, м. Алмата), критик, літературознавець, педагог. Навчався у Златопільській гімназії. У 1906 був виключений з гімназії за участь у революційному русі. У 1907 емігрував за кордон, навчався на романо-германському відділенні Лозанського університету в Швейцарії. Друкувався у єлисаветградських газетах (псевдонім Давид Ніколич). Повернувшись у Росію, вступив до Петербурзького політехнічного інституту, але не закінчує його у зв'язку з початком 1-ї світової війни. Початок літературної діяльності датується 1909 роком. Після революції активно працював у галузі народної освіти, був деканом і викладачем Ленінградського інституту позашкільної освіти та педагогічної академії ім. Герцена. Десять років був заступником головного редактора Ленінградського відділення Державного видавництва, де виконував величезну текстологічну роботу для багатьох видань. Заарештований 18.01.1931 за контрреволюційну діяльність, засуджений на 10 років позбавлення волі. З 1937 жив у Алма-Аті. Понад 30 років пропрацював у Казахському педагогічному інституті імені Абая, читав студентам лекції зі вступу до літературознавства, історію літератури XVIII століття, історію дитячої літератури. Хоча наукового ступеня не мав, був блискучим лектором. Написав десятки

статей про класиків російської, західноєвропейської та казахської літератури. Член Спілки письменників СРСР. Реабілітований 30.03.1989 (посмертно).

Андрейкович Тимофій Павлович (27.06.1917, с. Митрофанівка Новгородківського району – 26.06.2003, м. Острогозьк Воронежської обл.), прозаїк, поет, нарисовець, красзнавець. У 1935 закінчив Єнакіївський педагогічний технікум, у 1940 – філологічний факультет Ворошиловградського педагогічного інституту. Перші вірші опублікував 1938 в альманасі «Литературный Донбас». Учасник 2-ї світової війни, був військовим журналістом, політпрацівником. Гвардії полковник у відставці. З 1960 працював у редакціях різних газет: «Знамя Родины», «Вперед», журналі «Подъем» та ін.). Автор декількох книг (переважно документальної прози): «Сердце солдата» (Воронеж, 1960), «Сражались на Волхове» (Ленинград, 1986) та ін. У 1964 в Кіровограді побачила світ книжка «Село моє – біль мій», написана українською мовою. Член Спілки журналістів СРСР (1959). Лауреат обласної журналістської премії імені М.С.Ольмінського (м. Воронеж).

Андрієвський

Олексій

Олександрович

(псевдоніми: Андибер, А.Каневський, Ол. Канівець; 28 лютого 1845, м. Канів – 22 червня 1902, м. Київ), педагог, історик, літератор і публіцист. У 1865 закінчив історико-філологічний факультет Київського університету. Вчителю-

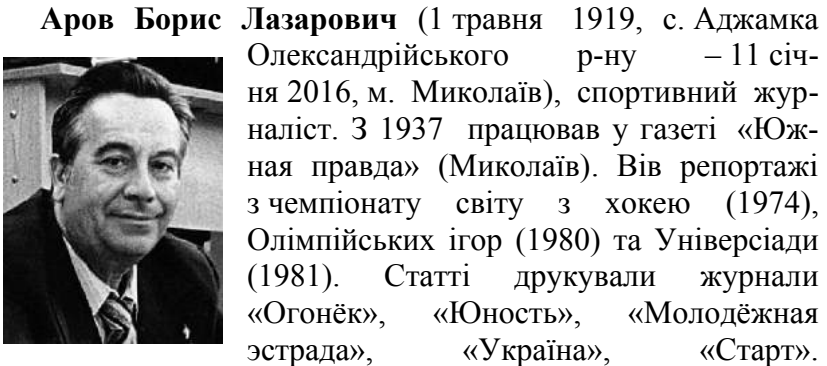
вав у гімназіях Катеринослава, Одеси, Києва та Тули. З 1881 редагував неофіційну частину газети «Киевские губернские ведомости». Перебував на засланні за українофільство (1877-1881). У 1882-1886 підготував і видав 10 випусків «Исторических материалов» із архівів Київського губернського управління. З 1885 по 1890 працював інспектором Златопільської гімназії, автор «Исторической записки о Златопольской прогимназии» (1887). З 1896 і до кінця життя – директор сирітського будинку в Одесі. Один з ініціаторів створення «Київського товариства сприяння початковій освіті». Автор статей і наукових розвідок з історії Запорізької Січі, Правобережної України і Києва, організував видання популярних брошур з різних галузей знань.

Андрющенко Микола Федотович (25 липня 1920, с. Іванівка Новоархангельського району – 1971), журналіст. Учасник

2-ї світової війни. У 1946 закінчив Київський політехнічний інститут, у 1950 – факультет міжнародних відносин Київського державного університету імені Тараса Шевченка. У 1950-1951 – завідувач відділу редакції комсомольської газети. У 1951 – редактор відділу журналу «Наука і життя». У 1951-1953 – відповідальний секретар журналу «Сучасне і майбутнє». У 1953 – відповідальний редактор пропаганди Українського комітету радіоінформації. У 1954-1960 – інструктор, завідувач сектору газет відділу пропаганди і агітації ЦК КП України. У 1960-1963 – заступник директора Радіо-телеграфного агентства України (РАТАУ). У 1963-1971 – директор РАТАУ. Заслужений працівник культури Української РСР. Похований у Києві на Байковому кладовищі.

Аров Борис Лазарович (1 травня 1919, с. Аджамка Олександрійського р-ну – 11 січня 2016, м. Миколаїв), спортивний журналіст. З 1937 працював у газеті «Южная правда» (Миколаїв). Вів репортажі з чемпіонату світу з хокею (1974), Олімпійських ігор (1980) та Універсіади (1981). Статті друкували журнали «Огонёк», «Юность», «Молодёжная эстрада», «Україна», «Старт». Співавтор п'єси «Партизанська іскра» (про однойменну партизанську організацію), яка отримала республіканську комсомольську премію ім. М. Островського. Лауреат численних нагород Асоціації спортивних журналістів України, у т.ч. у найпрестижнішій номінації – приз ім. І. Заседи «За честь і гідність у журналістиці».

Архипов Григорій (Магрі) (1894, м. Миколаїв – рік смерті невідомий), журналіст. У 1922 завідував обліково-статистичним відділом Миколаївського губкому партії. Заступник редактора газети «Красный Николаев» та сатиричного журналу «Удав». Редактор газети «Червоний шлях» (Зінов'євськ, 1925). Під редакцією Магрі вийшов перший випуск книги «Красные вехи. Сборник воспоминаний и материалов по истории революционного движения на Зиновьевщине» (Зінов'євськ, 1925).

Базилевський Володимир Олександрович (14 серпня 1937, с. Павлиш Онуфріївського р-ну), письменник, журналіст. Працював кореспондентом газет «Чорноморська комуна» (Одеса) та «Кіровоградська правда», старшим редактором видавництва «Промінь» (Дніпропетровськ). Автор двох десятків книг поезій та критичної прози. Лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка (1996, за книгу «Вертеп»), літературних премій: ім. Ю. Яновського (1972, за поему «Пора перельоту»); ім. П. Тичини (1990, за книгу «Колодязь»); «Березоль» (2002, за цикл критичних мініатюр «Імпресії та медитації»); В. Свідзінського (2004, за видані однією книгою поетичні збірки «Віварій» і «Кінець навігації»); Є. Плужника (2006, за книгу «Крик зайця»); літературно-мистецької премії ім. П. Куліша (2012).

Байдебура Павло Андрійович (16 лютого 1901, с. Нерубайка Новоархангельського р-ну – 26 січня 1985, м. Донецьк), письменник, журналіст. У 1930 закінчив факультет журналістики Комуністичного університету ім. Артема. Редактор газети «Вуглекоп» (1930-1933), редактор видавництва «Література та мистецтво» (1933-1934). Член Спілки письменників СРСР (1934). У Харкові був завідувачим

відділом газети «Харківський пролетар», оргсекретарем Харківської організації СПУ, редактором республіканського видавництва «Мистецтво і культура». Під час 2-ї світової війни – кореспондент військової газети «Прапор Батьківщини». Очолював Донецьку організацію СПУ (1944-1958, 1965-1968). Почесний громадянин м. Донецька.

Балицький Григорій Васильович (12 березня 1906, с. Берестяги Гайворонського р-ну – 6 грудня 1989, м. Кіровоград), партійний діяч. У 1937 закінчив Всеукраїнський інститут комуністичної освіти у Харкові. Заступник директора обласної бібліотеки ім.Короленка (Чернігів, 1937), завідуючий відділом обласної газети «Більшовик» (Чернігів, до 1940), заступник завідуючого загальним сектором Чернігівського обкому КПУ (1941). Учасник 2-ї світової війни. У 1942-1944 – командир партизанського загону ім. Сталіна Чернігівського партизанського з'єднання. 7 березня 1943 присвоєно звання Героя Радянського Союзу. В 1947 закінчив Вищу партійну школу при ЦК КПРС. Працював секретарем Кіровоградського міськкому КПУ. З 1948 по 1962 – завідуючий відділом обкому КПУ. В 1962-1964 – голова парткомісії при Кіровоградському обкомі КПУ.

Безпечний Іван Прокопович (11 листопада 1909, с. Піщаний Брід Добровеличківського р-ну – 18 червня 1994, Ніагара-он-де-Лейк, провінція Онтаріо,

Канада), педагог, журналіст. Закінчив Кременчуцький педагогічний технікум (1929). Навчався у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті (1935-1937). З 1940 – старший викладач української мови та вчений секретар Львівського інституту радянської торгівлі. Під час 2-ї світової війни – літературний редактор в Українському видавництві (Львів), де друкувалися часописи «Вечірня година», «Наші дні», «Дорога» та «Малі друзі». З 1950 проживав з родиною в м. Ніагара-он-де-Лейк у Канаді. Працював в автомобільній компанії «General Motors» у м. Сент-Кетерінс (1950-1976). Співпрацював із часописами «Вільне слово», «Український голос», «Канадійський Фармер», «Нові дні» та «Молода Україна». Автор передмов до збірок, рецензій на праці та твори П. Одарченка, Я. Славутича, О. Гай-Головка, Д. Козія та ін.

Березняк Борис Тихонович (4 червня 1930, с. Косівка Олександрійського р-ну – 1988), поет і журналіст. У 1951 закінчив Кіровоградський технікум механізації сільського господарства, згодом факультет журналістики Вищої партійної школи у Москві. З 1956 працював техніком-механіком у Ташкенті (столиця Узбекистану) на заводі «Текстильмаш», писав вірші та нариси для заводської газети. З 1958 працював журналістом у газеті «Ташкентская правда». У 1967 повернувся в Україну. З 1968 був кореспондентом газети «Правда Украины» по Запорізькій області. Автор книги про Героя Соціалістичної Праці Григорія Семеновича Сарбаша (бригадира тракторної бригади колгоспу «Ленінська правда» Михайлівського району Запорізької області). Представлений у книзі «Пером і словом» (2010) про журналістів Запорізької області. Вірші друкувалися у багатьох періодичних виданнях Радянського Союзу, але підготувати до друку збірку віршів за життя не встиг. Це

зробила у 2011 році його двоюрідна сестра Тетяна Березняк. Книга називається «Если меня полюбишь», вона ж написала й спогади «Вспоминая брата».

Бершадський Рудольф Юлійович (5 січня 1909, Єлисаветград – 27 травня 1979, Москва), письменник. Народився в сім'ї художника Юлія Рафаїловича Бершадського; сестра – художниця Анна Бершадська-Столяр (1907-1970). Навчався на економічному факультеті Комуністичного університету викладачів суспільних наук. Брав участь у зіткненнях з японцями на озері Хасан (1938), радянсько-фінській війні (1939-1940). Під час 2-ї світової війни – кореспондент фронтових газет. Побував на війні у В'єтнамі. Нагороджений орденом Червоної Зірки (1940). Автор нарисів, збірок оповідань, повістей і кіносценаріїв, які присвячені військовим подіям, учасником і очевидцем яких він був. Популяризатор науки. Після поїздки по країні, Близькому Сходу і Середній Азії написав ряд творів на історичні та науково-популярні теми. Брав участь у створенні «Збірника спогадів про І. Ільфа та Є. Петрова», книги «Молоді герої Великої Вітчизняної війни» з серії «Життя видатних людей».

Біба Петро Микитович (1 липня 1913, м. Новомиргород – 22 березня 2002), письменник, журналіст. Працював у редакціях газет міст Новомиргорода та Нікополя. Друкувався у дитячих журналах «Більшовиченята» та «Червоні квіти». Учасник 2-ї світової війни. Редагував альманах «Вогні Придніпров'я».

Наприкінці 1950-х – відповідальний секретар дніпропетровської обласної газети «Зоря». Головний редактор [газети «Культура і життя»](#) (1962-1975). Автор 12 збірок поезій. Член СПУ. Заслужений працівник культури УРСР. Почесний громадянин м. Новомиргород.

Білорус Антон Васильович (8 липня 1900, с. Більківці Житомирської обл. – 7 січня 1966, м. Коростишів Житомирської обл.), педагог, кандидат геолого-

мінералогічних наук. З вересня 1934 до серпня 1941 доцент геології і завідувач кафедри хімії Кіровоградського педагогічного інституту. За станом здоров'я був невійськовозобов'язаним. З початком війни, маючи припис евакуюватися з родиною, залишився під німецькою окупацією. З листопада 1941 – коректор газети «Українські вісті» (Кіровоград), з січня по травень 1942 – завідувач економічного відділу цієї ж газети. Заарештований 9 квітня 1949 за постановою, в якій сказано, що «проживаючи на окупованій території, був активним німецьким підручним, працював у німецько-фашистській газеті «Кіровоградские вести». 7 липня 1949 суд признав ув'язнити у виправно-трудовах таборах терміном на 25 років. 5 лютого 1955 достроково звільнений.

Білуха Микола Тимофійович (17 січня 1923, с. Мошорине Знам'янського р-ну – 4 липня 2015, м.

Київ), доктор економічних наук (1973), професор (1979), заслужений діяч науки і техніки України (1991). У 1940 почав навчатися у Кіровоградському педагогічному інституті. За реферат «Історичні основи поеми Шевченка «Гайдамаки» заарештований (1940) і засуджений до 10 років позбавлення волі. В 1947 звільнений за відсутності складу злочину. Продовжив навчання в Українському поліграфічному інституті на факультеті журналістики (Львів). У 1948 заарештований удруге і засуджений як український націоналіст на довічне заслання до Сибіру. Звільнено й реабілітовано 1954. Заочно (1956) закінчив навчання в Українському поліграфічному інституті і у Московському фінансовому інституті (1957). У 1954-1955 працював учителем української мови в Добровеличківці. У 1955-1957 – літературний редактор журналу «Перець». Від 1966 – на науково-педагогічній роботі. Підготував біля 90 докторів і кандидатів економічних наук.

Близнець Віктор Семенович (10 квітня 1933, с. Воло-

димирівка Компаніївського р-ну – 2 квітня 1981, м. Київ), письменник. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету ім. Т.Шевченка (1957). Працював у редакціях журналів «Піонерія» та «Малютко», у видавництві «Молодь». Автор кількох книг для дітей. 1988 посмертно присвоєно звання лауреата літературної премії ім. Лесі Українки. 2003-го Міжнародний освітній фонд ім. Ярослава Мудрого

започаткував літературну премію «Звук павутинки» ім. В. Близнеця.

Бондаренко Микола Герасимович (15 серпня 1914, с. Доніно-Кам'янка Олександрівського р-ну – 14 червня 1967, м. Кіровоград), журналіст. З 1935 – на журналістській роботі. Працював у редакції газети політвідділу Трепівської МТС Знам'янського р-ну та відповідальним секретарем районної газети у Єлизаветградівці. З 1936 по 1946 у лавах Радянської Армії, учасник 2-ї світової війни. З 1946 – відповідальний секретар, а потім редактор Єлизаветградівської районної газети. Закінчив Вищу партійну школу при ЦК КПУ (1951). З того ж року завідує відділом партійного життя газети «Кіровоградська правда». У 1963 – заступник редактора цієї газети, з 1964 – головний редактор. Депутат обласної ради депутатів трудящих. Член СЖ УРСР. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, двома орденами Червоної Зірки та медалями.

Бондаренко Михайло Ілліч (27 серпня м. Єлизаветград 1903 – 1938), державний діяч УРСР. Закінчив Єлизаветградське вище початкове училище. З 1917 працював

на виробництві (завод Ельворті). У 1925 вступив до лав РКП (б), відтоді на партійних посадах у Єлисаветграді й окрузі. У 1930-1931 – редактор Зінов'євської окружної газети. З 1931 по 1936 – на партійній роботі у Грузії та Азербайджані, керував нафтовою промисловістю, нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. У 1936 – 2-й секретар Харківського міськкому, обкому КП(б)У. З серпня по жовтень 1937 – голова РНК УРСР, член політбюро ЦК КП(б)У. У жовтні 1937 за звинуваченням у належності до «антирадянської троцькістської терористичної і шкідницької організації, яка діяла у нафтовій промисловості СРСР», заарештований і засуджений до розстрілу. Реабілітований у 1956.

Борисов Євген Іванович (1858, с. Вербівець на Черкащині – 1900), публіцист, критик, фольклорист. Закінчив юридичний факультет Новоросійського університету (1877), брав участь у революційному русі, був членом Одеської Громади, у 1879-1882 перебував на засланні в Якутії. За завданням редактора «Одесского вестника» П. Зеленого підготував цикл публікацій про суспільний рух Галичини «Листи з Австрії» (1878), один з перших дослідників творчості І. Франка. Зібраний фольклорний матеріал увійшов до збірок М. Драгоманова й П. Чубинського, автор розвідки «Чумацька пісня» (1882). Друкувався в «Новороссийском телеграфе», «Киевском телеграфе», «Одесском вестнике». Співпрацював в галицьких передових журналах «Молот», «Дзвін» і «Громадський Друг» (1878). Брав участь у редагуванні газет «Зоря» (ред. М. І. Кулішера в Києві), «Одесский вестник» (кінець 1880-х). Публікував статті в київських, одеських, петербурзьких і сибірських газетах, в російських і українських журналах, а також переклади творів польських письменників. З 1887 працював в «Одесском вестнике». На початку 90-х років XIX ст. працював секре-

тарем Єлисаветградської повітової земської управи, уклав фундаментальну книгу «Систематический свод постановлений Єлисаветградского уездного земского собрания за 1865-1895 гг.», про яку сучасники писали: «Это настольная книга всякого земца, в которой с замечательной подробностью извлечены из дел и с полным знанием дела систематически сгруппированы все данные для истории Єлисаветградского земства, давшего стольких выдающихся деятелей и по праву стоявшего со дня введения земских учреждений на одном из первых мест по результатам своей деятельности». В останні роки життя (1896-1900) редагував «Сборник Херсонского земства». Спомин про Борисова написав І. Франко, відзначивши його «безумовно чесний характер».

Борисов Микола Іванович (1860, с. Вербівець на Черкащині – 1933, м. Олександрія), земський статистик, громадський діяч. Молодший брат Євгена Борисова. З 1880 по 1884 навчався на медичному факультеті Київського університету. За участь у студентських заворушеннях був виключений з 4-го курсу університету з «вовчим білетом», без права жити у губернських містах. З 1887 по 1933 (загалом 46 років!) працював у Олександрії земським статистиком, потім викладачем технікуму, там же помер і похований. У 1889 в Олександрії в друкарні Райхельсона побачив світ «Систематический свод постановлений Александрийского уездного земского собрания с 1865 по 1889 годы» (419 с.). На титульній сторінці читаємо: «Составлен Г.И. Горяновым под руководством Н.И. Борисова». Він – автор багатьох праць з сільськогосподарської та освітньої тематики: «Сельскохозяйственный обзор по Александрийскому уезду за 1889-1890 год» (1891), «Опыт шелководства в Александрийском уезде Херсонской губ.» (1892), «Волшебный фонарь в народной школе. По данным Александрийского уездного земства за 1889-1895 гг.», «Продолжительность курса в од-

нокласних земських школах Херсонської губернії. (По результатам выпускных испытаний в 1896г.), «Результаты выпускных испытаний в одноклассных земских школах Херсонской губернии в 1897 г.», «Крестьянское дело в Херсонской губернии 1897 г.» та ін. Микола Борисов регулярно друкувався у часописах «По морю и суше», у редактованому братом «Сборнике Херсонского земства». Був учасником X Всеросійського з'їзду природодослідників та лікарів у Петербурзі (1898).

Братченко Іван Григорович (3 жовтня 1923, с. Голоківка Олександрійського р-ну – 2002, м. Кіровоград), журналіст, літератор. Учасник 2-ї світової війни. Закінчив Київський педінститут (1949). Працював власним кореспондентом газети «Молодь України» по Кіровоградській і Миколаївській областях (1949-52). Власкор газети «Правда Украины» по Кіровоградській області (з 1952). Автор кількох книг прози. Член СЖ СРСР (1958). Нагороджений орденами Слави 3-го ступеня, Вітчизняної війни 1-го ступеня, «Знак Пошани»; медалями «За відвагу», «За оборону Ленінграда», «За оборону Сталінграда», «За взяття Кенігсберга» та ін. Заслужений журналіст України. Лауреат премії ім. Ю. Яновського. Почесний громадянин с. Голоківка.

Браун Яків Веніамінович (Ізраїль Бен'ямінович Броун) (20 березня 1889, м. Єлисаветград – 21 грудня 1937, м. Куйбишев), політичний діяч, літературний критик, письменник. Закінчив Єлисаветградську чоловічу гімназію. Навчався на юридичному факультеті Віденського університету та

відвідував консерваторію. З 1919 – член Центрального бюро партії лівих есерів, один з редакторів нелегального журналу «Знамя», органу ЦК партії лівих соціалістів-революціонерів (1919-1921). Як літературний критик в історію російської літератури увійшов автором першої монографії про творчість Андрія Белого; першої статті про знаменитий роман-антиутопію Євгена Зам'ятіна «Мы». Оригінальний прозаїк: автор повістей «Гамбит дьявола» (1928), «Самосуд», «Старики»; оповідання «Глаза». 1926 заочно прийнятий у Всеросійську спілку письменників. Московський журнал «Театр и музыка» спеціально для Брауна відкрив рубрику «Театр и литература». Статті в журнал «Сибірськіє огни» відправляв з політизолятора. В 1937 розстріляний.

Бровченко Володимир Якович (1 червня 1931, м. Мала Виска – 19 серпня 2013), поет, громадський діяч. Навчався в Одеському технологічному інституті харчової та холодильної промисловості. Організатор і перший редактор херсонської обласної молодіжної газети, у якій працював до 1961. Перша поетична збірка «Шумлять жита» побачила світ в Одесі 1956. У 1958 прийняли до СПУ. Головний редактор журналу «Дніпро» (1973-1979). Голова правління Товариства культурних зв'язків з українцями за кордоном (1979-1991). У 1988 став одним з співзасновників Товариства української мови ім. Т. Шевченка. Написав і видав 35 книг. У 1991 фірма «Мелодія» випустила платівку-гігант пісень на вірші В. Бровченка «Згадай мене». За збірку поезій «Страсний четвер» 1994 удостоєний міжнародної премії ім. В. Винниченка. Збірку віршів «Презентація з молитвою» відзначено премією ім. П. Тичини (2004). Заслужений діяч мистецтв України. Почесний громадянин м. Мала Виска.

Бронфман Іцик Львович (Ісаак Лейбович) (15 квітня 1913, с. Хашувате Гайворонського р-ну – 1978), журналіст, поет. Рано залишившись сиротою, виховувався у дитбудинку у Гайсині. Після закінчення індустріального технікуму у 1931 приїхав у Біробіджан. Працював трактористом, друкував вірші у газеті «Біробіджанер штерн». Учасник 2-ї світової війни. Після демобілізації повернувся у Біробіджан, де працював у редакції обласної газети: публікував вірші, нариси, репортажі. У 1948 вийшов перший збірник віршів «На світлих дорогах» воєнної тематики, а у 1983 – посмертна книга під назвою «Моя анкета».

Будулатєв Артур Борисович (16 лютого 1938, с. Велика Виска Маловисківського р-ну), тележурналіст. Закінчив Олександрійське культосвітнє училище і Харківський інститут культури. З 1966 працював на Кіровоградському обласному телебаченні: оператор, редактор, режисер, автор і співавтор програм. 1967 зняв сюжет, з яким кіровоградське телебачення дебютувало на ЦТ СРСР. Знімав кіно і теленариси про видатних особистостей Кіровоградщини: педагогів В.Сухомлинського та І.Ткаченка, хліборобів О.Гіталова, Л.Шліфера та ін. Лауреат обласної премії ім. Ю.Яновського за стрічку «30 квітучих весен». З 1996 автор і ведучий популярної програми «Киньте все, гармошка грає!». За 17 років в ефір вийшло понад 1000 випусків за участі понад 500 гармоністів, які записані у майже 100 населених пунктах області та інших регіонах України.

Бурейко Георгій Семенович (10 лютого 1932, с. Братоліубівка Долинського р-ну – 8 грудня 2017, м.

Дніпропетровськ), журналіст. Закінчив Кіровоградський державний педагогічний інститут ім. О.Пушкіна (1957), Академію суспільних наук у Москві (1983). Заступник редактора газети «На соціалістичних ланах» (1957-58), кореспондент Радіотелеграфного агентства України по Кривбасу (1961-1972), заступник редактора газети «Днепровская правда» (1972-1976), головний редактор дніпропетровської газети «Зоря» (1976-2000). Голова правління Дніпропетровської організації СЖУ (1977-1990). Заслужений журналіст України (1987).

Валеріанов-Броунштейн Михайло Адамович (1886, м. Єлисаветград – 1937), політичний діяч (меншовик). У РСДРП вступив у Єлисаветграді у фатальному для партії 1903, коли у її лавах під час виборів центральних органів відбувся розкол на «більшовиків» та «меншовиків». Був обраний членом меншовицького ЦК РСДРП. У березні 1917 став членом Виконкому Петроградської ради робітничих і солдатських депутатів. Тоді ж увів в обіг слово «комісар», яке стало синонімом керівника-комуніста в уряді (народними комісарами тривалий час називали міністрів), в армії, міліції та органах держбезпеки. З 1922 перебував в еміграції у Берліні, де лідери меншовиків Юлій Мартов і Федір Дан створили емігрантський центр РСДРП, що отримав назву Закордонна делегація. Обраний членом редколегії офіційного друкованого органу партії меншовиків «Социалистический вестник». У 1929 повертається у Росію «для нелегальной деятельности с целью создания руководящего меньшевистского центра и активизации антисоветской работы». Того ж року був заарештований і засуджений на 5 років позбавлення волі. Згодом розстріляний.

Варун-Секрет Сергій Тимофійович (1 вересня 1868,

Єлисаветградський повіт – 1962, Франція), державний і політичний діяч. Закінчив Полтавський кадетський корпус (1886) і Московське кавалерійське училище, до 1890 перебував на військовій службі. З 1899 по 1904 – земський начальник, 1904 – 1906 – голова Єлисаветградської земської управи, 1907-1910

– предводитель дворянства Єлисаветградського повіту. Володів селами Софіївка (1870 десятин) та Єлисаветівка (1004 десятини) Маловисківського району, названих на честь дружини Софії та дочки Єлисавети. Голова Єлисаветградської повітової земської управи (з 1912). У 1906, 1907 та 1912 обирався членом 1, 2 і 4 Державної Думи Росії; у 1913-1916 був товаришем голови (віце-спікером), одним із лідерів фракції октябристів. З 1908 по 1911 видавав у Єлисаветграді політичну, громадську та науково-літературну газету «Новороссийский край» – позапартійний орган правого напрямку (редактор В. Теплов). Під час 1-ї світової війни влаштував у своєму маєтку лазарет, де сестрами милосердя працювали доньки Віра, Єлисавета та Ніна (за чоловіком Родзянко). Інформацію про це та фото сестер Варун-Секрет містить часопис «Столиця и усадьба» (1915, № 34). Високі посади С. Т. Варун-Секрет займав і при Тимчасовому уряді (у 1917 – повітовий комісар Єлисаветградського повіту), і при Центральній Раді, і при гетьмані Скоропадському (у 1919 – товариш міністра внутрішніх справ в його уряді). З 1920 – в еміграції. Один із співзасновників Російської національно-демократичної партії (1921). Більшовики оголосили його та родину ворогами радянської влади.

Вельтман Михайло Лазарович (псевдонім Михайло Павлович Волонтер) (13 березня 1871, м. Одеса – 1927), публіцист, історик-сходознавець, революціонер. Закінчив гімназію в Єлисаветграді. Навчався на юридичному факультеті Новоросійського університету. В 1898 вступив до лав РСДРП. Двічі був заарештований (1894, 1906). Відбував п'ятирічне заслання у Верхоянську (Якутія). З 1902 по 1917 – в еміграції, меншовик. Військовий кореспондент газети «The Day» (США), співробітник журналу «La Revue Politique Internationale» (Франція). Друкувався в «Искре», «Нашей заре», «Современном мире» та інших часописах. Після революції 1917 повернувся в Росію, у 1918 став членом РКП(б). У 1920 організував проведення 1-го з'їзду народів Сходу, був обраний керівником Всеросійської наукової організації сходознавців. Один з фундаторів і перший ректор Московського інституту сходознавства, зробив вагомий внесок у розвиток радянського сходознавства. Створив і редагував журнал «Новый Восток», член першої редколегії журналу «Историк-марксист» (1926). Автор монографії «Мировая война 1914-1918 гг. и грядущие войны».

Винниченко Володимир Кирилович (28 липня 1880, м. Єлисаветград – 1951, Мужен, Франція), письменник, державний та громадський діяч. Навчався у Єлисаветградській чоловічій гімназії (1890-1899), у 1900 отримав диплом про закінчення Златопільської гімназії. Навчався у Київському університеті (1901-1905) на юридичному факультеті. Дебютував оповіданням «Краса і сила» (1902) в журналі «Киевская стари-

на», в основі якого лежать златопільські враження. За кордоном в еміграції разом із Михайлом Грушевським видавав часопис «Промінь». Був главою першого уряду Української Народної Республіки (1918-1919). Наприкінці 1919 організував у Відні Закордонну групу українських комуністів у Відні, створив її друкований орган – газету «Нова доба». Класик української літератури ХХ століття: сотня оповідань, понад 20 п'єс, 20 романів, захоплювався живописом (автор 100 картин). У фундаментальній праці «Конкордизм» – роздуми над утопічною теорією побудови ідеального суспільного ладу. Оповідання «Піня» надихнуло М.С.Хрущова на викриття культу особи Сталіна на ХХ з'їзді КПРС (1956). Іменем Винниченка названо Кіровоградський державний педагогічний університет, одну з вулиць обласного центру, в обласному краєзнавчому музеї зберігається його кабінет, привезений із Франції.

Вісікан Панас Захарович (22 липня 1922, с. Подорожнє Світловодського р-ну – 4 березня 1963, м. Київ), журналіст, письменник. Закінчив Київське училище прикладних мистецтв (1952). Від 1956 – літературний редактор газети «Молодь України». Автор кількох книг для дітей. Член СПУ (1962).

(3 березня 1877, м. Златопіль – 1955, США), політична і громадська діячка (анархо-синдикалістка та феміністка, яка стояла біля витоків гендерного руху). У 1894 дівчина емігрувала в Англію. Зблизилась там з групою єврейських анархістів, великий вплив справив на неї теоретик анархізму Петро Кропоткін. У 1895 познайомилась з видатним діячем анархо-синдикалістського руху, публіцистом Рудольфом Рокером (1873-1958), стала його цивільною дружиною. З 1898 випускала разом з чоловіком на мові ідіш легендарну анархістську газету «Арбайтер Фрайнд» («Друг робітника») та журнал «Жерміналь» (з 1900), вела антивоєнну пропаганду під час Першої світової війни. Подружжя часто відвідували відомі анархісти: Кропоткін, Махно, Малатеста, Дуррути, Салвочеї та ін. Коли у 1898 пара прибула в США, то їх не пустили в країну через категоричну відмову юридично оформити свій шлюб і відправили тим же пароплавом в Англію. Репліка Моллі на захист позашлюбного кохання стала крилатою, вона буквально облетіла світ: «Кохання завжди вільне. Коли воно втрачає свободу, то стає проституцією». У 1918 подружжя переїздить у Берлін, де займається створенням анархо-синдикалістської профспілки. У 1920 Моллі засновує в столиці Німеччини Спілку жінок. У 1921 на національному конгресі у Дюссельдорфі жіночі організації утворюють Спілку жінок-синдикалісток Німеччини, Віткоп написала її статут. У 1933 після підпалу рейхстагу подружжя емігрує до Америки. В США Віткоп с Рокером поселилась у Комуні своїх однодумців біля озера Мохеган; вони активно займаються лекційною діяльністю, пропагуючи ідеї анархо-синдикалізму, багато пишуть на ці

теми. Під час 2-ї світової війни Віткоп зайняла чітку антифашистську позицію, відмовившись від притаманного їй пацифізму. Вона симпатизувала сіоністському руху, проте скептично ставилася до того, що створення національної держави може вирішити «єврейське питання». Міллі підтримала ідею подвійного громадянства, розроблену Мартіном Бубером. Її син Фермін Рокер (1907- 2004) став знаменитим художником-реалістом. Його картини зберігаються у Бібліотеці Конгресу США, у багатьох музеях та приватних збірках (зокрема – у лідера «Роллінг Стоунз» Міка Джагера). У 1948 Фермін Рокер намалював портрет матері (на знімку).

Волгін Олександр (Alexandre Volguine) (3 березня

1903, містечко Нова Прага Олександрійського повіту – 1976, Франція), французький астролог. Середню освіту здобув у Харкові. Астрологією почав займатися у 1917. У 1920 емігрував до Франції, де й написав французькою мовою свої основні праці. У 1933 побачила світ книга «Les Astres parlent» («Звезди говорять»), яка зробила автора відомим в астрологічних колах Європи. З 1938 видавав астрологічний журнал «Les Cahiers astrologiques» (з 1969 – також на англійській мові), який виходив понад 40 років (200 номерів). Брав участь у Міжнародному конгресі з наукової астрології у Парижі (1937), де познайомився зі співвітчизником Олександром Чижевським, який виступав з доповіддю «Влияние солнечных пятен и как его избежать». Під час 2-ї світової війни з 1942 по 1945 перебував у концтаборі Маутхаузен, точно передбачив дату свого визволення. У 1936 вийшла книга «Місячна астрологія, яку він сам охарактеризував як «спробу відновлення стародавньої астрологічної системи місячного Зодіаку». Ця книга неодноразово перевидавалась, а в 1992 була перекладена на російську мову. У Росії також надрукована ще одна фундаментальна

праця Волгіна, присвячена прогностичній методиці сонячних революцій «Метод солнечных обращений».

Володарський Микола Абрамович (21 вересня 1914,

м. Єлисаветград – 7 лютого 1992, м. Ухта), журналіст, поет. Закінчив фабзавуч у Запоріжжі, працював слюсарем на заводі «Комунар». З 1933 у Москві, працював у газетах. 1934 вступив до Літературного інституту ім. М.Горького. З 1935 працював журналістом у Запоріжжі. Арештований 1940, засуджений до 10 років таборів. У другій половині 1950-х працював відповідальним секретарем районної газети «Новая Печора», кореспондентом Комірадіо по Ухтинському і Троїцько-Печорському районах. У 1960-ті – старший редактор Ухтинської міської студії телебачення. Керував літературним об'єднанням в Ухті. Член СП СРСР (1964). Автор кількох поетичних збірок. Заслужений працівник культури Комі АРСР (1990).

Волотковський Сергій Андроникович (23 січня 1905,

с. Гурівка Долинського р-ну – 24 жовтня 1987, м. Дніпропетровськ), гірничий інженер-електромеханік. Навчався у народній школі, потім у чоловічій гімназії в м. Олександрії. У 1923 перебрався до Катеринослава, де працював телеграфістом, вступив до комсомолу, в навчався у технікумі шляхів сполучення. Був редактором студентської газети «Червоний технік», позаштатним кореспондентом газет «Звезда» і «Грядущая смена», входив до літературної групи при губкомі комсомолу «Молодая кузница». Закінчив Дніпропетровський гірничий інститут (1930). У 1931 був секретарем редколегії журналу «За новую шахту». В

1952 захистив докторську дисертацію та отримав вчене звання професора. Заслужений діяч науки УРСР (1967).

Гайсинський Адольф Григорович (Верхотурський) (1870-1933), журналіст. У червні 1919 – завідувачий губернським підвідділом мистецтв в Одесі. Редактор газети «Елисаветградские известия». Працював редактором газети «Вечерняя Москва» (1924-1925). Редактор художньо-сатиричних журналів «Красный Перец», «Заноза с красным перцем» (1924) та «Заноза с перцем» (1924). Редактор літературного журналу «Туннель» (1924-1925). Член редколегії газети «Творчество труда» (1919, м. Миколаїв), тижневика «Жизнь искусства» (1927-1928), тижневика сміху «Заноза» (1924), журналу-посібника «Заочное музыкальное обучение» (1931), дитячого журналу «Искорка». Автор мемуарів «На революционном тракте. Двадцать лет назад. Очерки» (1926)

Ганоцький Віктор Федорович (27 травня 1936, с. Настасівка Токмаківського р-ну Дніпропетровської обл. – 2 січня 2010, м. Кіровоград), журналіст, поет. Семикласником опублікував критичну замітку в журналі «Перець». Закінчив бібліографічний факультет Харківського державного інституту культури (1964) та Київську вищу партійну школу (відділення журналістики). Працював у редакціях кіровоградських газет «Молодий коммунар», «Кіровоградська правда», «Народне слово». Учасник ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Автор збірок віршів «Ти» (1993), «Спокута» (1999), «Сто віршів. Вибране» (2004), книг прози «Поцілунок роси:

Новели. Есе. Нариси» (2007), «Постскрипtum, або крапку ставити рано» (2013). Член НСПУ.

Гар Віра Євгенівна (22 лютого 1887, м. Єлисаветград – 10 березня 1942, м. Ленінград), бібліотекар, журналіст. Мати – сільська вчителька. Дівчину удочерив єлисаветградський земський лікар Євген Лук'янович Гар (1862-1913). Початкову освіту здобувала в Одесі та Єлисаветграді. У 1914 році закінчила Київське комерційне училище. У 1916 почала працювати в Головному комітеті Всеросійського земського союзу в Москві. В березні 1917 вступила в партію есерів. У 1918-1919 була секретарем Тульської губернської експедиції ЧК з продовольства, працювала інструктором Наркомпроду України. У 1920 вступила в РКП (б). У 1920-1921 – секретар Алтайського губпродкому. З 1921 по 1924 навчалась на економічному факультеті Петроградського університета. З 1925 по 1934 працювала в редакції «Красной газеты»: інструктор відділу фабрик і заводів, літературний співробітник, завідувач відділу. З 1934 по 1936 – голова об'єднаного профкому. У 1936-1937 – завідувач редакції журналу «Костер». З 1937 по 1941 працювала у Ленінградській Публічній бібліотеці: бібліотекар 1-го розряду; помічник завідувача російського фонду, головний бібліотекар, завідувач журнального відділення, завідувач бібліотечними курсами Публічної бібліотеки та керівник всієї системи підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки. Померла під час блокади. Включена в біографічний тритомний словник «Сотрудники РНБ – деятели науки и культуры».

Гаранін Володимир Михайлович (5 лютого 1934, с. Троянка Голованівського р-ну – 6 лютого 2014, м. Одеса), письменник, журналіст. Закін-

чив філологічний факультет Одеського державного університету. Служив у МВС. Відповідальний секретар Одеської обласної організації НСПУ з 2003. Головний редактор журналу «Літературна Одеса». Серед творчого доробку поетичні збірки, книжка новел, демонологічна повість, мовознавчі та літературознавчі видання (23 книги). Лауреат премій ім. С. Олійника та І. Огієнка, Фонду ім. Т. Шевченка, дипломант Всеукраїнського конкурсу «Байка-2001».

Гвоздецький Володимир Павлович (25 вересня 1932,

с. Акмечетське Доманівського р-ну Миколаївської області – 28 грудня 2008, м. Кіровоград). Одна з найколеритніших постатей в історії кіровоградської журналістики, якій віддав понад 50 років. 1956 закінчив факультет журналістики Київського університету ім. Т. Шевченка і почав працювати у «Кіровоградській правді» (понад 35 років), тривалий час був заступником головного редактора. Активно і плідно працював у робочій групі з підготовки тому «Кіровоградська область. Історія міст і сіл УРСР» (1972). Кореспондент газети «Народне слово». Перший лауреат обласної комсомольської премії ім. Ю. Яновського. Автор тексту до путівника «Кіровоград» (1964, видавництво «Мистецтво», Київ).

Гельбах Павло Олександрович (17 квітня 1916, м.

Слисаветград – 22 вересня 2008, острів Російський), журналіст, письменник. Відомий під псевдонімом **Гельбак**. Першу замітку у місцевій газеті надрукував у 15-річному віці. Навчався у будівельному технікумі, медінституті, школі морських пілотів, інституті журналістики. З 1932 – на журналістській роботі. Працював у газеті «Батумский

рабочий». Власний кореспондент «Комсомольської правди» у Горькому, Таганрозі, Єйську, Читі, Іркутську, Баку та Тбілісі. З 1944 жив у Вільнюсі. Працював головним редактором газети «Советская Литва» (1944-1948) та заступником головного редактора журналу «Коммунист» (1948-1976). Кореспондент «Літературної газети» у Литві, Латвії та Естонії. Перший російський літератор у Прибалтиці, якого прийняли до СП СРСР. Організатор і багаторічний керівник російської секції СП Литви. Редагував і випускав літературний альманах «Советская Литва». Автор 13 книг та п'яти п'єс. Заслужений діяч культури Литовської РСР (1964). 1993 переїхав на Далекий Схід, жив на острові Російський. Автор книг: «Мой сверстник» (1959), «Сын чекиста» (1974), «...И вся жизнь» (1980), «Ехали дрожки» (1984) та ін. В останній книзі міститься багато спогадів про Єлисаветград.

Гетьманець Михайло Захарович (1 липня 1918, с. Іванівка Новоархангельського району – 8 травня 1998, м. Київ), журналіст та дипломат. Учасник 2-ї світової війни. Надзвичайний і Повноважний Посланник 2 класу. Заступник Постійного Представника Української РСР в ООН (1948–1950). У 1969-1973 брав участь у роботі 2-х спеціальних і 4-х регулярних сесій Генеральної Асамблеї ООН, Комісії ООН зі звичайних озброєнь, Комісії з атомної енергії та Комісії з прав людини. Працював начальником відділу зовнішніх економічних зв'язків ЕНДІ Держплану УРСР. Переклав роман індійського письменника Бхабані Бхаттачарія «Той, хто сів на тигра» українською мовою. Кандидат економічних наук. Член Спілки журналістів України.

Годованець Микита Павлович (14 вересня 1893, с. Вікніне Гайворонського р-ну – 27 липня 1974, м. Кам'янець-Подільський), поет-байкар. Закінчив

Степашанську двокласну вчительську школу (1909), навчався на дворічних курсах підготовки до університету, вчителював у церковно-приходських школах. У 1914-1918 перебував на військовій службі. Повернувшись до рідних місць, деякий час учителював по селах, потім став штатним працівником у редакціях газет «Червоний край» (Вінниця) та «Радянська Волинь» (Житомир). Перші вірші з'явилися друком у 1913 на сторінках київського тижневика «Маяк». В його перекладі політвідділ 41-ї стрілецької дивізії Червоної Армії у 1920 видав збілочку Дем'яна Бедного «Байки і пісні». Перша книжка оригінальних байок «Незаможник Клим» вийшла друком у 1927. В 1937 заарештовано і вислано на Середню Колиму, де пробув до 1947. Реабілітований 1957. Жив у Кам'янці-Подільському. Автор книг: «Байки» (1957), «Заяча математика» (1961), «Конвалія і Лопухи» (1966), «Талановита Тріска» (1967). Видав книги «Ріка мудрості. Байки за Езопом» (1964), «Веселий педант» (1965), «Байки зарубіжних байкарів у переспівах та перекладах Микити Годованця» (1973). У 1968 та 1973 видавалися двотомники байок Годованця.

Голбштейн Матвій Абрамович (30 грудня 1918, м. Новоукраїнка – 10 грудня 1992, м. Кіровоград), журналіст, поет. Навчався у Харківському газетному технікумі (1933-1936) та на курсах при Всеукраїнському комуністичному інституті журналістики (Харків, 1936-1938). Учасник 2-ї світової війни, інструктор політвідділу з преси.

Працював у редакціях районних газет, був директором вечірньої школи робітничої молоді у Харкові. Писав єврейською мовою (ідіш). Автор поетичних збірок: «Іскри» (1938), «З гвинтівкою в руках» (1946). Член СПУ (1947). Друкувався у московському журналі «Советіш Геймланд» («Советская Родина»). У 80-ті писав балади, сонети, поеми з багатою колористикою та ритмомелодикою. Частина рукописів творів письменника мовою ідіш перебувала до 1994 в архівах радянських спецслужб.

Голованівський Сава Овсійович (16 травня 1910,

с. Єлизаветградівка
Олександрівського р-ну –
2 травня 1989, м. Київ), поет, драматург.
Після семирічки закінчив профтехшко-
лу. Друкуватися почав 1926, перша збір-
ка віршів «Кіньми залізними» побачила
світ у Зінов'євську 1927. У 1925-1927

замітки Сави Овсійовича часто з'являлися на сторінках
зінов'євської газети «Червоний шлях». У 1927-1929 нав-
чався в Одеському сільськогосподарському інституті, у
1929-1930 в Харківському сільськогосподарському інсти-
туті. У 1934 був делегатом першого Всесоюзного з'їзду
письменників у Москві. На сюжет п'єси «Поетова доля»
композитор Володимир Йориш написав оперу «Шевченко»
(поставлено 1940 Київським театром опери та балету).
Учасник [2-ї світової війни](#): був військовим кореспонден-
том газет «Красная Армия» та «За честь Родины». Двічі
поранений. Автор близько 50 книг віршів, п'єс, романів та
статей. Нагороджений орденом Червоного Прапора, двома
орденами Вітчизняної війни другого ступеня, медалями,
Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

Голоушев Сергій Сергійович (1855-1920), художник,

мистецтвознавець. Писав під кількома
псевдонімами, зокрема **Глаголь**. Закінчив
Московське училище живопису,
скульптури та архітектури (1891).
Незмінний учасник московських виставок
художників. Автор монографій про Ф.
Боткіна, І. Левітана, М. Нестерова та С.
Коненкова. З 15 по 23 серпня 1913 у

Єлизаветграді проходила перша міська художня виставка.
Для участі у ній був запрошений і столичний
мистецтвознавець С.Голоушев. 18 та 19 квітня у

приміщенні Громадського зібрання по вулиці Дворцовій він прочитав дві лекції на тему «Искания красоты и правды русской живописью в прошлом и настоящем». Опублікував про неї дві статті у місцевій газеті «Голос Юга». Друкувався також в газеті «Елисаветградские новости». Був обраний членом художньої секції Єлисаветградського благодійного товариства поширення грамотності та ремесел.

Гольденберг Абрам Маркович (2 лютого 1897,

м. Єлисаветград – 13 січня 1968, м. Москва), поет, сатирик, драматург, перекладач. Псевдонім – **Апро**. Батько Марко Абрамович Гольденберг (1862-1912) – власник друкарні на вулиці Івановській. Випускник Єлисаветградської гімназії 1914, відвідував аматорський театральний гурток С. Марцинковського при робітничому клубі заводу Ельворті. Дебютував як поет у 1915 на

сторінках газети «Елисаветградские новости». Рідний брат поета Якова Галицького; двоюрідний – відомого поета, також уродженця Єлисаветграда Марка Тарловського. Працював в УКРОСТА (телеграфне агентство), де придумував теми, малював і оформлював плакати. З 1920-го жив і працював у Москві. Перша книга поезій «Старая Англия» з'явилася друком у 1919. У 1920 у співавторстві з братом Я.Галицьким написав п'єсу «Еврейский анекдот». У 1925 підготував книгу «Политическая пародия», яка була заборонена. Автор комедій «Трибунал» (1930), «Человек без имени» (1940); книги сатиричних віршів «Литература и окрестности» (1933), книги перекладів «Из зарубежных поэтов» (1958), книги нарисів і спогадів «Звучит слово...» (1962) та ін. Постійний автор сатиричного журналу «Крокодил» (з початку його існування). Популярністю користувалися «Сатирические

очерки по истории русской литературы» (1939) та оперета «Жирофле-Жирофля» у Камерному театрі (автор лібрето). У мемуарній книзі В.Катаєва «Алмазный мой венец» введений під прізвиськом «Большой остряк».

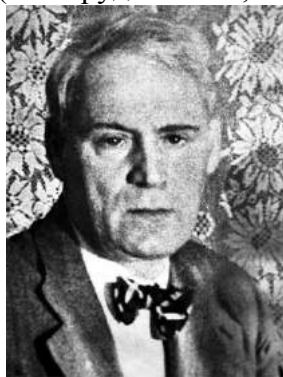

Гольденберг Йосип Абрамович (1878, Єлисаветград – 1 грудня 1934, Кірово), скрипаль, педагог, музичний критик. Закінчив Київський університет (юридичний факультет), Meisterschule Празької музичної Академії (клас скрипки О.Шевчика). Володів кількома мовами. Рахувався непрактикуючим присяжним повіреним. На початку ХХ ст. вів активну приватну практику гри на скрипці, у 1923 відкрив «Музичну студію ім. О. Шевчика». Вів музично-критичну діяльність – писав статті до газет під псевдоні

мом Halb-Ton. Віднайдено близько 35 рецензій на концерти місцевих музикантів і гастролерів.

Гольденберг Яків Маркович (22 грудня 1890, м. Єлисаветград – 24 вересня 1963, м. Москва). Псевдоніми – **Яго, Куба Галицький, Яків Галицький**, поет. Батько – Марк Абрамович, власник однієї з найстійкіших у місті друкарні (півстоліття активної діяльності). Закінчив Єлисаветградську чоловічу гімназію (1909). У 1910 дебютував як поет. Ліричні та сатиричні вірші друкував на сторінках єлисаветградської газети «Голос Юга». Навчався на юридичному факультеті Санкт-Петербурзького університету (1912-1913) і одночасно в Петербурзькій консерваторії на відділенні вокалу (не закінчив). З 1913 року жив у Одесі, де продовжив навчання

на юридичному факультеті в Новоросійському університеті (1913-1916). З 1916 працював у кіно як режисер і актор. У 1923-1924 – літературний співробітник «Робітничої газети». В 1925-1926 – завідувач літературної частини «радіогазети». Писав сатиричні вірші та фейлетони для журналу «Крокодил». У роки 2-ї світової війни писав одноактні п'єси для фронтових театрів. Написав слова до ряду пісень, а також естрадні сценки, скетчі, монологи, репризи, рекламні буфонади для цирку, усні розповіді, діалоги і куплети. Перекладав на російську мову вірші польських, болгарських, угорських і чеських поетів. Автор лібрето ряду опер та оперет. Автор першого варіанту слів пісні «Синий платочек».

Гольдштейн Дмитро Антонович (1842, м. Єлисаветград – 1876), педагог і журналіст. Син єлисаветградського лікаря, одного з перших членів Єлисаветградського наукового медичного товариства з 1868 Антона Гольдштейна, що утримував єдину в місті аптеку. А. М. Достоевський згадує: «...Доктор Антон Антонович Гольдштейн и жена его Елизавета Дмитриевна; как к лучшему доктору в городе, мы всегда обращались за советами к нему. Оба они, как муж, так и жена, были рождены евреями и крестились по женитьбе в г. Елисаветграде. Оба они Дмитриевичи потому, что у них был крестным отцом барон Дмитрий Ерофеевич Остен-Сакен». Їхній син Дмитро закінчив Златопільське повітове дворянське училище (1858), потім – 2-у Київську гімназію, фізико-математичний факультет Київського університету (1864). Після чого присвятив себе педагогічній діяльності. Викладав у Києві, Златополі, Одесі, Миколаєві, Петербурзі. За пропозицією редактора газети «Неделя» Гайдабурова написав статтю про Єлисаветградське земське реальне училище, яке тоді передбачалось підпорядкувати

Міністерству народної освіти. Стаття була надрукована у № 35 «Недели» за 1872 під назвою «Скорбный лист земско-учебного предприятия». У 1873 вступив на педагогічні курси при 2-й військовій гімназії і протягом двох років перебував у ній кандидатом-педагогом. Одночасно співробітничав з газетами «Неделя» і «Киевский телеграф», в яких друкував статті, листи з Петербурга, висвітлював новини столичного життя. У 1875 після закінчення курсів здійснив мандрівку по Європі, брав участь у геологічній експедиції в Альпи. Був призначений викладачем 2-ї Московської військової гімназії. Повстання сербів проти турецького поневолення покликала його на театр воєнних дій військовим кореспондентом газети «Неделя» влітку 1876. Кореспонденції Гольдштейна друкувалися під назвою «Письма из Сербии». Брав безпосередню участь у бойових діях. Зокрема 11 серпня 1876 після загибелі начальника Шуматовського редути взяв командування на себе і відбив відчайдушну атаку турків. Нагороджений медаллю за хоробрість. Під час наступу турків при Алексинаці знаходився у головному штабі сербських повстанців та російських добровольців. Нагороджений сербським орденом Такова. 30.08.1876 отримав смертельне поранення і помер у лазареті.

Гомберг (Гумберг, Гамберг) **Олександр Семенович** (1887, м. Єлисаветград – 1939), американський фінансист, політик та громадський діяч. Син рабина, старший брат Сергія Гомберга (Зоріна) та Веніаміна Гомберга. Був одружений на сестрі Арманда Хаммера. У 1903 емігрував до США, де став фармацевтом і бізнесменом. До 1915 був одним з керівників нью-йоркської радикальної газети соціалістів «Новый мир», з якою співробітничали Л.Троцький, М.-Бухарін, О.Коллонтай. У 1917 повернувся в Росію як торговий представник кількох американських компаній та секретар і перекладач місії американського Червоного

Хреста в Росії. Мав дуже напружені стосунки з Джоном Рідом, який у книзі «10 днів, що потрясли світ» незаслужено назвав Гомберга «боягузом», а його брата Сергія Зоріна зобразив ворогом радянської влади. У свою чергу, Гомберг, дізнавшись про призначення Д.Ріда радянським консулом у США, домігся зустрічі з Леніним і умовив вождя скасувати своє рішення. Ленін попросив Гомберга сприяти донесенню до американців правди про більшовицьку революцію. Особиста неприязнь Ріда до Гомберга спотворила роль останнього в історії радянської держави першого десятиріччя її існування, а згодом він був викреслений з неї зовсім. Хоча у 1917-1918 та й пізніше саме через Гомберга здійснювались всі контакти радянського уряду з американським посольством, неурядовими відомствами та громадськими організаціями США. Був літературним агентом Троцького у США, представляв його інтереси при виданні книг «Інтернаціонал и война», «Наша революция» та ін. У 1921 активно займався організацією Фонду допомоги голодуючим в Росії, створював громадські комітети. Грав одну з головних ролей у розгортанні кампанії за дипломатичне визнання СРСР, надаючи позитивну інформацію про Країну Рад, яку використовували американські політики. З 1923 – спеціальний кореспондент нью-йоркського відділення РОСТА та Інформаційного бюро Радянського Союзу, віце-президент і касир американського відділення Всеросійського текстильного синдикату (до 1926). Москву відвідував у 1925, 1927, 1928 та 1929. До 1930 був радником американського «Чейз нэшнл бэнк» (Chase National Bank), пізніше став службовцем уолл-стритовської інвестиційної компанії «Атлас корпорейшн» (Atlas Corporation). На протязі 1920 – початку 1930-х продовжував займатися питаннями закупки американського промислового обладнання для СРСР. Користувався довірою як американських, так і радянських офіційних осіб, будучи до 1933 найбільш відомим громадянином США, котрий займався питаннями розширення торгівлі і розвитку політичних, економічних та культурних стосунків між СРСР і США. На початку 1930-х було репресовано і розстріляно братів Гомберга та багатьох його друзів. На судових процесах лунали звинувачення в

антирадянській діяльності і на його адресу. Гомберг написав детальне спростування висунутих проти нього звинувачень, яке було опубліковане в газеті «Правда» у квітні 1930. Після дипломатичного визнання СРСР Сполученими Штатами Робінс привітав «старого товарища і доброго друга» Гомберга «в этот кульминационный момент его мудрой, храброй деятельности во имя общего благополучия его родины и усыновившей его страны». З ним підтримував дружні стосунки перший посол СРСР у США Трояновський та письменник Б.Пильняк. На думку американського дослідника Дж.К.Ліббі, автора книги «Александр Гомберг и советско-американские отношения. 1917-1933» (1977), «Гумберг оказывал сложное, запутанное и тонкое влияние с «черного хода» в интересах более тесных советско-американских отношений. Временами он походил на невидимого режиссера спектакля. Он создавал сценарий, но уступал затем контроль нанятым продюсером актерам, исполнявшим главные роли». Представлений в «Энциклопедии российско-американских отношений 18-20 вв.» (сост. Э.А.Иванян) (2001).

Гомберг Сергій Семенович (в історію увійшов під псевдонімом **Зорін**) (березень 1890, м. Єлисаветград – 1937), радянський партійний і державний діяч. Син рабина. Революційною діяльністю займалися також старші брати Веніамін та Олександр. У 1904 - 1905 поширював заборонену літературу серед робітників Єлисаветграда. У 1906 емігрував до Франції, потім до США до братів, які виїхали туди раніше. З 1911 по 1917 – співробітник щотижневої газети «Новый мир», в якій друкував нариси про становище російської еміграції в США та політику американського уряду під час 1-ї світової війни. Навесні 1917 повернувся в Росію, брав активну участь у підготовці Жовтневого перевороту. У жовтні та листопаді 1917 побував у

Єлисаветграді, агітуючи за радянську владу. У 1918-1919 – голова Петроградського революційного трибуналу. З листопада 1919 по липень 1920 – відповідальний секретар Петроградського міського комітету РКП (б), потім – відповідальний секретар Петроградського губернського комітету РКП (б). Брав участь у роботі 2-го конгресу Комінтерну. Деякий час очолював відділ народної освіти Петроградської ради. У 1922-1924 – референт Зінов'єва у Виконкомі Комінтерну. З 1924 – кандидат у члени ЦК ВКП (б), брав участь у роботі 14-го з'їзду партії. У 1927 разом із земляками Троцьким і Зінов'євим опинився в лавах антисталінської опозиції, виключений з лав ВКП(б). У 1930 відновлений у партії. У 1935 працював директором НДІ індустріалізації житлового будівництва. Того ж року заарештований, засуджений до 5 років позбавлення волі у таборі особливого режиму, згодом розстріляний.

Гончаренко Борис Аврамович (18 червня 1925, м. Златопіль – 7 серпня 1993, Київ), журналіст, літератор. Учасник 2-ї світової війни, кавалер ряду орденів і медалей. У 1952 закінчив Чернівецький учительський інститут, у 1961 – Вищу партійну школу в Москві. Працював редактором Вижицької районної газети «Радянська Верховина». З 20 травня 1951 по 2 березня 1954 – відповідальний секретар обласної газети «Радянська Буковина» (Чернівці). Працював у газетах «Чорноморська комуна» (Одеса), «Сільські вісті» (Київ) та журналі «Радуга» (Київ).

У 1973-1982 – заступник редактора газети «Літературна Україна». З 1982 по 1986 очолював відділ газети «Правда України». Автор кількох книг.

Гоняєв Михайло Костянтинович (16 вересня 1849, м. Сімферополь – 17 квітня 1891, м. Херсон), юрист та літератор, шахіст, історик і теоретик гри в шахи та шашки. Навчався на природничому факультеті Новоросійського та Петербурзького університетів (1867-1870), як журналіст співробітничав у газеті «Санкт-Петербургские ведомости». У 1870, не завершивши навчання, повернувся в Одесу, сподіваючись редагувати «Одесский вестник», але не склалося. Після річної практики у відомого адвоката М. Я. Городецького присвячує себе юриспруденції. Переїздить до Єлисаветграда, де плідно займається адвокатською практикою. У нашому місті жив і працював понад 15 років (до 1888). У 1881 видав у Єлисаветграді фундаментальну працю (400 ст.) «Гражданский процесс в мировом суде», яка здобула визнання фахівців. У 1875 накладом 500 примірників у єлисаветградській друкарні А. Гольденберга був надрукований переклад німецького шахового підручника А. Гобелера, виконаний Гоняєвим і доповнений його «Очерком истории и литературы шахматной игры» – першою в Росії працею з історії шахів. У 1876 Гоняєва обирають старшиною Єлисаветградського Громадського Зібрання, куди він ходив грати в шахи. Мешкаючи в Єлисаветграді, Гоняєв друкувався в «Шахматном листке» (зокрема стаття «Теория шахматных задач», 1877) та «Шахматном вестнике», де було опубліковано оповідання «Заповеди Каиссы» (1886). В Єлисаветграді Гоняєв написав «Очерк истории игры в шашки» (1884) та інші праці. Першим упорядкував правила та опублікував «Устав шашечной игры» в журналі «Радуга» (1884). В Єлисаветграді 26.11.1873 у подружжя Гоняєвих народився син Олексій, який у 1900 закінчив

Гордін Яків Михайлович (травень 1853, м. Миргород Полтавської обл. – 1909, США), журналіст, громадсько-релігійний діяч, драматург. Співробітничав у газеті «Елисаветградский вестник» під псевдонімом Іван Колючий. У 1880 заснував у місті організацію «Духовно-біблійне братство», яке намагалось примирити іудаїзм з християнством (проіснувало до 10 років). Через переслідування вимушений емігрувати до США (1891), де став знаменитим драматургом (автор близько 80 драм і комедій), засновником єврейської міщанської драми. На російській сцені успіхом користувалися його п'єси: «За океаном», «Мірра Ефрос», «Сирітка Хася». Остання ставилася і в Єлисаветграді.

Горшков Дмитро Степанович (1870 – ?), державний і громадський діяч, видавець. Член Державної думи I-го скликання від Херсонської губернії. Землевласник Єлисаветградського повіту (маєток при селі Іванівці Якимівської волості). Закінчив Єлисаветградську гімназію та юридичний факультет Московського університету. Два роки навчався в Російській школі суспільних наук у Парижі. Був редактором-видавцем газети «Голос Юга». Видав кілька популярних книг. Обирався гласним Єлисаветградських повітових і Херсонських губернських земських зборів. Брав участь в земських з'їздах. Член Конституційно-демократичної партії, брав участь в її установчому з'їзді у жовтні 1905.

Голова Єлисаветградського повітового комітету партії, потім голова губернського комітету партії кадетів. Входив до конституційно-демократичної фракції. Державної думи 1-го скликання, член бюджетної комісії. Його приватна книгозбірня нині становить частину фондів Відділу рідкісної книги обласної бібліотеки ім. Д. Чижевського.

Грабенко Андрій Михайлович (псевдонім Андрій

Конощенко) (1 жовтня 1857, с. Обознівка Кіровоградського р-ну – 1932, м. Херсон), громадський діяч, фольклорист-музикознавець, художник-аматор. Закінчив ЄЗРУ (1876), відвідував Єлисаветградський гурток «Громади» (1878-1885). Учителював у земській

школі рідного села (1880 - 1882). Один з авторів Єлисаветградського літературного альманаху «Степ» (1886), представлений у ньому віршем-пісню «В невеселую годину...». Навчався у Петербурзькому гірничому інституті. Згодом працював діловодом і секретарем у Херсонській земській управі, а після смерті Є. Борисова редагував «Сборник Херсонского земства». У 1905 – Херсонський міський голова, делегат Всеросійського земського з'їзду в Москві. Був одним із засновників, а згодом, і головою херсонської «Громади». За свої революційні переконання переслідувався властями як політично неблагонадійний, не раз звільнявся з роботи. За часів УНР (1919) був головою Херсонської губернської управи, з 1922 – активний парафіянин Олександрівського храму УАПЦ у Херсоні. Художник-аматор, любив малювати краєвиди, один з організаторів виставок Херсонського товариства любителів образотворчого мистецтва. У 1927 обраний членом Етнографічної комісії АН УРСР. Зібрав та записав на Єлисаветградщині, Київщині та Полтавщині майже 1000 народних пісень. Упорядник збірок «Українські пісні» (1900) та «Українські пісні з нотами» (1907-1909). Під час репресій його викликали на допити по сфабрикованій справі СВУ

(1929), виселили у господарську будівлю поруч із домом. Заповів поховати себе на міському цвинтарі при дорозі напроти вирощеного ним чудового саду. Євген Чикаленко у своїх спогадах відзначає: «...Дуже симпатичний і талановитий хлопець: він мав колосальну пам'ять, був добрим математиком, добре малював і був таким музикальним, що самотужки вивчився грати на багатьох інструментах».

Градовський Григорій Костянтинович (31 жовтня 1842,

с. Макариха Знам'янського р-ну – 13 квітня 1915, м. Петроград), журналіст, письменник. Закінчив Харківську гімназію №1 (1859), юридичний факультет Київського університету св. Володимира (1864). Псевдонім – Гамма. Був редактором і видавцем газети

«Российское обозрение» (1876-1878), Один з організаторів каси взаємодопомоги літераторів і вчених при Літературному фонді (1891). Як літератор дебютував рецензією на спектакль в «Харьковских губернских ведомостях» (1862). Друкувався в газетах «Киевлянин», «Гражданин», «Московские ведомости», «Киевский телеграф», «Голос», «Порядок», «Московский телеграф», «Биржевые ведомости», «Судебная газета», «Новости», журналах «Мир», «Слово», «Восток», «Луч», «Исторический вестник». З 1870 писав недільні фейлетони в газеті «Голос» під псевдонімом Галина. Автор кни: «Война в Малой Азии в 1877 г.» (1878), «М. Д. Скобелев» (1884), «Две драмы: «Старый либерал» і «Во имя любви» (1907), «Итоги» (1908), «Публицист-гражданин» (1916). Входив до числа тих, хто підписав супліку на ім'я Государя про перегляд закону про пресу (1895). Звертався з листом до К. Победоносцева, переконуючи його вплинути на царя, щоб той дарував Росії свободу преси (1896). Зазнав неабияких переслідувань з боку влади: був відправлений у відставку за критичні виступи у пресі (1875). Вихід очолюваної ним

газети «Русское обозрение» упродовж двох років, які вона існувала, тричі призупинявся, і нарешті її закрили (1878). Не дозволили видавати журнал «Отклик» (1882). Брат Микола Костянтинівич – власник маєтку у селі Макариха. Донька Катерина – дружина політика В. Шульгіна, публіцист, писала для його газети «Киевлянин», брала активну участь у виданні газети. Донька Софія працювала коректором і секретарем «Киевлянина».

Грановський Наум Самійлович (14 лютого 1910, м. Олександрія – 20 серпня 1984, м. Москва), фотокореспондент. З 1926 живе у Москві. З 1929 – фотокореспондент Фотохроніки ТАРС. У 1941-1945 – фотокореспондент газети «Тревога» Московського фронту протиповітряної оборони. Нагороджений орденом Червоної Зірки і бойовими медалями. Його фотографії – унікальні свідчення історії 2-ї світової війни. У 1946-1984 – фотокореспондент Фотохроніки ТАРС. Усе своє життя писав фотолітопис Москви. Його фотографії відображають різноманіття вигляду столиці за більш ніж півстолітній період. Учасник найбільших фотовиставок 1955, 1958, 1973, 1984. У 2010 у Фотогалереї ім. Братів Люм'єр пройшла ювілейна виставка, присвячена 100-річчю автора. Заслужений працівник культури РФ.

Григорук Євген Максимович (25 грудня 1898, с. Троянка Голованівського р-ну – 24 жовтня [1922](#), м. Ялта), журналіст, поет. У 1916 закінчив вище початкове училище у селі Полянецьке. Навчався в учительському інституті у Феодосії. Працював завідувачем народної освіти в Умані, секретарем Київського губкому КП(б)У, головою

крайової філії Державного видавництва України. У 1920 у Києві організував видання першої підпільної газети українською мовою «Червона правда» (попередниця «Київської правди»). У травні 1921 був переведений до Харкова на посаду члена колегії Всеукрвидаву. В 1921-1922 на керівній видавничій роботі у Москві. Друкувався з 1919. Літературна спадщина складається з понад двадцяти українських поезій і півтора десятка творів російською мовою. Перша книга віршів «Звідкіль пішли бандити» (1921). Автор одного з варіантів перекладу «Інтернаціоналу» на українську мову.

Грієва Зінаїда Миколаївна (14 вересня 1924, м

Єлисаветград – 2013, м. Дніпропетровськ), журналістка, дитяча письменниця. Учасниця 2-ї світової війни. З 1957 по 1985 працювала кореспондентом дитячої редакції Дніпропетровського телебачення. Протягом 10 років була позаштатним автором

журналу «Дошкольное воспитание» (м. Москва). Як поет дебютувала в 1962. Автор 52 книг для дітей. Твори перекладались на англійську мову. Лауреат премій ім. Олексія Крилова, ім. Володимира Сосюри, ім. Валеріяна Підмогильного.

Гроссман Іуда Соломонович (справжнє прізвище **Іуда**

Соломонов Шлоймов) (псевдоніми – **Гроссман-Рошин, І.С. Рошин**) (7 лютого 1883, м. Новоукраїнка – 1934), політичний діяч, анархіст, літературний критик. У революційному русі – з 1897: член Єлисаветградського гуртка «Южнорусского союза рабочих». У 1898 заарештований, 9.06.1899 висланий у Новоукраїнку під гласний нагляд поліції на 3 роки. Влітку

1902 виїхав за кордон (Німеччина, Швейцарія), вступив у контакт з представниками російської еміграції, віддавши перевагу з 1903 – анархістам. Учасник революції 1905-1907, керівник груп анархо-комуністів «Чёрное знамя», прибічник «безмотивного терору». З 1908 – на позиціях анархо-синдикалізму, виступав за об'єднання російських анархічних груп у єдину організацію. Заснував газету «Рабочий мир» (Цюрих, 1914). У 1915-1917 редагував друкований орган анархістів «Рабочее знамя» (Лозанна, Женева). У 1919 году перебував у штабі Н. І. Махна, пізніше працював у легальних організаціях анархістів, у їхньому видавництві «Голос труда» (Москва). Праці присвячені теорії та історії анархізму. У 20-і рр. опублікував низку літературно-публіцистичних творів, працював літературним критиком в журналах «Былое», «Октябрь», «На литературном посту»; займався викладацькою діяльністю. 14.2.1926 опублікував у газеті «Правда» листа, в якому оголосив себе прибічником ідей більшовиків. Включений у книгу Віктора Савченка «100 знаменитых анархистов и революционеров» (2010). Випустив книгу спогадів «Думи про минуле» (1924), збірку статей «Художник и эпоха» (Москва, 1928) і книгу «Искусство изменять мир» (1929).

Грузін Василь Дмитрович
(31 травня 1929, м. Мала Виска – 4 липня 2012, м. Київ), журналіст. Пережив нацистську окупацію, середню школу закінчив у двадцять років. Як активного юнкора зараховують літературним працівником маловисківської районної газети «Червоний прапор». 1955 закінчив факультет журналістики Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Працював у районній газеті «Зоря» у Лохвиці, відповідальний секретар та власний

кореспондент газети «Зоря Полтавщини»; редактор міськрайонної газети «Ленінська зоря» (м. Лубни). З січня 1976 – у «Сільських вістях»: завідувач, редактор відділу суспільно-політичного життя, з 1998 – заступник головного редактора; редактор відділу суспільно-політичного життя, з 2003 – головний редактор «Сільських вістей». Заслужений журналіст України. Член НСЖУ. Лауреат премії Спілки журналістів УРСР ім. Я. Галана.

Грушевський Григорій Іванович (22 лютого 1865,

с. Пирогів, околиця Києва – 1922, м. Златопіль), педагог, літератор, двоюрідний брат першого Президента України М.С. Грушевського. Закінчив Київську духовну семінарію. Упродовж багатьох років (з 1897 по 1919) обіймав посаду вчителя підготовчого класу та регента церковного хору Златопільської

чоловічої гімназії, керував містечковим аматорським театром, організовував літературно-музичні вечори. Після Лютневої революції 1917 разом з викладачем історії та латині Миколою Зеровим розробляв проект перетворення Златопільської гімназії в учительський інститут. Вірші та оповідання під псевдонімами Грицько Чулай і Петро Голота друкувалися у часописах «Зоря», «Правда», «Дзвінок». Автор збірки оповідань «На святім вечорі» (1892), збірки поезій «Зірка» (1894), трьох п'єс. Захоплювався етнографічними студіями та фольклором (записи народних пісень надсилав М. В. Лисенку). Братові Михайлу писав: «Я клянуся, як ти, бути вірним сином нашої України». У 1919 був звільнений з гімназії, як «класово ворожий елемент», загинув від голоду.

Грушевський Михайло Сергійович
(17 вересня 1866-1934), історик,

політичний діяч, літератор. Із Златополем та Єлисаветградом пов'язана значна частина життя родичів Михайла Грушевського. У Златопільській гімназії з 1897 по 1922 викладав його двоюрідний брат, письменник і педагог, фольклорист та етнограф Григорій Іванович Грушевський (1865 - 1933) Син Григорія – випускник Златопільської гімназії Сергій Григорович Грушевський (1892-1937) був водночас племінником і хрещеником Михайла Грушевського. За прикладом дядька, блискуче закінчив історико-філологічний факультет Київського університету. У 1921 Сергій Грушевський приїздив у Златопіль, де на базі гімназії створював Інститут народної освіти імені Ш. Інтернаціоналу, став його першим директором. Згодом був репресований і розстріляний. Понад 15 років у Єлисаветграді мешкав Володимир Амвросійович Менчиць (1837-1916), дядько Михайла Грушевського по материній лінії, якого називали «єлисаветградським Сковородою». У нашому місті Менчиць поселився наприкінці 1860-х рр. При книгарні в Єлисаветграді в 1872 відкрив бібліотеку, книгами якої безкоштовно користувалися всі бажаючі, головним чином учні училищ і гімназій. Менчиць приятелював з лідером місцевих українофілів, що став його кумом, лікарем Опанасом Михалевичем, істориком Володимиром Ястребовим, братами Тобілевичами. Був членом місцевої Громади – українофільського гуртка, створеного Михалевичем. Допомагав гуртківцям слухними порадами під час складання та підготовки до видання першого україномовного літературного альманаху місцевих авторів «Степ» (світ побачив у Петербурзі в 1886 році під назвою «Степь. Херсонский беллетристический сборник»). У 1886 Михайло Грушевський закінчив 1-у Тифліську класичну гімназію. Того ж року, мріючи стати белетристом, 20-річний юнак під псевдонімом М. Заволока дебютував оповіданням українською мовою «Бідна дівчина» в згаданому альманасі «Степ». Перший Президент України.

Гус Михайло Семенович (18
червня 1900, м. Єлисаветград – 15

листопада 1984, м. Москва), журналіст, літературний критик. Закінчив гімназію у Миколаєві та юридичний факультет університету у Києві. З 1919 почав друкуватися у газетах. Очолював газету «Червоний шлях» у Єлисаветграді. З 1920-го – політпрацівник Червоної Армії, співробітник газети «Известия» Миколаївського губревкому, перейменованої з 1 січня 1921 у газету «Красный Николаев», у січні-травні 1923 був її редактором. Очолював губернське відділення УКРОСТА – української філії Російського телеграфного агентства. Ініціатор видання суспільно-політичного і літературного журналу «Жовтень» (вийшов єдиний номер, 1920). З 1930 жив у Москві, викладав в інституті журналістики. У 1931-1941 виступав як літературний і театральний критик в «Литературной газете», «Красной нови» та інших виданнях. З початку 2-ї світової війни працював у Всесоюзному радіокомітеті. В 1945-1946 керував спеціальним Бюро Всесоюзного радіо в Нюрнберзі на процесі нацистських злочинців. Вивчав творчість М. Гоголя та Ф. Достоевського. Видав 14 книг, деякі з них перекладені у кількох країнах.

Демченко Галина Олексіївна (28 грудня 1922, смт Олександрівка – 10 червня 1986), художниця, письменниця. Дитинство провела в с. Макіївці на Чернігівщині. Закінчила Київське училище прикладного мистецтва (1949). Працювала художником декоративного ткацтва, потім – в журналі «Малютко». Почала друкуватися з 1953. Автор кількох книг віршів, оповідань та п'єс для дітей. Написала лібрето до опери для дітей «У зеленому саду» (музика А. Філіпенка). Член НСПУ.

Дем'ян Бедний (справжнє прізвище **Юхим Олексійович Придворов**) (13 квітня 1883, с. Губівка Компаніївського р-ну – 1945, м. Москва), пролетарський поет, один з основоположників літератури соціалістичного реалізму. Початкову школу закінчив у Губівці. З 13 років – учень Київської військово-фельдшерської школи. Військову службу відбував у Єлисаветградському шпиталі (1900-1904). Екстерном здав іспити в гімназії. За протекцією великого князя Костянтина Романова вступив на історико-філологічний факультет Петербурзького університету, був «Остроуховським» стипендіатом (зокрема у 1913 отримав від Єлисаветградського земства 200 руб.). Ранні твори писав, крім російської, українською мовою. Друкуватися почав з 1899. Автор числених віршів, байок та пісень. З 1912 – член РСДРП, улюбленець кремлівських вождів. Вірші друкувалися у легальній соціал-демократичній газеті «Звезда», у більшовицьких часописах «Правда», «Невская звезда», «Наш путь», «Известия», «Беднота», «Безбожник у станка» та інших виданнях. Зібрав одну з найбільших приватних бібліотек (понад 30 тисяч томів), яку подарував Літературному музею в Москві. Представлений в антології «Украина. Русская поэзия. XX век» (2007).

Детенгоф Олександр Карлович (2 лютого 1842, м. Новомиргород – 1910), військовий діяч, журналіст, літератор. Псевдонім – **Ал. Молотов**. З дворянської родини. Навчався у Михайлівському кадетському корпусі (Воронеж, з

1853), закінчив Павловський кадетський корпус (1862). Служив в Інженерній академії, Київському військовому окрузі, був вихователем у Володимирській військовій гімназії (Київ), оренбурзькому Неплюївському кадетському корпусі, 1-му московському кадетському корпусі. Учасник російсько-турецької війни (1877-1878) – в ад'ютант командира 5-го понтонного батальйону 3-ї саперної бригади. Полковник у відставці. Друкувався в газетах «Киевское слово», «Киевлянин», журналах «Российская школа», «Наблюдатель», «Вестник воспитания», «Русский архив», «Школьное обозрение», «Беседа», «Семья и школа». Як літератор у газеті «Киевлянин» дебютував рецензією «Русский театр в Киеве» (1865). Потім настала черга повістей «Из записок русского офицера», «На новый путь. Из признаний усталого человека» (обе – начало 1870-х), «Без суетверий» (1901), оповідання «Нищенко и Сипайлов» (1903); очерков и статей «Из памятной книжки воспитателя» (1885), «Наша молодежь» (1890), «Картинки семейного воспитания. (Из записок домаш. учителя). Пед. очерки. (1891), «Теория и практика закрытия школ» (1893), «Семья как основа воспитания» (1894), «Изнанка войны. (Из дневника участника рус.-тур. войны 1877-78 г.). Картинки с натуры» (1905) та багатьох інших. У 1893 світ побачив двотомник «Отголосок 60-х гг. Очерки и рассказы А. Молотова» (1893).

Дібровний Андрій Трофимович (1921, с. Оситняжка, Кіровоградського р-ну – 1987), фотожурналіст. Після закінчення Макіївського металургійного технікуму працював на заводі у Тулі. У Червоній Армії з жовтня 1940, курсант Ленінградського військово-технічного

училища, учасник оборони Ленінграда. Перемогу зустрів у місті Фрідланд на півночі Німеччини. Там же працював у редакції дивізійної газети фотокореспондентом до демобілізації у вересні 1945 (ще до війни фотографія була його великим захопленням). Працював фотокореспондентом газети «Кіровоградська правда». Навчався заочно, отримав диплом інженера-механіка поліграфіста, але все життя залишався фотожурналістом.

Добрін Наум Носвич (13 грудня 1911, м. Радомишль Житомирської обл. – 2002, м. Кіровоград), журналіст. Закінчив Київську профшколу (1929) та Московський інститут журналістики (1937). Учасник 2-ї світової війни; працював з М. Бажаном, А. Малишком та іншими відомими письменниками у фронтовій газеті. З 1954 – у редакції газети «Кіровоградська правда».

Автор кількох книг нарисів, публіцистики та гумору.

Добров Афанасій Микитович (1913, с. Мала Мазниця Вільшанського р-ну – 22 липня 1980), педагог, журналіст. У 1932 закінчив Преславський педагогічний технікум. Навчався в Одеському педінституті (закінчив три курси). У 1932-1941 – учитель, директор школи, інспектор райвно. Учасник 2-ї світової війни. З 1943 працював директором школи робітничої молоді в м. Осинники Кемеровської обл. Після звільнення України від нацистських загарбників повернувся у Вільшанський р-н. З вересня 1944 працював редактором районної газети «Колгоспна праця». З квітня 1945 по 1956 – завідуючий Вільшанським районним відділом народної освіти, з 1956 – директор Вільшанської середньої школи.

Добролежа Микола Тимофійович (22 грудня 1925, с. Скопіївка, Добровеличківського р-ну – 20 листопада 2008, м. Кіровоград), графік і художник театру. Учасник 2-ї світової війни. Закінчив Український поліграфічний інститут (1967, Львів). Працював у Кіровограді художником-постановником музично-драматичного театру ім. М. Кропивницького (1953-1954) та російського драматичного театру ім. С. Кірова (1954-1956); художником газети «Кіровоградська правда» (1956-1962); оформлювачем художньо-виробничих майстерень (1964-1970). Учасник мистецьких виставок від 1954. Персональні виставки у Кіровограді (1975, 1995). Оформив до 20-ти книг. Автор ліноритів «Хутір Надія», «Театр корифеїв», «Атака». Оформив ряд вистав. Член НСХУ (1957).

Довгий Олексій Євгенович (1939, с. Межирічка Голованіського р-ну), журналіст. Псевдонім – **Степовий**. Закінчив Київський державний університет ім. Т. Шевченка (факультет журналістики). Тридцять шість років присвятив газетярській справі, працюючи на різних відповідальних посадах у редакціях райгазет Кіровоградської і Полтавської областей, майже 19 років був редактором районної газети у Решетилівці на Полтавщині. Член НСЖУ.

Долгий Вольф Гітманович (20 серпня 1930, смт Добровеличківка – 2013, м. Москва), письменник, сценарист (псевдонім **О.Вадимов**). У 1952 закінчив

Московський юридичний інститут. З 1952 по 1990 жив і працював у Калінінграді: юристконсультант, співробітник обласних газет і телебачення. У 1962 закінчив Вищі сценарні курси Міністерства культури СРСР та Спільки кінематографістів СРСР. У 1971 – Вищі літературні курси при Спільці письменників СРСР. Три повісті письменника екранізовані (він був сценаристом): «Первый рейс» (1976, режисер Шахмалієва), «Я купил папу» (1962, режисер І. Фрез), «Алешкина охота» (1965, режисер – уродженець Златополя Я.Базелян) Член Спільки письменників СРСР (1966). У 1988-1990 – секретарь Калінінградського відділення Спільки письменників. З 1990 живе в Москві, є членом Спільки письменників Москви. Автор романів: «Предназначение: роман о лейтенанте П.П. Шмидте» (1976), «Разбег: роман об Осипе Пятницком» (1982), «Порог: роман о Софье Перовской» (1985), шість п'єс, оповідань і нарисів.

Долинський Семен Григорович (1 вересня 1890, м. Єлисаветград – рік смерті невідомий), актор, журналіст. Закінчив будівельне відділення Ризького Політехнічного інституту. Знімався в кіно, грав на сценах приватних театрів. Учасник Громадянської війни в армії Денікіна. Евакуювався в Константинополь, 1922 поселився у Празі. Один з організаторів Російського камерного театру у цьому місті. Публікувався у празьких журналах «Воля России», «Своими путями», «Искусство славян» та ін.. Член Спільки російських письменників та журналістів у Чехословаччині, член празького об'єднання «Скит поэтов». У 1927 переїхав до Парижа. Працював у газеті «Возрождение», був завідувачем інформаційного відді-

лу та другим секретарем редакції. Співробітничав у журналі «Иллюстрированная Россия».

Долматовський Євген Аронович (5 травня 1915, м.

Москва – 1995), поет, прозаїк, драматург. Батька, адвоката за фахом, розстріляли у 1939. У 1937 закінчив Літературний інститут. Учасник 2-ї світової війни. З 1939 по 1945 – військовий кореспондент. У серпні 1941-го потрапив в «Уманський котел», перебував у полоні, з якого

втік, переховувався на окупованій території Кіровоградщини. У 1983 на основі документальних матеріалів та свідчень учасників війни написав книгу «Зелена брама» про трагічну долю 6-ї та 12-ї армій, оточених німцями влітку 1941 у районі с. Підвисоке Новоархангельського району. Був присутнім при підписанні акта капітуляції Німеччини (1945). Автор багатьох поетичних збірок, популярних пісень, кіносценаріїв. Лауреат Державної премії СРСР (1950). Включений до «Всемирного биографического энциклопедического словаря (1998).

Доломан Євмен Михайлович (20 серпня 1919, с. Оль-

гівка, нині Новгородківського району – 1 липня 2006), письменник, журналіст. Навчався в Одеському індустріальному технікумі та Харківському університеті. Учасник 2-ї світової війни. Друкувався з 1938. Працював у редакції журналу «Дніпро» (з 1951), Держкомвидаві, директором Українського відділення Літфонду СРСР. Автор 13 поетичних

збірок; книжок оповідань «Серце – не камінь» (1959), «Васько да Гама» (1965), трилогії «На безіменній висоті»

(1971), роману «Випробування вірності» (1976), книги для дітей «Проліски прагнуть сонця» (1985) та ін.

Дорош Юхим Якович (25 грудня 1908, м. Єлисаветград – 20 серпня 1972, м. Москва), журналіст, письменник. Закінчив Єлисаветградське земське реальне училище. Навчався на Центральних курсах Асоціації художників Росії (1928-1931). На початку 1920-х жив в Одесі, з 1924 – у Москві. Під час війни був співробітником дивізійної газети, потім – роз'їзdnим кореспондентом «Литературной газеты». З другої половини 1940-х основною темою художньої прози і нарисів стає колгоспне життя. Жив в Москві, був членом редколегій журналів «Знамя» (1954-56), «Москва» (1957-58) і «Новый мир» (1967-70), де керував відділом прози. У 1966 підписав лист на захист А. Синявського і Ю. Данієля. Після розгрому редакції «Нового мира» залишився працювати в журналі, чим викликав звинувачення в «зраді». Автор шести книг оповідань, чотирьох книг нарисів, двох повістей. Завідував відділом прози журналу «Новый мир». Кілька видань витримав «Деревенский дневник» (1956-1973), читацький успіх мали також книги мистецтвознавчих нарисів «Живое дерево искусства» (1966, 1970), «Размышления в Загорске» (1967), «Обряды в России» (1969). Спогади про дитинство в Єлисаветграді містить книга «Дождь пополам с солнцем» (1970).

Дробішевський В'ячеслав Іванович (13 вересня 1913, м. Єлисаветград – 1990, м. Челябінськ), журналіст. Виховувався у дитячому будинку. У 1931 завербувався на будівництво Челябінського тракторного заводу, згодом працював на спорудженні Магнітки. У журналістиці з 1934. Май-

же 40 років (1940-1978) працював у газеті «Челябинский рабочий», з 1958 по 1978 – її редактор. Перетворив газету в одне з кращих періодичних видань Росії, підписав до друку 6 тисяч номерів. Учасник 2-ї світової війни. Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора та двома орденами Знак Пошани. Автор книги «Репортаж ведет редактор» (1964). Заслужений працівник культури РРФСР. «Опытный журналист и удивительно принципиальный человек, фантастически честный, он всегда все брал на себя, что вызывало величайшее к нему уважение», – писав про нього відомий російський державний діяч М. Ф. Ненашев.

Ерделі Яків Егорович (23 листопада 1856,

Єлисаветградський повіт – 1919, м. Єлисаветград), державний і громадський діяч. З 1882 по 1902 жив у своєму маєтку в Єлисаветградському повіті, присвятивши себе веденню сільського господарства та громадській діяльності. З 1882 – гласний Єлисаветградського повітового земства, почесний мировий суддя. З 1892 по 1902 – повітовий предводитель дворянства. З 1887 до 1905 – почесний попечитель та голова правління Єлисаветградського земського реального училища. У 1900 став одним із засновників та першим редактором журналу «Известия Елисаветградского общества сельского хозяйства», що видавало товариство сільського господарства і яке виходило з 1900 по 1914. У 1906-1912 – мінський губернатор. З 1912 – член Державної ради Російської імперії. У 1919 був замучений в

Єлисаветграді під час Червоного терору, оскільки його рідний брат генерал Іван Ерделі був непримиренним ворогом більшовиків, одним із засновників та керівників Білого руху.

Єнохін Сергій Олександрович (27 червня 1855, с. Лазурка Канівського повіту у сім'ї дворянина – рік смерті невідомий), белетрист, перекладач та журналіст. Не виключено, що батьком був генерал-майор Олексій Васильович Єнохін. Володів землею у селі Мар'ївка у Новоархангельській волості. Автор книг оповідань: «На віку, як на довгій ниві» (1903, Єлисаветград, друкарня М. Гольденберга), «В деревне» (1911, Київ, друкарня А.І. Гросмана). Дописував до газет «Голос Юга» та «Єлисаветградские новости». У перших трьох номерах «Известий Єлисаветградского общества сельского хозяйства» за 1905 рік на 12 сторінках надрукований додаток – праця С. Єнохіна «Описание Смелянского имения гр. Бобринских». З 14 по 17 лютого 1915 в Єлисаветграді вийшло три номери газети «Военная копейка», редактором якої був С.Єнохін.

Єфимовський Євген Амвросійович (21 січня 1885, м. Єлисаветград – 1964 у Парижі, похований на знаменитому кладовищі Сент-Женевьев-де-Буа), історик юрист, публіцист, політичний діяч, слов'янофіл. Батько Амвросій Іванович Єфимовський – потомствений дворянин, блискучий юрист, слідчий по особливо важливих справах Єлисаветградського окружного суду. Організував бібліотеку в суді. Дійсний статський радник, нагороджений орденом Св. Володимира 4-го ст.

Мати – відомий елисаветградський педагог, засновниця приватної жіночої гімназії. Хлопець – випускник Єлисаветградської гімназії. Закінчив історико-філологічний та юридичний факультети Московського університету. Улюблений учень видатного історика В. Ключевського. Став одним із лідерів партії «конституційних демократів», визнаним діячем слов'янофільського руху. Під час Першої світової війни закінчив військове училище, був на фронті до кінця 1917. З 1920 – в еміграції (балканські країни, Берлін, Прага, Париж). Постійний співробітник емігрантського часопису «Возрождение», де опубліковано більшість його статей. За вірність своїм ідеалам, чесність і порядність сучасники називали його «Дон Кіхотом». У 1994 у Парижі вийшли спогади у 2-х томах, у тому числі й про дитячі роки в Єлисаветграді.

Жолдак Олесь (Олексій) Іванович (30 березня

1918, с. Верблюжка Новгородківського р-ну – 8 червня 2000, м. Київ), поет, журналіст. Закінчив Запорізький педагогічний інститут (1940). Працював у редакції газети «Комсомолец Запоріжжя». Учасник 2-ї світової війни. Працював у редакціях газет «Червоне Запоріжжя», «Радянська Україна», «Літературна Україна», в Держлітвидаві України та журналі «Перець». Автор кількох збірок ліричних, гумористичних та сатиричних віршів. Член СП СРСР (1961). Лауреат літературної премії НСПУ ім. Остапа Вишні (1987).

Журавський Владислав Васильович (7 липня 1937,

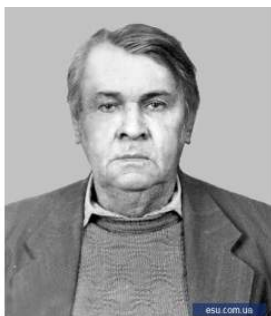

м. Токмак Запорізької обл.), журналіст, поет. Закінчив середню школу №10 в Олександрії, факультет української філології КДПІ ім. О. Пушкіна (1962) та відділення журналістики ВПШ при ЦК КПУ. Вчителював на Дніпропетровщині і Кіровоградщині. Редактор міськрайонної газети «Наддніпрянська правда» у

Світловодську (1971-1999). Це найтриваліший термін перебування на посаді редактора газети в історії преси області. Автор поетичних книг: «На добридень», «Собор», «Берег любові»; краєзнавчих розвідок: «Іванівка (Янів)», «Світловодськ: місто і люди», «Скарби Чорного лісу» (2003), «Степ і ліс» (2004) та ін. Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова (2005).

Журба Василь Гнатович (народився 21 травня 1935, с.

Широке Дніпропетровської області), поет, педагог, журналіст. Член Національної спілки письменників України (2004).

Закінчив філологічний факультет Одеського держуніверситету ім. І. Мечникова. Працював оператором на Криворізькому металургійному заводі. З 1960 року мешкає в Долинському районі. Працював

учителем, директором Варварівської загальноосвітньої школи, кореспондентом, завідувачим відділом районної газети. Перші твори опубліковані заводською газетою «Металург» (1964). Друкувався в журналах «Вітчизна» (Київ), «Вежа», «Степ» (Кіровоград), «Кур'єр Кривбасу» (Кривий Ріг), газетах «Літературна Україна», «Сільські вісті», «Кіровоградська правда», «Народне слово»,

«Вечірня газета», «Свобода». Автор книг «Грім на голе дерево» (Кіровоград, 2002) та «У холодному вокзалі» (Кіровоград, 2005).

Журлива Олена Костівна (Котова) (24 червня 1898,

м. Сміла Черкаської обл. – 10 червня 1971, м. Кіровоград), педагог (вчителька української мови й літератури), поетеса, член СПУ. В 11-річному віці в «Рідному слові» (1909) було надруковано її перший вірш «Чогось нема – чого не знаю». Її поезія друкувалась у дореволюційних часописах «Дзвін», «Літературно-науковий вісник». 1922 закінчила

Київський інститут народної освіти. У 1926 працювала літературним редактором Державного видавництва України, займалась перекладами творів українських письменників на російську мову, писала літературно-критичні статті. Вірші друкувались в журналах «Глобус», «Червоні квіти», «Червоний шлях», «Дзвін», «Знання», «Більшовик». У 1926 побачила світ перша збірка поезії «Металом горно» з напутнім словом Майка Йогансена. У 1930 виходить друга збірка віршів «Багряний світ». Працювала вчителем, викладала українську і російську мови та літератури в школах міст Києва, Харкова, Москви, Дніпропетровська, Кіровограда. У 1958 - 1966 виходить шість збірок поезій.

Заблудовська Регіна Мартинівна (1880, м. Мінськ –

рік смерті невідомий),
журналістка. У
1900-х рр.
співробітничала з

газетою «Одесский Листок». З 1911 – у Франції, проживала у Парижі. Співробітничала з багатьма французькими газетами. Була паризьким кореспондентом

єлисаветградської газети «Голос Юга» з липня 1914 по серпень 1918. Генеральний секретар Товариства російських комбатантів, які воювали у французькій армії (1916). У 1920 випустила в Парижі книгу «Франція. 1914 - 1919: За п'ять лет».

Завадський Михайло Ромуальдович (1848-1926),

педагог, редактор-видавець. Закінчив історико-філологічний факультет Новоросійського університету в Одесі (1871). З 1871 по 1883 працював у Єлисаветграді, директор ЄЗРУ (1873-1882). Перетворив училище на один з кращих навчальних закладів Росії з гуманітарним ухилом. Запросив до викладання чудових педагогів: П. Крестоносцева (засновника ВРК), Р. Пржшиховського (фундатора метеорологічної станції), В. Ястребова (організатора музею в училищі), Г. Близніна та ін. Після раптової смерті у 1876 свого вчителя, професора В. Григоровича, виступив ініціатором спорудження пам'ятника на його могилі в Єлисаветграді (1892). Автор підручника з російської словесності для реальних училищ. З 10 березня 1881 по січень 1883 двічі на місяць видавав у Єлисаветграді журнал «Педагогический вестник» – перший у Росії часопис, незалежний від Міністерства народної освіти. У 1882 «за погляди, несумісні з діяльністю Міністерства», його не затвердили на посаді директора ЄЗРУ. Згодом працював директором Сімферопольської гімназії, попечителем Кавказького навчального округу (уклав перші мінгрельський та абхазький букварі), став сенатором.

Загравенко Анатолій Романович (7
квітня 1938, смт Новоархангельськ – 14
листопада 2018), журналіст, поет. Закінчив
Літературний інститут ім. О. Горького в
Москві та Київську Вищу партійну школу.

Як поет дебютував 1957 у журналі «Жовтень» (Львів). З 1964 – на журналістській роботі. Працював у редакціях газет Знам'янки. Автор багатьох збірок поезій. Твори виходили у 2-х томах. Член НСПУ (2004). Лауреат обласної літературної премії імені Євгена Маланюка (2014).

Заруба Костянтин Васильович (17 жовтня 1910, м. Долинська – 1998), художник-графік. Навчався в Київському ДХІ (1936-1941, 1945-1947). Під час 2-ї світової війни, перебуваючи на фронті, малював для фронтових газет. З 1945 працював для сатиричного журналу «Перець». Ілюстрував та оформив «Сочинения» О.С. Пушкіна (Київ, 1955). Серед живописних творів «Т. Г. Шевченко з товаришами у будинку Житницьких» (1958, Музей Т. Г. Шевченка, Київ). Викладав у Київському державному художньому інституті (1947). Його учнями були: Григорій Якутович, Георгій Зубков, Сергій Адамович та інші відомі майстри графіки.

Заруба Юрій Володимирович (21 квітня 1914, смт Нова Прага – 13 травня 1973, м. Київ), журналіст. Семирічну школу закінчив 1928 в Олександрії, потім Дніпро-дзержинський металургійний технікум (1933). У 1933-1934 працював у доменному цеху заводу «Запоріжсталь». У 1934-1935 – у радгоспі в Азербайджанській РСР. У 1941-1942 навчався в Українському інституті іноземних мов у Харкові. У 1943-1945 – заступник відповідального редактора газети «Молодь України». У

1945-1948 – слухач Вищої партійної школи при ЦК ВКП(б). У 1948-1951 – відповідальний редактор журналу «Блокнот агітатора». У 1952 – заступник відповідального редактора журналу «Коммунист України». З 1953 по 1963 – начальник відділу преси МЗС УРСР. У 1963-1965 – відповідальний редактор газети «Радянська Україна». З 1967 знову очолював відділ преси МЗС УРСР. Член СПУ (1952).

Зелений Павло Олександрович (1839, с. Зелене Компаніївського р-н – 15 серпня 1912, Ростов Ярославської губернії), громадський діяч, журналіст, видавець, письменник. Закінчив юридичний факультет Харківського університету. Працював у канцелярії Херсонського генерал-губернатора. Був судовим слідчим у Бобринецькому повіті. Один з видавців газети «Елисаветградский вестник». З 1865 – гласний і член Єлисаветградської земської управи. Був головою повітової земської управи півтора десятка років. Великою заслугою Павла Олександровича було відкриття у 1870 році в Єлисаветграді земського реального училища. Згодом виступив ініціатором відкриття в місті публічної бібліотеки. Підтримував дружні стосунки з братами Тобілевичами, Кропивницьким. Зібрав понад 2600 карбованців добровільних пожертвувань для заснування у Каневі народної школи на могилі Шевченка. Переїхав в 1877 до Одеси. Одеський міський голова (1897 - 1905). Придбав друкарню і перебрав на себе редагування найстарішого в причорноморському краї часопису – «Одесского вестника» і надав газеті виразного українофільського змісту.

Зінов'єв Григорій Овсійович (справжнє прізвище

Гершен Аронович Апфельбаум-Радомиський) (8 вересня 1883, м. Єлисаветград – 1936), політичний діяч, один з вождів Жовтневої революції 1917. Освіту отримав домашню, з 14 років заробляв на життя приватними уроками, вступив до Єлисаветградської організації соціал-демократів. Наприкінці 90-х брав участь в організації перших гуртків самоосвіти – створив у Єлисаветграді так званий «Соціалістич-

ний університет», що нелегально діяв у оптово-роздрібному магазині Ізраїля Шполянського. Парти́йна кличка – «Сіра шапка». Молодший брат був анархістом (псевдонім Міша Злой), убитий григор'євцями під час заколоту в Єлисаветграді у травні 1919. З 1902 – в еміграції, стає першим помічником В. І. Леніна. У 1906-1907 редагував більшовицькі газети «Социал-демократ», «Вперед» і «Пролетарий», що підпільно видавалися у Петербурзі. Після 1917 – член редколегії газети «Правда». У 1934 – член редколегії журналу «Большевик». Після 1917 був головою Петроградської ради та головою Виконкому Комінтерну. У Кіровограді на розі сучасних вулиць Пролетарської та Кірова зберігся «будинок Зінов'єва». 10.06.1924 ВУЦВК затвердив перейменування Єлисаветграда у Зінов'євськ. Зінов'єва було обрано почесним головою окружного виконкому та членом міськради. Тричі в (1927, 1932, 1934) включався з ВКП (б) і двічі відновлювався у ній. Розстріляний у 1936, посмертно реабілітований у 1988. 27.12.1934 місто Зінов'євськ «на прохання трудящих» було перейменовано в Кірово, а 10.01.1939 Указом Президії Верховної Ради СРСР отримало назву Кіровоград. Включений у книгу Віктора Савченка «100 знаменитых анархистов и революционеров» (2010).

Золотарьов Гігель (28 лютого 1865, м. Єлисаветград – 1921, м. Нью-Йорк), публіцист, прозаїк, драматург. Батько – кравець за фахом – був одним з перших членів Духовно-біблійного братства, організованого Я.Гордіним в Єлисаветграді. Навчався у Єлисаветградському земському реальному училищі. У 1882 разом з батьками після першого єврейського погрому в Єлисаветграді (1881) виїхав до США, де батько мав намір заснувати єврейську комуністичну колонію. Там юнак захопився анархізмом, жив у Нью-Йорку, працював кравцем, вивчав медицину. У 1891 отримав диплом лікаря. З 1888 виступав у пресі зі статтями літературно-мистецької тематики, а також з питань анархізму і соціалізму. Співпрацював у нью-йоркських анархістських виданнях на ідиш «Фрайє арбетер Штим» (ФАШ), «Фрайє гезелшафт», «ОВНТ-цайтунг». Разом з Д. Едельштатом редагував 1-й випуск газети «Варфайт», входив до редколегії цієї газети. Мав безпосереднє відношення до всіх анархістських друкованих видань на ідиш того періоду. У 1912 друкувався в журналі «Дос Найе лебн» («Нове життя»). У щомісячнику «Ді цукунфт» («Майбутнє») помістив першу частину своєї ґрунтовної праці «Соціологія». Виступав також як белетрист, У 1909 під псевдонімом «Г. Ордічев» брав участь у збірці публіцистики «Ін штрим фун лебн», присвяченій єврейському життю в Америці, долям російських емігрантів. Пробиував сили і в драматургії: Його драма «Дер лецтер Шомрон» («Останній самаритянин») набула популярності і була використана як лібрето для опери (музика Бориса Левінсона). Перший збірник оповідань «У потоці життя» вийшов у Нью-Йорку в 1908. У 1917 була поставлена п'єса «За її дітей». Автор п'єс: «Визволення», «Буря душі», в яких змальовувався революційний рух в Америці. Дуже часто міняв свої політичні погляди: анархізм – соціалізм – націонал-сіонізм. У 1924 у Нью-Йорку вийшли його вибрані твори у 3-х томах.

Зонін Олександр Ілліч (до 1919 року **Елізар (Лейзер) Ізраїлевич Бріль**, 27 вересня 1901, м. Єлисаветград — 21 листопада 1962, м. Москва), журналіст, письменник. Син єлисаветградського фотографа, власника фотоательє. Закінчив комерційне училище (Єлисаветград). Член ВКП(б) з 1919, у 1935 виключений. У роки громадянської війни — комісар

полку, редактор армійської газети і начполітпросвіту 16-ї армії. Нагороджений орденом Червоного Прапора (1921). Працював начальником відділу друку політуправління Реввійськради Республіки, відповідальним редактором журналу «Политработник» (згодом «Коммунист Вооруженных Сил») і республіканської газети «Туркестанская правда» (Ташкент, 1922-1923). З 1923 — завідувач військового відділу журналу «Молодая гвардия», заступник редактора журналу «Октябрь», завідувач відділу друку Ленінградського міськкому партії, редактор журналу «Звезда» (1927). Був членом груп «Октябрь», «На посту» («На литпосту», 1923), РАПП, «Литфронт», ЛОКАФ (Литературное Объединение Красной Армии и флота) (1930). У 1929 закінчив літературне відділення Інституту червоної професури, був заступником директора інституту. У 1929-1930 завідував літературною кафедрою і керував секцією літературно-публіцистичних жанрів Державного інституту журналістики. До 1934 на партроботі на Далекому Сході. Наприкінці 1930-х переїхав до Ленінграда. Служив на крейсері «Красный Кавказ». Учасник радянсько-фінської (1939-1940) і 2-ї світової війни. Отримав військове звання капітана 3-го ранга. Наго-

роджений двома орденами Червоного Прапора. До 1943 перебував в оперативній групі письменників при Політуправлінні Балтфлоту, потім при Політуправлінні Північного флоту, військовий кореспондент газети «Красный флот». З 1923 займався літературною критикою, в 1930 дебютував художньою прозою. Письменник-мариніст. Автор багатьох творів морської тематики: романів «Життя адмірала Нахімова», «На вірному курсі», «Морське братство»; повісті «Капітан «Діани» та ін. Заарештований 16 квітня 1949 за звинуваченнями в троцькізмі, космополітизмі і контрреволюційній пропаганді, 4 лютого 1950 засуджений на 10 років, звільнений 1955. Урна з його прахом захоронена в водах Баренцевого моря 31 травня 1962.

Зубов Микола Георгійович (8 січня 1898, м. Санкт

Петербурґ – 1925), журналіст, поет, драматурґ. Вихованець Імператорського Олександрівського ліцею. Граф, корнет російської кавалерії. Друкувався в газетах, був редактором-видавцем елисаветградської газети «Народ и Армия» (1919). Перший збірник віршів «Избранные стихотворения» видав у Єлисаветграді (1919). Три його драми «Ліда Миранова» (1917), «Декабристы», «Власть первой любви» (обидві написані у 1918), як зазначає сам Зубов у автобіографічних замітках, «были представлены на сцене в Елизаветграде». Перебуваючи в еміґрації в Софії (Болгарія), редагував газету «Русская правда». Там же у 1921 вийшла його друга книга поезій

«Адонис: Вакхические песни. Сонеты страсти». Посмертна збірка «Избранные стихотворения» побачила світ у Парижі (1929).

Іващенко Антоній Ілліч (1830, с. Шамівка Олександрійського повіту – 18 лютого 1903), єпископ Кирилівський, вікарій Новгородської єпархії Арсеній, історик Церкви, візантиніст, агіограф. У 1843 вступив до Херсонської духовної семінарії. Закінчив Київську духовну академію (1853) зі ступенем магістра богослов'я. 5 липня 1853 року прийняв чернецтво з ім'ям Арсенія. З 1866 по 1868 – редактор «Воронежских епархиальных ведомостей».

Ісаєв Іван Ліфантієвич (14 травня 1919 – ?), поет, журналіст, керівник літературного об'єднання «Степ» (1946-1948), організував видання першої колективної збірки творів місцевих авторів «Під сонцем Вітчизни». З 15 років – на заводі «Червона зірка», токарь, робітничий кореспондент. Перші матеріали вміщені у багатотиражній газеті заводу («Сівалка», «Червонозорівець»). У 1936 за рекомендацією завкому комсомолу і редакції газети поїхав на навчання в Українське газетне комуністичне училище ім. М.Островського (Харків). У 1938 повернувся на завод на посаду літпрацівника газети «Червонозорівець». Брав участь у радянсько-фінській та 2-й світовій війнах. Після війни працював у газеті «Кіровоградська правда» та районних газетах у Новомиргороді і Єлизаветградівці. 10 років працював на цілині у редакціях районних газет.

Після повернення до Кіровограда працював у редакції газети «Кіровоградська правда» у відділі реклами та оголошень. Був членом літстудії «Сівач».

Каблука Михайло Іванович (15 січня 1925, с.

Велика Виска Маловисківського р-ну – 20 грудня 2014, м. Кіровоград), журналіст. У червні 1941 у закінчив середню школу. У 1942 його вивезли на примусові роботи до Німеччини. З 1945 – в армії, служив п'ять років у Берліні. Після закінчення Тираспільського педінституту (1954) повернувся в рідне село, працював учителем історії у школі до 1956. Того ж року вступив на заочне навчання до Київського університету на факультет журналістики, і почав працювати в Кіровоградській районній газеті «Шлях Ілліча» літпрацівником, через рік призначили завідуючим сільгоспвідділом газети. З 1962 по 1980 – заступник редактора районної газети «Зоря комунізму». Член СЖУ. До виходу на пенсію 1985 працював в обласному управлінні у справах видавництв, поліграфії і книжкової торгівлі начальником редакційно-видавничого відділу.

Каллаш Марія Олександрівна (18 грудня 1886, Тверська

губернія – 26 лютого 1954, м. Париж), журналістка, релігійна діячка, літератор. Псевдоніми **М. Курдюмов та Гаріс**, дівоче прізвище Новикова. Закінчила Московський Катерининський інститут. Працювала журналісткою у Москві, редактором газети «Голос Юга» (Єлисаветград). Брала активну участь у церковно-релігійному житті. Член Всеросійського Помісного Собору в Москві. З 1923 жила в

Парижі. З 1925 по 1940 – постійний автор журналу «Путь». Виступала з доповідями на семінарі з вивчення релігійної та філософської думки ХХ ст. під керівництвом філософа Миколи Бердяєва (1929), листувалася з ним. Співробітничала в газетах: «Последние новости», «Советский патриот», «Русские новости». В Парижі вийшли книги: «Риму или Христу» (1927), «Кому нужна церковная смута?» (1928), «Василий Розанов» (1929), «Церковь и новая Россия» (1933), «Сердце смятенное: о творчестве Чехова» (1934), «Рим и Православная Церковь» (1939), «Дни примирения» (1946).

Каневський Амінадав Мойсейович (17 березня

1898, м. Єлисаветград – 1976, м. Москва), художник. В 1924-1930 навчався у ВХУТЕМАСі - ВХУТЕІНі в Москві у Д. Моора, В. Фаворського. Автор ілюстрацій до дитячих книжок «Золотой ключик» О.М.Толстого (1942-1943 і 1950), «Мойдодыр» К.І.Чуковського; до творів М. Гоголя, М. Салтикова-Щедріна, В. Маяковського, а також карикатур і сатиричних плакатів. З 1936 по 1976 був співробітником журналу «Крокодил». У 1937 створив популярний в СРСР образ Мурзилки – жовтого пухнастого персонажу у червоному береті, з кашне і фотоапаратом через плече. У 1968 привозив у Кіровоград виставку своїх творів. Про творчість художника розповідає монографія Ю. Ха-

ламинського «А. М. Каневский» (1961). Народний художник СРСР (1973). Дійсний член АМ СРСР (1973).

Карєв Григорій Андрійович (1 лютого 1914, с. Бежбайраки (тепер с. Кропивницьке) Новоукраїнського р-ну – 1992, м. Одеса), журналіст, письменник. З 1932 працював кореспондентом обласної української газети «Ленинским путем», що видавалася у м. Воронеж. З 1936 по 1961 служив на флоті. Учасник 2-ї світової війни. Закінчив Військово-політичну академію у Москві (1954). Автор трьох збірників оповідань, трьох повістей та двох романів. Роман «Пылающий берег» про героїчну оборону Одеси у 1941 витримав 4 видання. Роман «Зеленые орехи» (1985) – про проблеми тогочасного українського села. За документальною повістю «Твій син, Одесо» створено фільм «Хлопчину звали капітаном» (1973). Член НСПУ.

Карпенко-Карий Іван (Іван Карпович Тобілевич) (17 вересня 1845, с. Арсенівка Новомиргородського р-ну – 1907), драматург і театральний діяч. У 1859 закінчив Бобринецьке повітове училище. Працював канцеляристом та чиновником у Малій Висці, Бобринці та Єлисаветграді. У 1863 познайомився з М. Кропивницьким, брав участь у його драматичному гуртку. Один з організаторів аматорських театральних колективів у Бобринці та Єлисаветграді (1869-1883). Брав участь у першій постановці «Вечорниць» П. Ніщинського у Єлисаветграді (1875). Член єлисаветградського гуртка Громада О. Михалевича (з 1878) та благодійного Товариства поширення грамотності й ремесел. Був засланий до Новочеркаська. У 1883 пов'язав своє життя з організацією українського професійного театру, коли під псевдонімом Карий вступив до трупи М. Стариць-

кого. Літературну діяльність почав у Єлисаветграді у середині 70-х років. З 1879 по 1886 в газеті «Єлисаветградський вестник» виступав як театральний критик, друкуючи рецензії на театральні вистави. Перше оповідання «Новобранець» було опубліковане 1883 в альманасі «Рада». Перша п'єса драма «Бондарівна» надрукована в альманасі єлисаветградських літераторів «Степ» (1886). Автор 18 оригінальних п'єс. На Хуторі Надія, названому на честь першої дружини Надії Карлівни Тарковської, написано 11 п'єс: «Сто тисяч», «Хазяїн», «Сава Чалий», «Суєта», «Життєве море» та ін. Державний музей-заповідник «Хутір Надія» відкрито у 1956, міський літературно-меморіальний музей І. Карпенка-Карого у 1995, музейно-природний заповідник «Тобілевичі» у с. Арсенівка Новомиргородського району у 2010.

Касвінов Марк Костянтинович (1910, м. Єлисаветград – 1974, м. Москва), журналіст, літератор. Друкувався у зінов'євській газеті «Червоний шлях» у 1927. Закінчив історичний факультет Зінов'євського педінституту. Володів англійською, французькою, німецькою та датською мовами. З 1933 працював кореспондентом, а потім завідувачем зовнішньополітичного відділу «Учительської газети». Друкувався в центральних газетах, готував матеріали для радіо. У 1941-45 – на фронті. У 1945-47 служив в Німеччині та Австрії, у Відні редагував газету радянських окупаційних військ «Остєррайхіше цайтунг». З 1947 працював на радіо у відділі мовлення на німецькомовні країни. У 1965 під псевдонімом «М. Константинов» у західнонімецькій пресі надрукував

статтю «Die Erschiessung der Zarenfamilie» («Розстріл царської сім'ї») – першу з циклу статей, які друкувалися потім у журналах ФРН. У 1968 за дорученням ідеологічного відділу ЦК КПРС, в структурі якого був сформований комплекс документів, почав готувати книгу. У ленінградському журналі «Звезда» в 1972-1973 з'явилися публікації про царевбивство. У 1978, після смерті М.Касвінова, вийшла його книга-бестселер «Двадцять три ступени вниз», яку готувала до друку вдова.

Кердіваренко Олександр Федорович (28 червня 1937, с. Станкувате Вільшанського р-ну), журналіст, письменник. Закінчив Кіровоградський педагогічний інститут (1966), ВПШ при ЦК КПУ у Києві (1979). Дебютував 1959 віршем «Снова шторм» (газета «Кронштадтская правда»). Учителював, працював на журналістській і партійній роботі; головний редактор газети «Кіровоградська правда» (1985-1991); водночас голова обласної організації СЖУ (1985-1992). Автор кількох книг гумору і сатири. Заслужений журналіст України. Член НСЖУ (1985) та НСПУ (2008). Лауреат обласної літературної премії імені Є. Маланюка (2010) та міської літературної премії ім. А. Тарковського (2018). Його перу належать книги, написані у різних жанрах (від гумору та сатири до детективу): «Йдучи в незвідані краї», «Дні біл их камінців», «А жито половіло...», «Візит до президента», «Відпочинок з бараном», «Село – мій ревний біль», «Ключі від раю» та ін.

Клименко Яків Дмитрович (17 червня 1912, смт Олександрівка – 8 березня 1984), журналіст, письменник. Навчався в Олександрійському

сільськогосподарському технікумі. Працював у редакції газети «Радянська Україна» (1940-1950). Закінчив Київський університет. Учасник 2-ї світової війни. Автор шести книг. Член СПУ (1964). Заслужений працівник культури УРСР.

Клинов Ісай (7 грудня 1890, смт Голованівськ – 1963, м. Єрусалим), журналіст і сіоністський діяч. У 1911 закінчив Одеське комерційне училище. Навчався в університетах Женеви, Петрограда та Одеси. У 1922 закінчив Одеський політехнічний інститут. У студентські роки почав публікуватися в єврейській та російських періодичних виданнях. Після Лютневої революції 1917 був редактором петроградської єврейської газети «А-Йом» («День»), співробітничав у московській «А-Ам» («Народ»). З 1922 – в еміграції. Був берлінським кореспондентом нью-йоркської газети «Морген журнал». Примкнув до руху сіоністів-ревізіоністів Володимира Жаботинського, друкувався у редагованому ним російсько-єврейському тижневику «Рассвет», з 1923 – член редколегії. Пізніше разом із Жаботинським редагував журнал «Дер найер вег» (з 1926 по 1931). У 1931 відійшов від сіоністського руху, став членом робітничої партії «Поалей Ціон». У 1934-1939 очолював тель-авівську спілку журналістів, вважався одним з найяскравіших та найвпливовіших журналістів у Ерец-Ізраїлі. У 1939 керував відділом пропаганди Єврейського агентства. Після утворення у 1948 держави Ізраїль займав посаду директора відділу преси, пропаганди, радіо та кіно Міністерства внутрішніх справ, згодом очолював канцелярію управляючого Єврейським агентством. Підготував та випустив у світ декілька книг-альбомів про розбудову Єврейської держави.

Книш Георгій Арсенович (справжнє прізвище **Книшев**) (17 листопада 1922, смт Петрове – 3 серпня 1997, м. Львів), письменник. Дебютував оповіданням «Дід Степан» у збірнику «Юність поет» (Київ, 1940). Учасник 2-ї світової війни, дукувався у фронтових газетах. З 1946 мешкав у Львові. У 1946-1950 навчався у Львівському університеті. З 1950 працював у пресі і на телебаченні. Автор десяти поетичних збірок, восьми романів. Член СПУ (1961).

Кобець Ригор (справжнє прізвище **Драч Михайло Мусійович**) (17 липня 1900, м. Єлисавеград – 9 вересня 1990, м. Мінськ), білоруський письменник, кінодраматург. Навчався у Єлисаветградському земському реальному училищі (1910-1917). Належав до партії анархістів, член єлисаветградської анархістської організації «Набат», служив у Н. Махна. В єлисаветградських газетах «Наша жизнь» і «Друг народа» (1918-1919) друкувався під псевдонімом Михайло Сандига. У 1920 після участі у контрреволюційному заколоті анархістів у Першій Кінній Армії тікає до Білорусії, де й стає Ригором Кобцем, взявши за псевдонім прізвище директора Єлисаветградського земського реального училища Якова Кобця. У 1929 написав п'єсу «Гута», перекладену на багато мов народів СРСР та Європи. Згодом з'явилися комедії «На заставі», «Щасливий берег», «Мігрень» та ін. Ініціатор створення сценарного відділу кіностудії «Советская Беларусь», писав для неї сценарії перших звукових фільмів «Двічі народжений», «Дніпро у вогні» та ін. Автор сценарію знаменитої кінокомедії «Шукачі щастя» (1936) про життя єврейських переселенців у Біробіджані. У 1938 був арештований ра-

дянськими каральними органами. У сибірських концтаборах та на засланні у Середній Азії перебував 19 років. Реабілітований у 1960. Першим у Білорусії в 1964 написав повість-роздум «Ноїв ковчег» про життя у таборах ГУЛАГу. Листувався з кіровоградськими літераторами В. Близнецем, В. Чабаненком та ін. Заслужений діяч мистецтв Білоруської РСР (1935).

Ковпак Василь Ксенофонович (5 липня 1937, м.

Кіровоград – 12 жовтня 2006, м. Кіровоград), легендарний кіровоградський фотограф. Був сиротою, виховувався у дитячому будинку, де й захопився фотографією. Працював фотокореспондентом обласних газет «Кіровоградська правда» і «Молодий комунар», ілюструю-

чи найбільш значимі для області події другої половини ХХ ст. Стояв біля витоків створення Спілки фотохудожників України, тривалий час очолював її обласну організацію (1994-2005). Організатор та учасник багатьох всеукраїнських та обласних фотовиставок. Започаткував у Кіровограді випуск газети «Фотохудожник України» (вийшло декілька номерів). У селі Богданівці Знам'янського району створив самодіяльний молодіжний театр ляльок «Горицвіт», керував ним на громадських засадах.

Колесніченко Віталій Семенович (18 грудня 1933,

смт Новоархангельськ – 10 травня 2015, м. Кіровоград), художник. Закінчив Український поліграфічний інститут у Львові (1966). Працював від 1956 у Новоархангельську: художником-оформлювачем, зав. художньої майстерні, методистом з образотворчого мистецтва рай-

відділу культури, архітектором району (1971-1976). Художник газети «Кіровоградська правда» (1976-2001). Учасник обласних, всеукраїнських мистецьких виставок від 1967. Персональні виставки влаштовувалися у Новоархангельську (1975), в Кіровограді (1985, 1995, 2006, 2008). Лауреат обласної премії ім. Ю. Яновського (1985). Член НСЖУ (1985).

Корж Віктор Федорович (15 квітня 1938, м. Бобринець – 31 жовтня 2014, м. Дніпропетровськ), поет, журналіст. Працював літпрацівником районної газети «Новомосковська правда», в якій і друкував свої перші вірші. У 1962 закінчив філологічний факультет Дніпропетровського державного університету. Деякий час працював учителем на Сумщині, викладачем у Дніпропетровському механічному технікумі. Згодом – редактор, завідувач редакції художньої літератури у видавництві «Промінь», де за 25 років роботи відредагував понад 200 книг. Тривалий час завідував кафедрою української літератури Дніпропетровського національного університету. Багаторічний керівник молодіжної літературної студії «Плавка» та університетської літературної студії «Поетична школа Віктора Коржа». Був членом редакційної ради літературно-мистецького часопису «Січеслав». Друкувався з 1957. Автор 12 поетичних збірок. Член СПУ (1966). Лауреат всеукраїнської літературної премії ім. А. Малишка (1983), літературної премії «Благовіст» (2008), дніпропетровської обласної премії ім. Г. Петровського, Міжнародної літературно-мистецької премії ім. Г. Сковороди (2010).

Коростіна Людмила Яківна (17 червня 1917,

ст. Долинська – 6 квітня 1988, м. Курськ), журналістка, письменниця. Закінчила Миколаївський будівельний технікум (1930-ті). Працювала на будівництві. Літпрацівник газети «Боевое знамя» (м. Оренбург, 1955). Друкувалася у газеті «Степные огни», журналі. «Урал», збірнику «Каменный пояс» (м. Челябінськ, 1980). Авторка книг для дітей: «День рождения» (1951; 1952; 1953; 1954), «Красный галстук» (1952), «Артек на Урале» (1954), «Маленькому другу» (1955; усі – м. Чкалов), «Тропой отважных» (Оренбург, 1960) та ін. Працювала власним кореспондентом газети «Известия». Член СП СРСР (1958).

Косенко Петро Дмитрович (18 червня 1922, с. Во-

лохине, нині у складі м. Долинська – 2 вересня 2012, м. Ері, штат Пенсильванія, США), поет. Навчався у Дніпропетровському університеті (1938-41). У 1942 висланий до Німеччини, де працював у копальнях з видобутку солі. По війні залишився в Західній Німеччині. У жовтні 1948 мігрував до Венесуели, де 15 років працював теслею на будові цементного заводу. Був землеміром у джунглях Бразилії й Колумбії, будівельним підрядником і фотографом. Влітку 1963 переселився до США (Філадельфія), де протягом 27 років працював ретушером і художником. Викладав історію України й українську літературу в українських гімназіях США. Писав поезії, гуморески, репортажі. Друкувався в українській періодичній пресі США, Канади та Європи. Видав збірку сонетів «Пізні грона», високо оцінену українською критикою зарубіжжя та України. Член НСПУ (1992).

Кравцов Лаврентій Петрович (18 серпня 1903, с.

Високі Байраки Кіровоградського району – 12 серпня 1984, м. Рівне), журналіст, літератор. Працював у журналі «Робітькор» з 1936, у періодичних виданнях кількох областей, був власним кореспондентом «Сільських вістей» по Рівненській та Волинській

областях. Під час 2-ї світової війни – редактор районної газети у Сталінградській області. Наприкінці 1943 призначений на роботу у Рівненську область. Працював редактором районної газети в Сарнах, заступником редактора обласної газети «Червоний прапор», з 1965 і до виходу на пенсію – кореспондент республіканської газети «Колгоспне село» по Рівненській та Волинській областях. Автор нарисів «Зростання» (1953), повісті «Підполковник Жаданівський» (1962) та ін.

Крамаренко Володимир Сергійович (8 лютого 1928, м. Знам'янка – 19 серпня 1979, м. Кіровоград), журналіст. У 1946 закінчив семирічку. У 16 років розпочав трудову діяльність на Знам'янській залізниці. Навчався у вечірній школі. У 1946-1948 служив у лавах Радянської Армії. Заочно закінчив Київський державний університет (1961). Працював журналістом у Знам'янській районній газеті (1950-1955), в газетах «Кіровоградська правда» (1955-1957, 1968-1976), «Кремгес» (1957-1960), «Молодий коммунар» (1960-1965). У 1965-1968 – у Кіровоградському облтелерадіокомітеті, в 1976-1978 – в обласному товаристві охорони пам'яток історії та культури. У 1978-1979 – директор Кіровоградського обласного державного архіву. Член СЖ СРСР (1962).

Кричевський Йосип Зіновійович (справжнє прізвище **Осипов**) (13 серпня 1904, м. Олександрія – 1972), журналіст, літератор (нарисовець, сценарист). Навчався в Олександрійській чоловічій гімназії. Закінчив літературний факультет Харківського інституту народної освіти. З 1933 по 1948 працював кореспондентом газети «Известия» (Москва). Вважався одним з кращих нарисовців популярної радянської газети. Автор книг: «Сахалинские записки», «Остров семи кораблей», «Дальние дороги», «Земля искателей», «Впереди – море», «Всегда в походе», «Встречи под открытым небом» та ін. За його сценаріями знято багато документальних фільмів. Стрічка «Повесть о нефтяниках Каспия» (режисер Р. Кармен) удостоєна Ленінської премії.

Кузьменко Віктор Якович (5 листопада 1919, м. Єлисаветград – 31 грудня 1996, м. Херсон), поет, педагог, журналіст. Навчався у Київському університеті (1938-1941). Учасник 2-ї світової війни. У січні 1943 потрапив до концтабору, воював у партизанському загоні у Чехії. Від 1946 – у с. Високопілля на Херсонщині: учитель німецької мови, інспектор у школах; редактор районної газети «Жовтневі зорі». Працював редактором херсонської молодіжної газети «Ленінський прапор», відповідальним секретарем Херсонської організації СПУ. Дебютував книгою віршів «Степові самоцвіти» (Київ, 1958). Автор збірок: «Земля обітована» (1960), «Затужив я за тобою» (1996), «Вічний вогонь» (1964), «Іду землею» (1974), «Серцем з тобою» (1979), «Вахта» (1985), «Журавлині ключі» (1969). Член СПУ (1958).

Куліш Микола Гурович (20 грудня 1892, с. Чаплинка на Херсонщині – 3 листопада 1937, Сандармох).

Редагував зінов'євську газету «Червоний шлях» з 1 травня по 27 серпня 1925. Наприкінці серпня 1925 переїжджає із Зінов'євська до Харкова. Входить до літературної організації «ВАПЛІТЕ». У 1926 - 1928 входив до складу редакційної колегії журналу «Червоний Шлях». У грудні 1934 заарештували за звинуваченням у приналежності до націоналістичної терористичної організації і зв'язках з ОУН. 3 листопада 1937, за постановою особливої трійки НКВС, розстріляний в урочищі Сандармох, Карелія. З 1923 по 1934 створив до 15 п'єс. Проте тексти першого («На рыбной ловле») та останнього («Такі») твору були вилучені у письменника під час арешту і вважаються втраченими.

Куманський Анатолій Петрович (8 жовтня 1931,

с. Зрайки Володарського р-ну Київської обл. – 2008, м. Кіровоград), журналіст, літератор. Закінчив Кіровоградський педагогічний інститут. З 1933 проживав у Олександрівці. Працював у районній газеті, власкором газети «Кіровоградська правда» по Олександрівському та Знам'янському районах. Друкувався в журналах «Україна», «Перець»; газетах «Правда», «Известия» та ін. Автор детективних повістей:

«Восьма луза», «Кулон з діамантом», «Двобій», «Павуки»; оповідань «Семенова любов», «Кістка», «Золоте весілля» та ін.; книги сатири і гумору «Гоп, мої гречаники». Неперевершений оповідач анекдотів (вів на обласному телебаченні рубрику «Анекдоти від Куманського»).

Куманський Броніслав Петрович (3 квітня 1937, смт Олександрівка), журналіст, мистецтвознавець, літератор. У 1972 закінчив факультет теорії і історії мистецтв Ленінградського інституту живопису, скульптури і архітектури ім. І.Ю.Рєпіна. На журналістській роботі з 1968. Власкор, завідувачий відділом обласної газети «Молодий комунар» (1969-1974), редактор кіровоградської районної газети «Зоря комунізму» (1974-1980), завідувачий відділом, відповідальний секретар обласної газети «Кіровоградська правда» (1980-1990), заступник головного редактора обласної газети «Народне слово» (з 1990). Автор книг: «Повертаючись до надрукованого» (2010), «Соло на валторні» (2012) «Думки вроздріб» (2012), «Десята муза Кіровоградщини» (2013); повісті-памфлету «Терра інкогніта» (2014), п'єси «Повернення Енея», повісті «Той і отой» та ін. Лауреат обласної премії в галузі журналістики (2006). Лауреат обласної премії в галузі образотворчого мистецтва ім. О.О.Осмьоркіна (2006). Заслужений журналіст України (1988). Член НСПУ (2018).

Лapidус Володимир Семенович (псевдонім С. Владіміров; 5 квітня 1869, м. Одеса – 18

жовтня 1913, м. Санкт-Петербург), видавець, журналіст, літератор. Навчався в Харківському університеті, потрапив під вплив ідей Л.Толстого. Друкувався в «Харьковских ведомостях», «Одесских новостях», «Севере» та інших газетах. Редактор-видавець газети «Елисаветградские новости» (видавалася з 1903). Був заарештований, сидів у в'язниці, газета була закрита. Автор романів «Призрак счастья» (Єлисаветград, 1903), «Совість» (1911), «Грёзы любви» (Одеса, 1898). У 1906 подарував Єлисаветградській Громадській Бібліотеці свою книгу «Призрак счастья» та книгу свого приятеля Тенеромо (Файнермана) «Воспоминания о Л. Н. Толстом».

Левандовський Микола Євгенович (25 березня 1931, станиця Романівська на Дону – 26 грудня 2018, м. Кропивницький), диктор, поет. Батько у 1928 закінчив Зінов'євську кавалерійську школу ім. М.-Будьонного, репресований у 1938. Мати – уродженка Єлисаветграда – повернулася з дітьми до рідного міста. Тут Левандовський навчався у школі, ремісничому училищі, працював на заводі «Більшовик». З 1958 працював диктором обласної державної телерадіокомпанії (понад 50 років!). Переможець багатьох Всеукраїнських дикторських конкурсів. Перший диктор Кіровоградського обласного телебачення. Працював конференсьє у Кіровоградській обласній філармонії в одній бригаді з К. Новиковою. Один з фундаторів драматичного гуртка в клубі працівників промкооперації (клуб ім. М. Калініна), з якого виріс народний театр оперети. Автор збірок поезій: «Злиття поколінь» (2011), «Осенние раздумья» (2014). Заслужений працівник культури України (2009).

Левитський Микола Васильович (25 березня 1859, с. Хмільна

Канівського району – 1 грудня 1936, м. Київ), кооператор («артільний батько»), громадський діяч. З 1861 жив у с. Федвар (нині Підлісне) Єлисаветградського повіту, куди перевели батька священика. Початкову освіту здобув у Єлисаветграді та Златопільській прогімназії. У 1885 закінчив юридичний факультет Харківського університету. Був секретарем Олександрійського повітового земства, займався адвокатською діяльністю в Єлисаветграді, часто друкувався в газеті «Єлисаветградский вестник». Відвідував у Єлисаветграді українофільський гурток Громади О.І.Михалевича, працював секретарем Єлисаветградської земської управи, присяжним повіреним Єлисаветградського суду. Був дійсним членом Єлисаветградського благодійного товариства поширення грамотності й ремесел (з 1889). 30.09.1894 у Федварі організував першу в Росії землеробську артіль-кооператив, склав і віддрукував артільний договір. У 1896 виступив з доповіддю про артілі єлисаветградських селян на зібранні Вільного Економічного Товариства у Петербурзі та на Міжнародному конгресі кооператорів у Парижі (1896). Артільний договір був перекладений на французьку, німецьку, англійську та сербську мови. Ідеї Левитського лягли в основу розвитку кооперативного руху багатьох країн Європи. У 1896 на території Єлисаветградщини було створено 78 артілей, які об'єднали 287 господарств, 1,5 тисячі селян. У 1899-1902 працював над розробкою закону про артілі в складі комісії при Міністерстві фінансів. Був делегатом міжнародних конгресів з кооперації у Франції (1896), Сербії (1898), Італії (1907), Швейцарії та Австрії (1909), Німеччині й Англії (1910). Левитського назвали «артільним батьком», саме він запропонував 30-го вересня кожного року відзначати День кооперації. Мав дружні стосунки з І. Карпенком-Карим, М. Заньковецькою, М. Аркасом, В. Доманицьким, Є. Чикаленком. На I Всеросійському кустарному з'їзді у Петербурзі (1902) домігся внесення у резолюцію права видавати брошури з кооперації українською мовою. Автор статті «Українська стихія в нашому краї» у єлисаветградській газеті «Голос Юга» (1915). Член Центральної Ради (1917 - 1918), займав посаду директора відділу Державного майна в

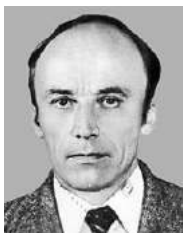
Міністерстві земельних справ УНР (1918), брав участь у заснуванні Українабанку, Дніпросоюзу. Створив у Єлисаветграді Спілку кредитних кооперативів, яка видавала у місті тижневик «Наша хата», газети «Новий шлях» та «Вісник Єлисаветградського земства». Опонентом «артільного батька» неодноразово виступав В.І. Ленін. Послужив прототипом Мирона Серпокрила – головного героя п'єси І. Карпенка-Карого «Понад Дніпром». У роки Радянської влади займався педагогічною діяльністю, працював у кооперативних установах України. Автор декількох поетичних книг: «Сусіди України» (1901), «Туга України» (1917) та ін.

Литвакова Юдіфь Марківна (29 травня 1911 м. Єлисаветград, – 2001), літературний критик, перекладач, публіцист. (псевдонім **Іда Радволіна**). Виховувалася у дитячому будинку. У 1932 закінчила філософський факультет МДУ ім. М.В.Ломоносова. У 1931-1939 працювала в «Издательском товариществе иностранных рабочих в СССР» (1931-1939), з 1939 – в «Издательстве литературы на иностранных языках». У 1945-1950 з родиною перебувала в Югославії. З 1950 – консультант з югославської літератури Спілки письменників СРСР. Член Спілки письменників СРСР (1958). Автор книг: «До новой встречи, друзья: Очерки» (1963), «Рассказы о Юлиусе Фучике» (1956), «У одного ко-стра: Портрет югославских писателей» (1977) та ін. Листувалась із М. Шолоховим.

Лігостов Вільям Олексійович (20 березня 1930,

с. Червоновершка Компаніївського р-ну – 8 березня 2002, м. Київ), журналіст, письменник. Закінчив факультет журналістики Київського університету (1954). Працював у редакціях газет «Радянське Поділля», «Молодь України», журналів «Зміна» («Ранок»), «Перець», «Дніпро», у щорічнику «Наука і культура». Був редактором видавництва «Радянський письменник». Член СПУ з 1970. З 1967 по 1981 опублікував шість книг.

Логвиненко Віталій Андрійович (28 січня 1928,

с. Дическулове Новоукраїнського р-ну – 15 вересня 1990, м. Київ), журналіст, письменник. Брав участь у 2-й світовій війні. У 1946-1949 навчався у Миколаївському військово-морському авіаучилищі, у 1951-1953 – Московському військовому інституті іноземних мов. Займався комсомольською роботою в Кіровоградській області та на Чорноморському флоті. У 1962-1963 був головним редактором видавництва «Маяк» (Одеса). Друкуватися почав з 1952. У 1957 вийшов перший роман «Літа молодії». Окремими книгами вийшли збірки оповідань і повістей «Давні роки» (1961), «Сузір'я» (1963), «Біоструми» (1970); романи «Вінчання» (1965), «Рубікон» (1966), «Важка вода» (1972), «Росава» (1975), інші книги. За мотивами його однойменного роману у 1980 створено фільм «Важка вода». Член СПУ (1958). Лауреат премії ім. А. Головка (1982).

Ломберг Лев Давидович (29 липня 1911, м. Єлиса-

ветград – 1989, м. Москва),
псевдонім **Давидов**,

журналіст, письменник. Пра-
цював робітником на заводі
«Червона зірка». З 1929 – на
журналістській роботі. У
зінов'ївських газетах
зустрічаються замітки за
підписом Давидов.
Переїхавши до Москви,
працює диспетчером на заводі
«Станколит» та навчається на
літературних курсах ім. В.
Брюсова. У 1933 закінчив ав-
торське відділення літфака ре-
дакційно-видавничого інсти-
туту. Працював у газетах

«Комсомольская правда» та «Красная звезда». Друкувався
в журналах «Техника молодежи» та «Машиностроение». Учасник 2-ї світової війни. Автор книг: «Уральский вели-
кан» (1956), «Стальные руки кузнеца» (1957), «В капле –
море» (1959), «В погоне за минутами» (1959), «Сивкин ба-
рьер» (1963), «Рыцари нашего времени» (1964), «Долгий
путь без привалов» (1964), «Верность» (1980) та ін.

Львовський Зіновій Давидович
(19 лютого 1881, м. Єлисаветград –
12 жовтня 1943, Освенцим,
Польща), російський і французький
літератор, критик, журналіст та
перекладач Отримав технічну
освіту (за фахом – інженер-
технолог), однак своє справжнє
покликання знайшов у гуманітарній

творчості. Автор п'єс і комедій, іноді за сюжетами оповідань іноземних письменників: «В купальне» (1912), «Вне жизни» (1912), «Ж» (Женщина, как таковая) (1915), «Брачные ужасы» (1915), «Безнравственная женщина» (1916) та ін. Займався перекладами на російську мову з англійської, французької, німецької і норвезької мов, в основному – творів Джека Лондона (13 новел), О'Генрі (20 новел) та багатьох інших. У другій половині 1926 року емігрував до Франції, де перекладав на французьку мову з німецької та англійської, зокрема твори Ептона Синклера. Написав французькою мовою декілька літературознавчих праць: «Достоевський як письменник» (1931), «В лабораторії Достоевського» (1932) та ін. Під час окупації Франції 21 червня 1941 року був заарештований як іноземний підданий єврейського походження у передмісті Парижа, 7 жовтня 1943 року відправлений до концтабору Освенцім, де й помер через декілька днів. Біографічну довідку про Зіновія Львовського містить французька Вікіпедія.

Макаровський Юхим Борисович (9 грудня 1935, с. Капітанівка Новомиргородського р-ну), історик, публіцист. Закінчив історичний факультет Одеського університету ім. І.І. Мечникова. З 1963 по 1976 викладав історію у середній школі. Закінчив аспірантуру, але захистити дисертацію не зміг, оскільки вирішив емігрувати до США. Протягом майже 25 років (2003) працював інструктором російської мови у Військовій школі мов у м. Монтереї (штат Каліфорнія). Автор дискусійної книги «Еврейские корни Руси» (1996), яка викликала значний інтерес і полеміку в Росії та Ізраїлі; статей: «Собибор», «Легенда о татаро-монгольском иге», «Дело о подлоге», «Перечитывая «Тараса Бульбу» Н.В. Гоголя», «Борьба и гибель Варшавского гетто», «Война и евреи» та ін. Публікувався у журналах: «Мосты» (Німеччина), «Корни» (Росія), «Факт» (США) та ін.

Маланюк Євген Филімонович (2 лютого 1897, м. Новоархангельськ – 1968, США), поет, культуролог, історіософ. Закінчив ЄЗРУ (1914), Київське військове училище (1916). Учасник визвольних змагань доби УНР. З 1921 – в еміграції (Польща, Чехословаччина, Німеччина, США). У таборі Каліш (Польща) для інтернованих вояків УНР видає гектографічним способом

журнал «Веселка» (1922-1923), в якому й сам починає друкуватися. Закінчив Подебрадську Господарську Академію (1928). Деякий час входив до складу Ліги українських націоналістів (ЛУН), співпрацював у журналі цієї організації «Державна нація». У 1930-х роках співпрацював зі львівським журналом «Літературно-науковий вісник» (із 1932 – «Вісник»), редактором якого був відомий політик, критик, літературознавець Дмитро Донцов. Зв'язки з зазначеним виданням не припинялися упродовж усього періоду перебування Є. Маланюка у Варшаві. Автор 20 поетичних книг, есе та літературно-критичних праць. У Новоархангельську споруджено пам'ятник, у Кіровограді названо вулицю, обласною радою та облдержадміністрацією засновано премію ім. Є. Ф. Маланюка. Рідний край називав Степовою Елладою. Представлений в антології «Украина. Русская поэзия. XX век» (2007).

Малиновський Вадим Олександрович (16 жовтня 1936, м. Комсомольське Донецької обл.), журналіст Після закінчення у 1960 факультету журналістики Львівського університету працює в Кіровограді. Журналістиці віддав майже 50 років. З 1967 по 1991 – власний кореспондент інформаційного агентства ТАРС-РАТАУ по Кіровоградській обл. З 1991 – в обласній газеті «Народне слово»: заступник головного редактора, завідувач відділу. Лауреат Національного кон-

курсу «Економіка очима журналіста». Заслужений журналіст України (2004).

Малієвський Арнольд Якович (1934, м. Кірово, Кіровоград), журналіст, тренер з настільного тенісу. У дитинстві сім'я переїхала в Баку. Закінчив юридичний факультет університету. Працював в міліції до 1963. Потім став тренером з настільного тенісу у Нальчику. Паралельно займався журналістикою: писав репортажі, фейлетони, нариси для місцевих видань. З 1978 по 1991 – в Ізраїлі. У 1992 емігрував до США, де продовжив журналістську діяльність. Співробітничав з часописами «Печатный орган», «Новое Русское слово», «Русская Реклама», «Форум» та ін. Автор цікавих спогадів про спортивне життя та курйозні випадки.

Малошийченко Леонід Кіндратович (псевдонім Леонід Чернов (15 січня 1899, м. Олександрія – 23 січня 1933, м. Харків). Член літературної групи «Авангард». Закінчив Олександрійську гімназію, навчався на юридичному та математичному факультетах Київського університету. Отримував до 1917 стипендію від Олександрійського повітового земства

(60 руб.). Був учителем, актором, організатором театру, кінооператором, дипломатом, журналістом, мандрівником. Автор поетичних книг: «Фронт» (1931), «На розі бурь» (1933); нарисів та оповідань «125 днів під тропіками» (1928), «Станція Знам'янка» (1930) та ін.

Мальшинський Аркадій Павлович (2 січня 1841, Олександрійський повіт – 24 червня 1899, м. Санкт-Петербург), журналіст, історик. З дворянської родини. Закінчив Катеринославську гімназію у 1859. Навчався у Московському, Петербурзькому та Гейдельберзькому університетах. Був помічником бухгалтера, молодшим, старшим помічником наглядача сьомого округу, секретарем Полтавського губернського акцизного управління (1868-1873), закордонним агентом «Священної дружини». Видавав газети «Вільне слово» (1881-1883) та «Народ» (1896-1899). Друкувався у газетах «Громадянин», «Берег», «Вільне слово», «Росія», «Народ», журналах «Історичний вісник», «Російське судноплавство» та «Російський вісник». Написав книгу «Народний добробут за демографічними даними» (1884). Автор історичних нарисів «Перший російський репортер», «Літературний гонорар в XVIII ст.» (обидва – 1886), «Наша преса в її історично-економічному розвитку» (1887), «Вища поліція при імп. Олександрові І» (1889), «Справжня справа про смерть Грибоєдова» (1890), «Московські гравці. 1795-1805» (1891), «З життя і стосунків О. С. Грибоєдова» (1894). Псевдонім – Старий студент. Впродовж десятиліття перебував під таємним наглядом поліції (1883-1893).

Марунич Ольга Іванівна (19 вересня 1918, с. Могильне Гайворонського р-ну – 18 серпня 1965), педагог, журналістка, поетеса. Працювала на Смілянському машинобудівному заводі. Закінчила філологічний факультет Київського педагогічного інституту (1940). Працювала педагогом і журналістом. Авторка збірки поезій «Цвіт на каліні» (1959). Багато її віршів покладено на музику. На слова О. Марунич була створена кантата «Слава жінкам-трудівницям» (композитор Ю. Рожавська, 1950); пісня «Вогні Києва» (композитор В. Лукашов). Її перу належать також переклади кількох романсів Ф. Шопена: «Посланець», «Гарний хлопець», «Перстень» Член Спілки письменників СРСР з 1963.

Масенко Терентій Германович (28 жовтня (10 листопада) 1903, с. Глодоси Новоукраїнського р-ну – 6 серпня 1970, м. Київ), поет. Навчався на робітфаці Кам'янець-Подільського сільськогосподарського інституту, у Харківському інституті народної освіти. Член літературної організації «Плуг». У 1930 закінчив факультет журналістики Комуністичного університету ім. Артема при ЦК КПУ. Працював у редакціях газети «Червоний кордон», журналів «Молодняк» і «Перець», у роки війни на радіостанції ім. Т. Шевченка та в редакції газети «Соціалістична Харківщина». Дебютував «Маршем робітфаківців» (1924). Перша збірка поезій «Степова мідь» вийшла 1927. Працював як нарисовець, автор книжок для дітей. Чимало віршів покладено на музику. Значне місце у творчості належить епічному жанру (роман у віршах «Степ»). Після 2-ї світової війни спеціалізувався на створенні україномовних пісенних шлягерів. Автор есеїв та спогадів про митців-побратимів Павла Тичину, Максима Рильського, Анатолія Петрицького, братів Майбородів, Дзямбула та Янку Купалу, Андрія Малишка.

Маслов Аркадій (справжнє ім'я **Ісаак Юхимович Чемеринський**) (9 березня 1891,

м. Єлисаветград – 20 листопада 1941, м. Гавана, Куба), політичний діяч, журналіст. Народився в сім'ї єврейського комерсанта, яка з 1899 жила у Німеччині. Там закінчив гімназію, навчався у консерваторії. З 1912 почав вивчати природознавство у Берлінському університеті. Під час Першої світової війни був перекладачем у таборі російських

військовополонених. У 1919 Ісаак Чемеринський вступив у Комуністичну партію Німеччини (КПН). У 1920 взяв собі псевдонім Аркадій Маслов, був обраний членом Центрального комітету партії. З 1922 разом з дружиною Рут Фішер очолював Берлінську організацію КПН, належав до лівого крила партії. З 1921 – зовнішньополітичний редактор газети «Die Rote Fahne». У 1923 Маслов і Рут Фішер стали співголовами ЦК КПН. У 1925 подружжя підтримали Об'єднану опозицію Троцького і Зінов'єва у ВКП (б), після чого разом зі своїми прихильниками були виключені з партії. У 1928 Маслов і Рут Фішер заснували комуністичну організацію під назвою Ленінбунд (Ленінський союз). У 1933 після приходу нацистів до влади подружжя емігрувало до Франції, активно співробітничало з Троцьким. У 1936-1937 Маслов і Фішер були одними з керівників Руху за 4-й Інтернаціонал, заснований Троцьким. Після поразки Франції у 1940 подружжя виїхало на Кубу для отримання американської візи. Її видали спочатку Рут Фішер. Маслов залишився у Гавані, де був знайдений мертвим на вулиці внаслідок інфаркту. Проте Рут Фішер вважала, що чоловіка убили агенти НКВС.

Матівос Юрій Миколайович (15 квітня 1938, с. Сасівка Компаніївського р-ну), журналіст, краєзнавець. Закінчив історичний факультет Одеського університету. Впродовж багатьох років працював кореспондентом газет «Кіровоградська правда», «Народне слово» та «Вечірня газета». Автор путівників-довідників (разом із В. Сандулом) «Кіровоград» (1976), «Туристські маршрути Кіровоградщини» (1978). Автор книг: «Місто на сивому Інгулі» (2004), «Сторінки безсмертя» (2005), «Вулицями рідного міста» (два видання у 2008 та 2017), «Історія однієї родини» (2009), «Тарасові шляхи Приінгулля» (2014) та ін. Почесний член Всеукраїнського товариства краєзнавців (1996). Нагороджений Почесною Грамотою Верховної Ради України (2016). Заслужений журналіст України (1998). Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова (1995).

Медущенко Олександр Андрійович (28 березня 1935 року, с. Любівка Устинівського району), письменник (поет, прозаїк, живописець). У 1950 вступив до Миколаївського ремісничого училища, працював на заводі імені 61 комунара. Служив на флоті. У 1965 закінчив Літературний інститут ім. М. Горького у Москві. Друкувався у всесоюзних журналах «Крестьянка», «Нева», «Октябрь», «Смена» та ін. Автор поетичних збірок «Река Ингул», «Мир глубин»; книги нарисів «Океан начинается с верфи» та ін. Вірші перекладалися на болгарську і чеську мови.

Улюблені жанри – лірична мініатюра, сюжетний вірш, маленька поема. Автор книг: «Щедрость. Рассказы и очерки» (1978), «Серповская быль. Люди Советской России» (1986) та ін. Живе і працює в Москві. Представлений в антології «Украина. Русская поэзия. XX век» (2007).

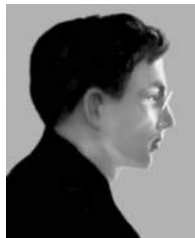
Мексин Яків Петрович (10 листопада, м. Єлисаветград – 1943), дитячий письменник, педагог, видавець, музейний працівник. У 1906 екстерном склав іспити на атестат зрілості у Златопільській гімназії. У 1910 закінчив юридичний факультет Московського університету. До 1917 займався адвокатською практикою. Після 1917 займав посади, пов'язані з педагогікою і виданням дитячої літератури. У 1919 при дитячому будинку, яким керував, створив перше в Радянському Союзі дитяче видавництво «Наш дом». У 1921-1923 очолював приватне дитяче видавництво «Остров». Пізніше працював завідувачем відділу дитячої книги в Держвидаві РРФСР. У березні 1924 організував першу виставку дитячої книги, був членом редколегії Інституту дитячої літератури. У 1934 створив і очолив єдиний у Радянському Союзі Музей дитячої книги, яким керував до 1938. Автор близько 20 книжок для дітей та 5 теоретичних праць: «Иллюстрация в детской книге» (1925), «Иллюстраторы дошкольных сказок» (1935). У 1938 репресований, загинув у концтаборі.

Меламуд Хаїм Гершкович (15 вересня 1907, с. Хашувате Гайворонського р-ну – 1993), журналіст, письменник. З 14 років працював на цукровому заводі. У 1927 разом з батьками переселився у Ново-Златопольський національний єврейський рай-

он. Був землеробом, головою сільради. У 1931-1941 – відповідальний секретар, потім редактор районної газети. Першу повість «У степу» опублікував у 1932, у 1938 – з'явилася повість «Квітуча акація», у 1939 – збірник нарисів «Оновлена земля» і повість «Дорога до життя». Учасник 2-ї світової війни. Після війни жив у Чернівцях. Деякий час працював кореспондентом газети у Біробіджані. З 1961 – член редколегії журналу «Советіш Геймланд». Писав єврейською, українською і російською мовами. Автор романів: «Літа молодії», «Всього потроху», «Між Дністром і Прутом», «Дні і ночі», «Так повелося у світі» та ін. Особливий інтерес становлять «Хашуватські оповідання» (1984): «Мы все родом из местечок... Писатели и генералы, академики и врачи, известные композиторы, и не менее известные рабочие и инженеры, высокие специалисты, которыми гордятся Москва и Ленинград, Свердловск и Новосибирск, Киев и Баку... Все, все мы выходцы из еврейских местечок, из бывшей печально известной «черты оседлости», и да славится наша родословная!».

Мельник Петро Іванович (12 липня 1902, с. Балашівка, нині у складі м. Кіровограда) – 8 листопада 1949, Івано-Франківська обл.), письменник. Один із псевдонімів – **Петро Голота**. Екстерном склав іспити за курс навчання у Єлисаветградській гімназії. Перша книга віршів «Тернистий шлях до волі й освіти» вийшла 1921 в Єлисаветграді. У 1921-1923 відвідував літературний семінар В. Брюсова у Московському університеті. Належав до літературних організацій «Плуг» і «Молодняк». Автор збірки віршів «Пісні під гармонію» (1928), поеми «Будні» (1928), збірки повістей і оповідань «Бруд» (1929), роману «Сходило сонце» та ін. У 30-х рр. репресований, після реабілітації з 1945 працював журналістом у газетах «Соціалістична Харківщина»,

«Ленінська правда» (м. Снятин Івано-Франківської обл.). У рукописах залишився віршовований роман «Нінель», поезії, уривки з п'єси, написаної на місцевому матеріалі. Брав участь в оформленні Снятинського літературно-меморіального музею Марка Черемшини (1949), створив низку акварелей до творів письменника.

Мерцедін Олег Олександрович (20 вересня 1915, м. Єлисаветград – після 1996), фотохудожник. У 1939 закінчив Московське міське театральне училище й отримав кваліфікацію драматичного актора. Служив у Театрі Червоної Армії Середньоазіатського військового округу в Ташкенті. Своє справжнє покликання знайшов у 1953 році, коли очолив фотоцех кіностудії «Мосфільм». Отоді, очевидно, й захопився фотосправою й настільки успішно оволодів нею, що у 1957 був запрошений на посаді фотокореспондента ілюстрованого рекламного журналу «Советский фильм» Всесоюзного кінооб'єднання «Совэкспортфильм», де й працював майже 30 років. Це був один з кращих у поліграфічному відношенні радянських часописів, оскільки був розрахований переважно на зарубіжного читача: виходив російською, англійською, французькою, німецькою, іспанською та арабською мовами та розповсюджувався більш ніж у 120 країнах світу. У 1996 до Російського державного архіву кінофотодокументів (РДАКФД) передав на постійне зберігання свій особистий архів: 3689 фотодокументів. Це надзвичайно високої якості чорно-білі та кольорові негативи за 1957-1985, на яких представлені діячі радянської культури і мистецтва – актори, кінорежисери, кінооператори, письменники, поети, скульптори, художники, циркові артисти та ін. (портрети у домашній та робочій обстановці, робочі моменти зйомок кінофільмів, театральні постановки, циркові виступи, кінофестивалі, зустрічі з глядачами, відкриття виставок тощо). Висновок фахівців: «... Большинство фотодокументов в фокусе, великолепного

технічного стану. В заслугу автору надо поставити блискуче почуття композиції, вибір світла, ракурса, відношення до фотографії як до мистецтва. Незважаючи на відсутність відомості, ім'я О. А. Мерцедина можна сміливо поставити в один ряд з такими корифеями радянського фотоискусства як Д.Н. Бальтерманц, М. В. Альперт, В. В. Егоров».

Микитенко Іван Кіндратович (6 вересня 1897, с. Рівне Новоукраїнського р-ну – 1937), письменник. Закінчив Херсонське військово-фельдшерське училище (1915). У 1922 Нечаївський комітет незаможників направляє Івана Микитенка на навчання до Одеського медичного інституту. В Одесі стає членом літературного об'єднання «Потоки Октябрю». Незабаром у місцевих газетах з'являються перші його публікації (вірші, фейлетони, нариси, оповідання і статті), випробовує себе і в прозі, насамперед у жанрі «малих форм» – новелах, оповіданнях. Один з організаторів літературно-мистецького життя Одеси, керівник філії «Гарту». З переїздом до Харкова очолив ВУСПП, з 1934 – секретар правління СПУ. У 1937 – репресований і розстріляний. Зібрання творів виходило у шести томах (1965). У с. Рівному Новоукраїнського району донедавна існував музей І.К.Микитенка (1967), споруджено пам'ятник.

Миколук Василь Корнійович (25 лютого 1904, с. Могильне Гайворонського р-ну – 24 вересня 1937, м. Одеса), прозаїк, драматург. Закінчив у 1926 робітфак при Одеському політехнічному інституті. У 1926-28 навчався в Одеському інституті народної освіти. Працював в Одесі: завідувачим літературною

частиною Театру Революції, редактором кінофабрики. На-
лежав до Спілки пролетарських письменників «Гарт», Все-
української спілки пролетарських письменників. Автор по-
вістей «У павутинні» (1932), «Завіса гір» (1934); п'єс «Пе-
реможці смерті» (1933), «Бригадир» (1934), «Йоганн
Бернштейн» (1935). Репресований 1937, згодом розстріля-
ний.

Миценко Михайло Петрович (10 лютого 1920, с. Злинка
Маловисківського р-ну – 2001, м. Полтава), педагог, журналіст, письменник. Закінчив
Маловисківську середню школу №3, філо-
логічний факультет Одеського університе-
ту. Вчителював, працював у органах народ-
ної освіти (Харків). Був редактором відділу
прози журналу «Прапор», заступником
відповідального секретаря Житомирської
письменницької організації. Має близько 20 книг прозових
творів. Автор критичних статей, рецензій. В останні роки
мешкав у Полтаві.

Мордовець Данило Лукич (7 грудня 1830-1905),
письменник, публіцист та історик. Спі-
вець української історії, популярний
російськомовний прозаїк. Походив із ста-
ровинного українського роду, що осели-
вся на Дону. У 1854 закінчив Петер-
бурзький університет і служив на
відповідальних посадах у Міністерстві
внутрішніх справ і шляхів сполучення. Зробив віршований
переклад на українську мову «Краледворського рукопису»
Українською мовою написав поему «Козаки на морі», ро-

мани «Дві долі», «Семен Палій» та ін. Автор російськомовних романів української тематики «Сагайдачний», «Царь и гетьман» та ін. З історичних праць – найважливіша «Гайдамаччина» (1870). Голова Українського благодійного товариства видання загальнокорисних дешевих книг у Петербурзі, яке заснував Микола Федоровський – «перший український діяч м. Єлисавета». Для Єлисаветградського літературного альманаху «Степ» (1886) надіслав оповідання «Будяк» з приписом: «Писали оце земляки до мене, що загадали вони невеличкий «Збірничок» видати – «Степом» називається, та й прохали мене, щоб я хоч яку маленьку квіточку у той їх вінок із степових квітів укинув. Писав у Петербурзі, року 1885, червня 18-го». Є всі підстави гадати, що саме Мордовець домігся у Петербурзі дозволу цензури на видання «Степу».

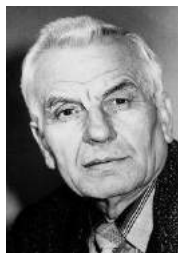
Мороз Валентин Леонідович (31 січня 1938, с.

Люшнювате Голованівського р-ну – 30 січня 2013, м.Одеса), журналіст, поет. Закінчив філологічний факультет Одеського державного університету. Працював у районній газеті (Немирів), видавництві «Маяк», Одеському літературному музеї, на Одеському обласному радіо. Член НСПУ. Був відповідальним секретарем Одеської організації СПУ. Нагороджений медалями. Лауреат літературних премій ім. Е.Багрицького, ім. П. Тичини, ім. К. Паустовського. Автор 17 книг поезій.

Моторний Юрій Давидович (8 листопада 1936 року, с. Хмельове

Маловиськівського р-ну – 2 жовтня 2003, м. Київ), журналіст. З 1957 на журналістській роботі: спочатку у районних газетах у Хмельовому та Малій Висці, з 1962 – відповідальний секретар обласної молодіжної газети «Молодий комунар». У 1964 закінчив факультет журналістики Київського університету ім. Т. Шевченка. У 1970-1973 – на обласній студії телебачення: головний редактор, директор, голова комітету телебачення і радіомовлення облвиконкому. У 1975-1985 був головним редактором газети «Кіровоградська правда», водночас очолював обласне відділення Спілки журналістів УРСР. У 1985 запрошений на роботу в Київ: заступник редактора (1986-2001), а потім головний редактор однієї з найпопулярніших республіканських газет «Сільські вісті». Заслужений журналіст України.

Мусіяк Спиридон Опанасович (12 грудня 1896, с. Успенка Онуфріївського району – 26 квітня 1983), журналіст, письменник (псевдонім **С. Червоний**). Закінчив церковно-парафіяльну школу. Член спілки селянських письменників «Плуг» (1924). Перше оповідання «Келебердянські дзвони» опубліковане в 1925 у журналі «Зоря» (№7). Автор оповідань «Де стрункі тополі» (1925), «Горобині ночі» (1927); п'єси «Берда», повісті «Інженер Галін» у співавторстві з Павлом Нестерцем (1935), книги нарисів «По комунарській землі» (1930). Високу оцінку творам Мусіяка дав Павло Тичина. У 1937 творча діяльність назавжди обірвалася арештом за вигаданим звинуваченням у належності до контрреволюційної націоналістичної організації. Вирок –

10 років позбавлення волі. Повторно за тією ж статтею
репресований у 1949, 5 років таборів.
Реабілітований у 1957.

Мущинський Петро Дмитрович (7 вересня 1913, с. Перчунове Добровеличківського району – 1990, м. Миколаїв), військовий історик, краєзнавець, журналіст. З 1935 по 1958 служив у Червоній Армії, підполковник запасу. Учасник 2-ї світової війни, нагороджений двома орденами Червоного Прапора, двома орденами Червоної Зірки, орденами Вітчизняної війни 1-го і 2-го ст., багатьма медалями. В 1956 закінчив історичний факультет Військової академії ім. М.В.Фрунзе. Жив і працював у Миколаєві. За 32 роки написав 7 книг та понад 300 науково-популярних статей для багатьох газет і журналів СРСР. Більшість з них була опублікована у миколаївській газеті «Южная правда», позаштатним кореспондентом якої він був. Заслужений працівник культури УРСР.

Народовий Леонід Миколайович (29 січня 1939, с. Долинівка Гайворонського р-ну – березень 1993), журналіст, поет. Працював у обласних газетах. Автор поетичних збірок: «Чорнозем» (1993), «Вічне жито» (1976).

Негретов Павло Іванович (2 грудня 1923, м. Єлисаветград – 2005, м. Воркута), літературознавець, письменник. Закінчив СШ № 11. Писати почав у 1943 для газети «Кіровоградські вісті», що видавалася в окупованому місті. У 1945 за причетність до антирадянської організації НТС заарештований, засланий до Воркути. У 1966 заочно закінчив історичний факультет Ленінградського університету. Дослідник творчої спадщини В. Г. Короленка. Автор мемуарів про Кіровоград часів окупації «Все дороги ведуть на Воркуту (1985), книги «В. Г. Короленко. Летопись жизни и творчества. 1917-1921» (1990) та ін.

Нікольський Олександр Іванович (1860-1933),

державний і громадський діяч, публіцист. У 1884 закінчив Військово-медичну академію із званням ветеринарного лікаря. Був губернським земським ветеринаром Орловської губернії, звідки за участь у «політичних справах» висланий на три роки в Архангельську губернію. Після повернення поселився у Херсонській губернії, працював земським ветеринарним лікарем Єлисаветградського повіту. У 1898 разом з дружиною О.Я.Нікольською та іншими елисаветградцями заснував Громадську бібліотеку – найвпливовіший просвітницький заклад міста, став першим директором правління бібліотеки. З 1900 працював у Одесі: голова Одеського товариства ветеринарних лікарів, завідуючий земсько-міським ветеринарним бюро. Писав публіцистичні статті для столичних і провінційних газет «Русские ведомости», «Речь» та ін. Постійний співробітник журналу «Освобождение», який виходив у Штутгарті під редакцією «легального марксиста» П. Б. Струве. У 1907 обраний членом 3-ї Державної Думи Росії від Одеси. Входив до лівого крила партії кадетів. У 1910

правління Єлисаветградської громадської бібліотеки звернулось до Нікольського з проханням підтримати в Думі їхню пропозицію вважати день смерті Л. Толстого днем національного трауру. У 1912 єлисаветградці висловили йому співчуття з нагоди смерті дружини.

Нікольський Юрій Олександрович (20 березня 1893, м. Єлисаветград – 1922), поет, літературознавець, історик літератури. Син О.І.Нікольського (1860-1933), депутата 3-ї Державної Думи. Закінчив Виборгське комерційне училище та історико-філологічний факультет Петербурзького університету. Викладав в університеті Нижнього Новгорода. 3 листопада 1920 – в еміграції у Константинополі, потім Чехословаччині та Сербії. У вересні 1921 нелегально повернувся в Росію, був заарештований, помер від тифу у в'язниці. Друг видатного літературознавця Бориса Ейхенбаума. Досліджував російську літературу 19 ст.: «Тургенев и писатели Украины», «История одной дружбы. Фет и Полонский», «Тургенев и Достоевский. История одной вражды» та інші праці. Із сучасників особливо шанував О.Блока та Анну Ахматову. Друкувався у російських та зарубіжних літературно-мистецьких часописах: «Аполлон», «Минувшее», «Былое», «Жизнь искусства», «Общее дело» та ін.

Нюренберг Амшей Маркович (17 квітня 1887, м. Єлисаветград – 10 січня 1979 м. Москва), живописець, графік, мистецтвознавець, мемуарист, журналіст. За сприяння мецената О. А. Беренса закінчив Одеське художнє училище, удосконалював майстерність

у Парижі (1911-1913), приятелював з М. Шагалом, П. Пікассо, А. Модільяні, Х. Сутіном та ін., виставляв свої твори у Салоні. В юності його називали «російським Ван Гогом». У Єлисаветград повернувся у 1912, давав приватні уроки малювання, один з ініціаторів влаштування Першої міської художньої виставки (1913). Після революції 1917 був першим комісаром мистецтв в Одесі, редактором першої радянської газети в Єлисаветграді «Красное село». З 1920 жив у Москві, був художнім рецензентом газети «Правда», працював з В. В. Маяковським в «Окнах РОСТА». У 1927 за завданням А. В. Луначарського читав у Парижі лекції про радянське образотворче мистецтво. Наприкінці життя працював над мемуарами. Їх дуже скорочена версія під назвою «Воспоминания, встречи, размышления об искусстве» була видана в Москві (1969). Повний текст книги «Одесса – Париж – Москва. Воспоминания художника», підготовлений онукою Нюренберга Ольгою Тангян, вийшов у видавництві «Мосты культуры». Нюренберг – прототип образів художників у низці творів Юрія Трифонова (повість «Інше життя», оповідання «Легче не станет», новела «Посещение Марка Шагала» та ін.), який доводився йому зятем. Кіровоградській картинній галереї Нюренберг подарував близько 200 творів, у тому числі серію графічних портретів Маяковського, виконаних з натури у 20-ті роки ХХ століття. У 2009 Кіровоград відвідала онука Нюренберга Ольга Тягян, яка мешкає у Дюссельдорфі (Німеччина). В обласному художньому музеї презентувала створений нею електронний музей свого діда.

Ойфа Петро

Наумович (26 березня 1907, м. Єлисаветград – 1987, м. Ленінград), поет, журналіст. Перші вірші опубліковані в журналах «Звезда», «Ленінград» (1924). Учасник 2-ї світової війни, був військовим кореспондентом. Автор десяти поетичних збірок.

Олеша Юрій Карлович (19 лютого 1899, м. Єлисаветград – 10 травня 1960, м. Москва), журналіст, письменник. Навчався у Рішельєвській гімназії та Одеському університеті (1916-1918). Відвідав Єлисаветград у 1918 в складі товариства молодих одеських поетів «Зелена лампа», виступив з читанням своїх віршів. У Єлисаветграді тоді жив (вулиця Петровська, будинок Очесальського) і працював старшим контролером акцизного окружного управління Мамерт Антонович Олеша – певно, рідний брат батька Юрія Олеші. Співробітник сатиричної газети «Перо в спину» та «Бюро української преси» (1919). У 1921 – журналіст у Харкові. В 1922 переїхав до Москви, писав статті і фейлетони для газети «Гудок» під псевдонімом «Зубило». Автор знаменитого афоризму: «Письменники – інженери людських душ». Найвідоміші твори – роман «Заздрість» (1927) роман-казка «Три товстуні» (1928), п'єса «Змова почуттів» (1929) та «Список благодіянь» (1931). Проза Олеші, за висловом В. Б. Шкловського, «визначала ритм літератури того часу». У 1998 в повному обсязі вийшла підсумкова книга письменника під назвою «Юрій Олеша. Книга прощання». Американський літературознавець О. Жолковський відзначає: «Олеша был знаменит своей пророческой проницательностью и щедрым раздариванием творческих идей».

Олійник Віталій Миколайович (14 вересня 1933, с. Добрянка

Вільшанського р-ну – 4 січня 2017, м. Миколаїв), журналіст. З відзнакою закінчив військове училище. Після звільнення в запас, переїхав до Львова. Працював у відділі постачання меблевого комбінату, а з 1967 – на обласному телебаченні. У 1968 році заочно закінчив факультет журналістики Львівського державного університету. Протягом 45-ти років працював у миколаївській обласній газеті «Южная правда». Автор кількох книг. Лауреат XI Загальнонаціонального конкурсу «Українська мова – мова єднання» в номінаціях «Мовне багатоголосся» і «Квітни, мово наша рідна» (2010). Член НСЖУ та НСПУ (2015).

Оліфіренко Іван Павлович (6 жовтня 1927, с.

Підвисоке Новоархангельського району – 2005, м. Кіровоград), журналіст, літератор, публіцист. Учасник бойових дій у роки 2-ї світової війни, капітан 2-го рангу у відставці. Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора та Дружби народів. Після демобілізації (1951) працював у колгоспі, комсомольських і партійних органах, 17 років був завідувачем відділу Кіровоградського обкому Компартії України. Друкувався з 1947 у газетах «Слава Севастополя», «Флаг Родины», журналах «Вітчизна», «Україна», «Дніпро», «Український історичний журнал» та ін. Майже 10 років працював в авторському колективі та редколегії тому «Історії міст і сіл УРСР. Кіровоградська область». Ініціатор та організатор святкування 100-річчя українського реалістичного професійного Театру Корифеїв, республіканського свята театального мистецтва «Вересневі самоцвіти», обласних Днів поезії. Ініціював та брав участь у створенні музеїв І. Карпенка-Карого «Хутір Надія», М. Л. Кропивницького, Ю. І. Яновського, І. К. Микитенка, підпільної організації «Спартак» та інших. Автор книжок: «Вдови», «Добре дошли, другарії», «Там, де Ятрань круто в'ється», «Над Синюхою», «Не помирай моє село», кількох кіносценаріїв.

Оноре-Артинов Михайло Михайлович (8 березня 1909, м. Київ), журналіст. Розпочинав трудову біографію у ливарному цеху заводу «Червона зірка». Дописував до заводської багатотиражки «Сівалка». Друкував замітки у 1930-1933 у зінов'євській газеті «Соціалістичний наступ». Згодом перейшов працювати до її редакції. Закінчив заочно у 1957 факультет журналістики Київського університету. Пройшов шлях від кореспондента до заввідділу газети «Правда Украины». Займався організацією шкіл робітників, вів семінарські заняття у школі робітників заводу «Арсенал». З 1957 по 1972 був доцентом кафедри теорії і практики радянської преси факультету журналістики університету та заступником редактора університетської багатотиражної газети «За радянські кадри». Читав нормативний курс «Організація роботи редакції газети», розробив кілька спецкурсів. Автор понад 100 наукових публікацій. Кандидат історичних наук.

Панютін Лев Костянтинович (22 лютого 1831, с. Цибулеве Знам'янського р-ну – 1 грудня 1882, м. Санкт-Петербург), журналіст, літератор. **Псевдонім – Ніл Адмірарі**. З дворянської родини. Працював засідателем Херсонського повітового суду (1853), оглядачем газет «Голос» (1863-1875), «Неделя» (1875-1882). Друкувався у газетах «Голос», «Биржевые ведомости», «Россия»; журналах «Отечественные записки», «Будильник». Як літератор дебютував у московському видавництві збірником «Стихотворения» (1858). Серед журнальних доробків вирізняються статті: «К вопросу о пролетариате»

(1864), «Элементы европейской цивилизации» (1867), «Смерть Герцена» (1870), «Партии в Сибири» (1866). Фейлетони й статті вийшли в двох томах під назвою «Собрание повестей, очерков, корреспонденций и проч. Нила Адмирари» (1872).

Пастушенко Аркадій Юхимович (4 березня 1934,

с. Андріївка Новомиргородського р-ну – 1983), журналіст, літератор. Закінчив факультет журналістики Львівського університету (1962). Працював у редакції літературного часопису «Жовтень», редактором у видавництві «Каменярь». Автор роману «Під мечем Дамокла» (1969) та збірки оповідань.

Пашковський Микола Опанасович (1856-1923),

педагог, журналіст. Знав російську, українську, англійську, німецьку, французьку та італійську мови. Упродовж 1870-1880 рр. почергово викладав у Єлисаветградському ремісничо-грамотному училищі, земському реальному училищі (був учителем каліграфії в початкових класах), приватному жіночому семикласному училищі (читав російську мову та словесність). У подальшому відкрив власну приватну школу. У 1898-1899 працював кореспондентом «Ведомостей

Елисаветградського городского общественного управления», від редакції газети відряджався у 1898 на Пензенську сільськогосподарську та промислову, а 1899 – на Саратовську сільськогосподарську виставки. Упродовж 1899-1907 у місті виходив журнал «Волшебный фонарь», редактором якого з 1901 був М. Пашковський.

Петров Віктор Платонович (10 жовтня 1894, м. Катеринослав – 8 червня 1969, м. Київ), український письменник, філософ, соціальний антрополог, літературний критик, археолог, історик і культуролог, радянський розвідник. Доктор історичних та філологічних наук. Свої твори писав також під псевдонімами **Віктор Домонтович**, **Віктор Бер**, **Віктор Петренко** та **Борис Веріго**. Закінчив Холмську чоловічу гімназію (1913) та історико-філологічний факультет Київського університету (1918). Працював в Етнографічній комісії Української Академії наук. Був редактором «Етнографічного вісника» (1925-1929) та головою Етнографічної комісії (1927-1933). У 1941 короткий час був директором Інституту українського фольклору. Від 1941 перебував в окупованому німцями Харкові. Видавав колабораціоністський (видання відділу пропаганди німецької армії в Україні) літературний часопис «Український Засів» (1942-1943). У Кіровограді вийшло останнє (четверте) число цього журналу. Наприкінці 2-ї світової війни опинився в Німеччині і був пов'язаний з Українським науковим інститутом в Берліні. Від 1956 працював в Інституті археології у Києві. Величезна наукова спадщина Петрова у більшості дослідників викликає повагу. Юрій Шевельов відзначав високу художню вартість романів автора. В еміграційних колах дехто вважав Петрова зрадником.

Петров Микола Гаврилович 21 грудня 1923, смт Нова Прага Олександрійського району – 6 лютого 1999, м. Знам'янка). Закінчив філологічний факультет Кіровоградського державного педагогічного інституту ім. О.Пушкіна (1953), факультет іноземних мов Київського державного університету ім. Т.Шевченка (1967). Учасник 2-ї світової війни. У 1947-1951 працював літературним працівником у знам'янській газеті, учителем української літератури та німецької мови у школі села Володимирівка Знам'янського р-ну. Друкуватися почав у 1940. Автор збірок оповідань: «Перша заповідь», «Двоє на льотному полі» (1995); перекладу з німецької мови художньо-документальної повісті «Тихий фронт» (1995). Лауреат журналістської премії ім. В. Винниченка (1993) газети «Народне слово». Член Організації Українських Націоналістів (1990). Член НСПУ (посмертно, 1999).

Пильненький Сергій Олексійович (25 жовтня 1924, с. Хмельове Маловисківського р-ну – 1999, м. Київ), журналіст. Закінчив трирічні державні курси іноземних мов (1948), Київський медичний інститут, факультет журналістики Київського університету (1953). Працював у журналі «Вітчизна», кореспондентом «Медицинской газеты», заступником головного редактора Держполітвидаву України, головним редактором видавництва «Здоров'я». Автор книги «Крізь десятиліття», багатьох статей, рецензій.

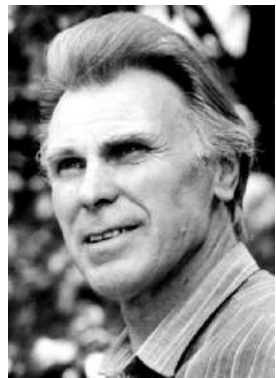

Плющ Олександр Львович (30 серпня 1907, м Єлисаветград – 15 лютого, 1993, м. Москва), журналіст і письменник. Навчався в Інституті дитячого комуністичного руху (Москва). Працював у дитячих організаціях Середньої Азії, Москви. Під час 2-ї світової війни редагував фронтову газету «За Родину» 311-ї стрілецької дивізії, в якій опублікував текст пісні «Синенький скромний платочек» (№101 від 8 червня 1942 року), висміяний і забракований колегами за легковажність. Війну закінчив у званні майора, нагороджений медаллю «За бойові заслуги» (1944), орденами Червоної Зірки та Вітчизняної війни II ст. (1945). У 1946 повернувся на роботу в «Комсомольскую правду» на посаду відповідального секретаря газети, у 1954 був призначений заступником головного редактора «Комсомолки», потім працював у «Известиях». У 1960 став першим головним редактором найпопулярнішого радянського тижневика газети «Неделя» (ілюстрований пізнавально-розважальний додаток для сімейного читання до газети «Известия»). Придумав знамениту рубрику «Колонка редактора». Автор книг: «Хорошее настроение» (1960), «Будем искать алмазы» (1968), «Жизнь как жизнь» (1977), «Это пехота: фронтовые очерки» (1982) та ін.

Погрібний Віктор Олексійович (5серпня 1935, с. Матусівка Маловисківського р-ну – 1 жовтня 2017, там же), журналіст, письменник, громадський діяч. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету ім. Т. Шевченка (1958). Був власко-

ром республіканських газет «Молодь України», «Сільські вісті», «Літературна Україна». У 1966-1975 – головний редактор газети «Молодий комунар». З 1979 по 1998 – літпрацівник, завідувач відділу, заступник, перший заступник редактора газети «Кіровоградська правда». Друкувався у республіканських часописах: «Вітчизна», «Дніпро», «Київ», «Зміна», «Літературна Україна» та ін. Автор книг поезій: «Напис на шибі» (1993), «Прости мій гнів» (2006), «Знайдений зошит»; книг публіцистики «Жертовне вогнище» (1995), «Серед українців» (2004); книг прози «Царина» (2003), «Гуща» (2013); гумору й сатири «Маркове пекло» (2005). Останній твір – роман «Гріх і честь» (2016). З 1969 і до кінця життя – керівник обласного літоб'єднання «Степ». З 2011 – завідувач музейно-природного заповідника «Тобілевичі» в селі Арсегівці Новомиргородського району. Неодноразово обирався депутатом Кіровоградської обласної ради. Лауреат премій: обласної комсомольської ім. Ю.Яновського (1974), республіканської літературно-мистецької ім. І.Нечуя-Левицького (1996), обласної ім. Є.Маланюка (2004), ім. Остапа Вишні (2008), ім. О. Гончара (2015). Член НСПУ. Заслужений журналіст України.

Поліщук Валер'ян Львович (19 вересня 1897, с. Більче Рівненської області - 3 листопада 1937, Сандармох), журналіст, поет, яскравий представник доби розстріляного відродження. Навчався в Луцькій (1911-1913) і Катеринославській гімназіях (1914-1917), по закінченні останньої навчався в Інституті цивільних інженерів у Петрограді та на історико-філологічному факультеті в Кам'янець-Подільському

державному українському університеті. В 1918 очолив Бoremельський волосний земельний комітет, працював у газеті «Народная воля» і секретарем журналу «Шлях», з 1919 – секретар газети «Республіканець» у Катеринославі. Був кореспондентом газет «Наша Хата» та «Республіканець», які виходили в Єлисаветграді у грудні 1918 - лютому 1919. Брав участь у повстанні Директорії, інтернований, редагував у Кам'янці-Подільському студентський журнал «Нова думка» (1920). Потім повернувся до Києва, співпрацював у газеті «Більшовик». У 1921 перебрався до Харкова, працював у різних літературних часописах. Окремими виданнями побачили світ понад 50 його книжок, серед яких найпомітніші — «Книга повстань» (1922), «Ленін» (1922), «Дума про Бармашиху» (1922), «Розкол Європи» (1925), «Пульс епохи» (1927), «Григорій Сковорода» (1929) та інші. У листопаді 1934 заарештований. Страчений 3 листопада 1937 в урочищі Сандармох в Карелії.

Поляновський Георгій Олександрович (14 липня

1894, с. Любомирка Єлисаветградського повіту – 13 січня 1983, м. Москва), музикознавець та музичний критик. З 11 років почав писати музику. У 1913 закінчив Єлисаветградську гімназію, у 1917 – юридичний факультет Московського університету. Працював викладачем у Одеській Народній консерваторії (1917-1922), завідуючим музчастиною у драматичних театрах Одеси (1922-1923). Писав музику для театрів та пісні для Червоної Армії. У 1923-1930 працював хормейстером Центрального робітничого хору швейників у Москві, на радіо музичним керівником і лектором (1924-1930). Був одним із засновників, музичним керівником і лектором Московської філармонії (1931-1932). Член Спілки композиторів СРСР (1932). Працював у музичному відділі Наркомосвіти РРФСР. У 1941-1945 – консультант і завідуючий репертуарною частиною музичного ансамблю НКВС, член художньої ради Радіокомітету. У 1924-1975 співпрацював як музич-

ний рецензент з газетами «Правда», «Вечерняя Москва», «Рабочая газета», «Красная звезда», «Комсомольская правда», «Учительская газета» та ін. З 1962 – член Всесоюзного театрального товариства. Заслужений діяч мистецтв РРФСР (1972).

Понеділок Микола Васильович (24 вересня 1922, м. Новомиргород – 1976, США), письменник. Навчався в Одеському університеті (1939–1941). З 1943 – в еміграції. Був актором в українських театрах В. Блавацького й Й. Гірняка. У 1949 емігрував до США. Біля трьох років працював у радіостанції «Голос Америки». У 1955–1976 – в одній із найбільших американських книгарень в Нью-Йорку в слов'янському і німецькому відділі. Дебютував у 1947 новелою «Чорна хустина», котра з'явилася у часописі «Українські вісті» (Німеччина). Автор книг гумору та сатири на емігрантську і радянську дійсність: «Вітаміни» (1957), «Соборний борщ» (1960), «Смішні сльозинки» (1966); збірок спогадів-оповідань з життя українського села «Говорить лише поле» (1962), «Зорепад» (1969); п'єс з емігрантського життя «Знедолені», «Лейтенант Фляєв»; переклав п'єси Ж. Ануя «Антігона» і «Медея», твори Д. Прістлі та ін. Написав п'єсу «А ми тую червону калину...» (1957). Майстерно виконував свої твори на зібраннях українських громад США та Канади.

Попович Роман Миронович (5 жовтня 1915, с. Мишоловка Петрівського р-ну – 1998), журналіст. Після семирічки був піонервожатим у школі в селі Лелеківка. Працював у райкомі комсомолу та літредактором районної газети. Був літредактором у газеті «Молодий комунар». Відповідальний секретар газети «Кіровоградська правда».

Поповкін Євген Юхїмович (13 лютого 1907, с. Петроострів Новомиргородського р-ну – 15 лютого 1968, м. Москва), журналіст, письменник. У

1928-1931 навчався на філологічному факультеті Московського Державного Університету. З 1929 по 1939 – на редакційній роботі в журналі «Коммунистическая революция», газеті політвідділу «За большевистский колхоз» в Північно-Кавказькому краї, газеті «Молот» в Ростові-на-Дону. У 1939-1949 служив у Червоній Армії: редактором відділу художньої літератури Воєнвидаву, редактором армійської та окружної газет, старшим інструктором ГоловПУРу. Був секретарем Кримського обласного відділу Спілки письменників СРСР. З 1958 по 1968 – головний редактор журналу «Москва». Увійшов в історію літератури тим, що насмілився надрукувати першу частину роману «Майстер і Маргарита» М.Булгакова у листопадовому номері «Москви» за 1966. Найвизначніший твір – роман «Сім'я Рубанюків». Лауреат Сталінської премії 3-го ступеня (1952).

Порецький Платон Сергійович (3 жовтня 1846, м. Єлисаветград – 1907), логік, математик, астроном. Закінчив фізико-математичний факультет Харківського університету (1870), був залишений при кафедрі астрономії (1871-1874). У 1876-1889 працював у Казанському університеті. Доктор астрономії (1886), приват-доцент. Був

першим російським ученим, що читав лекції з математичної логіки та її застосування до теорії імовірностей (1888). Йому належить одне з узагальнень класичної теорії силогізму, праці з аксіоматики, теорії чисел та ін. Сучасники відзначають, що Порецький «был всесторонне образованным человеком, обладал недюжинными литературными талантами и поэтическим даром». Деякий час (1884) був редактором газети «Казанский биржевой листок». Основні праці: «Изложение основных начал математической логики в возможно более наглядной и общедоступной форме» (1881), «О способах решения логических равенств и об обратном способе математической логики» (1884). Набагато випередив свій час. Сьогодні дослідники доводять, що Порецький вперше в історії побудував математичну силогістику, над якою все життя безуспішно працював великий математик Лейбніц. Деякі висновки і формули Порецького через 12 років повторив знаменитий англійський учений і письменник Л.Керрол у своїй «Символічній логіці» (1896). Популяризації ідей Порецького присвячена книга Володимира Лобанова «Русская вероятностная логика. Азбука математической логики» (2009).

Потехін Юрій Миколайович (1888, Курська губернія – 1937, м. Москва), журналіст, письменник. В юності жив у Єлисаветграді, відвідував театральний гурток при заводі Ельворті, дебютував як журналіст у місцевих газетах, друкувався під псевдонімами Скіф, Ф.Ікс, Юс покойный, Жизнев та ін.

Учасник Білого руху. З 1920 – в еміграції у Парижі. Учасник політичної групи «Смена Вех» (з 1921) і збірника «Смена Вех» (Прага, Париж 1921-1922), у якому надрукував шість статей. Виступав за зближення еміграції з Радянською Росією. З 1922 – у Берліні, член редколегії газети «Накануне» (1922-1923). У 1923 повернувся в СРСР. Очолював московські видавництва «Новые вехи» (1923-1924) і «Новый век» (1925-1926), член редколегії журналу «Советское строительство» (1927-1928). Автор науково-фантастичного роману «Ошибка Оскара Буша» (1927). Репресований. Розстріляний.

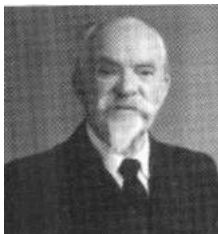
Протопопов Василь Якович (21 грудня 1846, с. Богомолівка, поблизу м. Кременчука – 1914), юрист. З родини потомствених дворян Олександрійського повіту, які володіли селами Протопопівкою, Морозівкою та ін. Здобув юридичну освіту в Новоросійському університеті, кандидат права. Співробітник газети «Новоросійский телеграф». Понад 25 років займався адвокатурою, починав в Єлисаветграді.

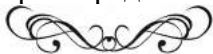
У 1874-1876 – редактор першої міської газети «Єлисаветградский листок». Потім переїхав до Одеси, де став одним із найшанованіших адвокатів. З 1894 по 1905 був старшиною присяжних повірених Одеської судової палати. З 1900 – гласний міської думи. У 1905-1909 – Одеський міський голова. Обирався також віце-президентом Одеського товариства витончених мистецтв. З 1896 – почесний попечитель Фурмановської земської школи Піщанобридської волості Єлисаветградського повіту.

Пузенкін Сергій Олексійович (5 вересня 1881, Москва – 1970-ті, Москва), музичний діяч, педагог.

Закінчив Московське Синодальне училище (1901). Викладач Єлисаветградського духовного училища, народних шкіл, з 1933 – викладач музичної школи. Член редколегії і автор дописів до часопису «Музыкальный труженик» (Москва, головний редактор І. Ліпаєв). Допишував альманаху «Русская музыкальная газета» (Санкт-Петербург, головний редактор М. Фіндейзен), друкувався в газеті «Кіровоградська правда».

Пустовойт Петро Григорович (6 квітня 1918, Єлисаветград – 2006), літературознавець. Навчався у Кіровоградській СШ №6. У 1941 закінчив Московський інститут філософії, літератури та історії (МІФЛІ). Учасник 2-ї світової війни (перекладач-радіорозвідник). Після війни викладав у МДУ ім. М.В.Ломоносова. Доктор філологічних наук (1968), професор (1970). Один з постійних авторів журналу «Филологические науки» (з 1958). Лауреат премії ім. М.В.Ломоносова II ст. за цикл робіт «Художественный мир И.С.Тургенева». Автор багатьох монографій, методичних посібників. Написав книгу «Пестрые лики войны: Дневник военного переводчика – радиоразведчика» (1998). Заслужений працівник культури Російської Федерації.

Равич Леонід Йосипович (18 липня 1908, м. Єлисаветград – 1957), поет. Закінчив літературний факультет Ленінградського педагогічного інституту ім. О. Герцена. Працював учителем і журналістом у Сибіру, Мурманську, Ленінграді. У 1928 журнал «Леф» опублікував вірш Равича «Безработный» і статтю В. Маяковського «Письмо Равича и Равичу». У 30-

ті роки написав цикл віршів про Сибір, у 1940 опублікував спогади про Маяковського – «Полпред поезии большевизма». Під час 2-ї світової війни – боєць Ленінградського народного ополчення та партизанського загону, військовий кореспондент. Друкував сатиричні вірші та фейлетони у фронтових газетах, після війни писав нариси, вірші, поему «Чудесная эпоха». Книга «Избранное» вийшла уже після смерті у 1958 так само, як і збірка «Возвращение весны» (1966).

Равлюк Микола Трохимович (21 грудня 1921, с. Грушка Благовіщенського р-ну – листопад 1993, м. Київ), журналіст, перекладач, літературознавець. За комсомольським відрядженням працював на Далекому Сході. 1947 закінчив педагогічний інститут, працював у редакції газети «Радянський селянин», у видавництві «Радянська школа». З 1955 завідував редакцією критики й літературознавства Держлітвидаву України. Член СПУ (1958).

Решетилів Вадим Григорович (6 грудня 1934, с. Безрезівка Устинівського р-ну), журналіст, письменник. Закінчив факультет журналістики Київського державного університету ім. Т.Шевченка (1957). У 1957-1962 – кореспондент редакції «Останні вісті» Держтелерадіо УРСР. У

1962-1977 – завідувач відділу журналу «Вітчизна». У 1977-1982 – начальник Українського республіканського відділення Всесоюзного агентства з авторських прав. Автор кіносценаріїв, книг нарисів, повістей, численних публікацій у ЗМІ. Член СПУ та СЖУ.

Резніков Леонід Якович (21 лютого 1919, м. Новоукраїнка – 1992), вчений-філолог, письменник, поет, публіцист. У 1940 закінчив Ленінградський педагогічний інститут ім. О.І. Герцена. Учасник 2-ї світової війни. Служив розвідником, командиром розвідувальної роти. Після поранень і контузії служив у армійській газеті «Дорога жизни». Нагороджений двома орденами «Червоної Зірки» та медалями. З 1948 по 1956 викладав у Білоруському та Кишинівському університетах. У 1956-1982 – викладач кафедри російської мови Петрозаводського університету. Доктор філологічних наук (1965), професор (1968). Автор 12 книг, збірки віршів, понад 300 статей. Член Спілки письменників СРСР (1977). Дослідник творчості Максима Горького, брав участь у підготовці Повного зібрання його творів (1968-1976). Один із ініціаторів створення Валаамського музею-заповідника. Лауреат премії Спілки журналістів Карелії імені Костянтина Єрмеєва. Заслужений діяч науки Карельської АРСР (1979).

Родохлеб Михайло Пилипович (1914, м. Керч – 1984, м. Кіровоград), журналіст. Після школи закінчив ФЗУ та Вищі комсомольські курси у Москві. У 1930-ті – редактор газети «Социалистическая Якутия», працівник обкому комсомолу в Якутську. Після 2-ї світової війни разом із сім'єю переїхав

у Кіровоград. Як кореспондент РАТАУ працював у газеті «Кіровоградська правда». Висвітлював створення Кременчуцької ГЕС. Був спортивним коментатором у пресі, на радіо та на телебаченні. У 1970-ті створив та вів на обласному телебаченні передачу «Кіровоградщина спортивна». Працював у журналістиці до останніх днів життя.

Розмирович Олена Федорівна (дівоче прізвище **Майш**, 10 березня 1886, с. Петропавлівка Херсонської (за іншими даними Катеринославської губернії) – 1953), політична діячка. Було село Петропавлівка і в Єлисаветградському повіті (нині перебуває у складі с. Розсохувате Маловисківського району).

У 1903 закінчила Єлисаветградську громадську жіночу гімназію. В її офіційній біографії підкреслюється: «Еще учась в Єлисаветградской гимназии, она приобщилась к революционной литературе и начала принимать участие в работе нелегальных кружков». Входила до найближчого оточення вождя революції, була улюбленицею В.І.Леніна. У Повному зібранні його творів згадується близько 20 разів. У 1921 Ленін дав таку характеристику Розмирович: «Свидетельствую, по опыту лично моему и ЦК 1912-1913 годов, что работник это очень крупный и ценный для партии». У 1904 вступила в лави більшовицької партії, яка тоді називалася РСДРП (б). Перебуваючи в еміграції, закінчила юридичний факультет Паризького університету (славетну Сорбонну). У 1913 брала участь у Поронінській та Краківській нарадах ЦК партії. У Росії в 1913-1914 працює секретарем більшовицької фракції IV Державної Думи, членом редколегії газети «Правда». Активно співпрацює у більшовицьких часописах «Просвещение» и «Работница». У 1917 редагувала газету «Солдатская правда». Викрила керівника більшовицької фракції, члена ЦК партії, улюбленця Леніна Романа Малиновського як агента царської охоранки. У 1917 після перемоги більшовицької революції опинилась у лавах

Петроградської ВЧК, була членом Петроградського ревтрибуналу. У 1918-1920 була головою слідчої комісії Верховного Трибуналу ВЦВК. Після поразки в 1927 троцькістсько-зінов'євської опозиції відійшла від великої політики. Сьогодні Розмирович називають видатним діячем у галузі наукової організації праці (НОП), засновником і директором (1927-1928) першого в СРСР спеціалізованого Інституту техніки управління при ЦКК СРСР. У 1935-1939 була директором Державної бібліотеки ім. Леніна, потім співробітницею Інституту світової літератури АН СРСР.

Романцевич Володимир Костянтинович (12 грудня 1932,

с. Хмельове Маловисківського р-ну), журналіст, літредактор. Закінчив Новомиргородське педучилище (1955). Працював завідувачем клубу, кореспондентом Новомиргородської районної газети «За соціалістичну перебудову». У 1960 вступив до Кіровоградського педагогічного інституту. З 1962 – секретар редакції багатотиражної газети педінституту «Радянський студент». З 1965 – головний редактор цієї газети. 60 років в журналістиці. 53 роки – редактор однієї і тієї ж газети (під різними назвами).

Рохович Олександр Ілліч (1908, м. Єлисаветград – 1974, м. Москва), поет. Батько Ілля Янкевич був коректором, згодом редактором газети «Голос Юга», коректором газети «Червоний щлях». У Єлисаветграді брав участь у літературній студії, якою керував Микола Куліш. У 1924 познайомився з одеськими футуристами і опублікував у

журналі «Юго-Лєф» свої перші вірші. У 1925 на сторінках газети «Червоний шлях» надруковано кілька заміток та віршів. У рідному місті вийшла перша російськомовна збірка «Стихи» (1926). Згодом поїхав навчатися до Харкова. Виходять збірки й поеми українською мовою: «Місто» (1930), «Прапорці розмовляють» (1931), «Третій - ударний» (1931), «Марші, памфлети, гасла» (1931), «Фронт шахт» (1932), «Дніпробуд» (1932). Переїздить до Москви, працює у журналі «Крокодил», пише сатиричні вірші. Під час 2-ї світової війни працював у фронтових газетах, придумав образ Василя Тьоркіна. Після війни вийшло кілька збірок поезій.

Рубінштейн Модест Йосипович (11 жовтня 1894, м. Єлисаветград – 24 липня 1969, м. Москва), економіст, громадський діяч, публіцист. З 1912 по 1917 навчався на біофаці Цюрихського університету, у Петроградському психоневрологічному інституті, на медичному факультеті Московського університету. За фахом – лікар. Член РСДРП з 1915. Учасник Першої світової (полковий лікар), Громадянської (заступник начальника політвідділу групи військ Південного флоту, начальник відділу 1-ї Кінної Армії) та 2-ї світової воєн (брав участь в обороні Москви, підполковник). З 1921 по 1930 працював у Червоному Інтернаціоналі профспілок (Профінтерні), член Центральної Ради. Їздив у відрядження до європейських країн (Німеччина), США, Австралії, Китаю. У 1931 обраний дійсним членом Комуністичної академії, заступником директора Інституту економіки. У 1931-1934 та 1938-1939 – член Президії Держплану СРСР. У 1934 обраний членом Комісії Партійного Контролю при ЦК ВКП (б). У наступні роки працював завідувачем зарубіжного відділу газети «Правда», в Інституті Світового господарства і Світової політики АН СРСР. З 1948 по 1956 – в Інституті економіки АН СРСР, з 1956 по 1969 – в Ін-

ституті Світової економіки та Міжнародних відносин АН СРСР. Доктор економічних наук (1935), професор (1954). Учасник Пагуошського руху вчених світу (брав участь у 8 конференціях). Опублікував понад 30 книг і брошур. Багато робіт перекладено – всього на 16 мов.

Ружанський Юхим Григорович (18 листопада 1910, м. Єлисаветград – 1961, м. Свердловськ), поет, перекладач, журналіст. Писав українською та російською мовами. Працював токарем на ленінградському заводі «Електрик». Без відриву від виробництва вчився у ВТУЗі при заводі, у вечірньому літературному університеті при Ленінградському відділенні Комуністичної академії, в аспірантурі Інституту мовної культури. Друкуватися почав в Україні. Перша книга «Суцільна лірика» вийшла у Харкові в 1934. Пізніше видані збірки: «Підіймається пісня» (1935), «Поезії» (1940). У роки 2-ї світової війни працював у ленінградських газетах «Смена», «На страже Родины». З 1942 і до кінця своїх днів жив і працював у Свердловську. Автор поетичних збірок для дітей: «Дружок» (1945), «Умельцы» (1952), «Стихи детям» (1954), «Первый шаг» (1954), «Горная тропа» (1955), «В добрый путь» (1956), «Две минутки» (1957), «Стихи для детей» (1957) та ін.; повісті «Мой сосед Колька Смекалов» (1957). Перекладав російською мовою українських письменників. Здобув славу винятково як уральський поет. Написав близько 20 пісень про Урал.

Русов Олександр Олександрович (7 лютого 1847, м. Київ – 1915), етнограф, фольклорист, громадський діяч, статистик. Закінчив історико-філологічний факультет Київського університету (1868). Вчителював у Златопільській гімназії; займався

фольклором, етнографією та видавничою справою. Започаткував земську статистику в Україні, створив українську школу статистики. З 1882 – член Херсонського губернського статистичного комітету. У 1883 з дружиною Софією Русовою поселився в Єлисаветграді для проведення оціночно-статистичної роботи. Брав участь у гуртку Єлисаветградської Громади О. Михалевича. Для літературно-мистецького та громадсько-політичного альманаху «Степ», підготовленого єлисаветградськими літераторами-громадівцями, підготував статтю «Обласні начала земської статистики» (1885). Автор «Описания Черниговской губернии» (у 2-х томах, 1898-1899) та інших; самобутньої праці «Кобзарь Вересай, его музыка, песни и думы, исполняемые им». Спільно з М. Лисенком поставив оперу «Різдвяна ніч», де зіграв роль Вакули.

Савельєв Віталій Семенович (12 травня 1937, м. Долинська – 2005), журналіст, педагог, літератор. Закінчив середню школу у Долинській (1954), Криворізьке технічне училище (1957), факультет журналістики Київського університету (1963). Працював у школі-інтернаті на Криворіжжі (1964-1972). З 1973 по 1997 – на Харківському державному телебаченні. Друкувався в літературних часописах Кривого Рогу, Дніпропетровська, Харкова. Автор збірки мініатюр «Чайний крик» (1997). Лауреат літературної премії НСПУ ім. Р.Третякова (1997).

Сандул Валентин Олексійович (29 вересня 1933, с. Каніж Новомиргородського р-ну), краєзнавець. Закінчив історичний факультет Одеського Національного університету імені І. І. Мечникова (1973), Київський філіал

Всесоюзного інституту підвищення кваліфікації працівників телебачення і радіомовлення (1982). У 1961-1978 – літературний співробітник газети «Кіровоградська правда», редактор обласного комітету по радіомовленню і телебаченню, власний кореспондент Українського радіо по Кіровоградській області. З 1978 по 1983 – ст. науковий співробітник сектору преси Черкаського філіалу Весоюзного НДІ техніко-економічних показників у хімічній промисловості, ст. редактор Черкаського обласного комітету по радіомовленню. У 1983-1993 – завідуючий редакцією видавничого відділу т-ва «Знання» України (м. Київ). З 1993 по 2001 – співробітник Національної телекомпанії України, заступник головного редактора радіостудії «Майдан» Київської державної регіональної телерадіокомпанії. Автор і співавтор 8 книг. Написав понад 1330 статей для газет «Урядовий кур'єр», «Народна газета», «Українська газета плюс», «Демократична Україна» та інших. Опублікував матеріали в Географічній енциклопедії України (К., 1992, т. 2), Енциклопедії сучасної України, яку видає Інститут енциклопедичних досліджень НАН України (початок 2001), Енциклопедії історії України (К., 2007, т. 4, 2009, т. 6). Член НСЖУ (1961), член Національної спілки краєзнавців України (1973), член Авіакосмічного т-ва України (1987). Має державні нагороди.

Саржевський Василь Михайлович (14 вересня 1916, с. Сентове (нині Родниківка Олександрівського р-ну) – 15 лютого 1992, м. Кіровоград), журналіст. Після семирічки навчався в Харківському комуністичному газетному технікумі ім. М.Островського (1934-1937). Друкувався на шпальтах харківських газет (з 1935). Трудову діяльність почав на посаді секретаря Єлизаветградківської районної газети. Під час проходження строкової військової служби на Далекому Сході (1938-1940) працював кореспондентом, начальником служби розповсюдження преси редакції

дивізійної газети «На защите Родины», пізніше – літературний працівник кіровоградської районної газети «Сталінським шляхом». Учасник 2-ї світової війни. Працював кореспондентом фронтових газет, випусковим редакції газети Групи радянських окупаційних військ «Советская Армия» (Берлін), заступником редактора кіровоградської районної газети «Шлях Ілліча», старшим редактором по Кіровоградській області Черкаського книжково-газетного видавництва та Дніпропетровського книжкового видавництва «Промінь», редактором газетно-видавничого відділу кіровоградського обласного управління по пресі, інструктором по рекламі і пропаганді видань обласного агентства Союздрук». У 1976-1979 – заступник голови обласного відділення Всесоюзного товариства філателістів. Ініціатор проведення обласних тематичних філателістичних виставок, учасник і лауреат республіканських, а також всесоюзних філателістичних виставок у Москві, Ленінграді та Красноярську. Брав участь у створенні обласної Книги Пам'яті. Член Спілки журналістів СРСР (1962).

Свобода Віктор Леонтійович (справжнє ім'я та прізвище

Віталій Леонтійович Тканов) (20

лютого 1925, с. Компаніївка –

1 липня 1992, м. Кобен, Англія),

україніст, перекладач, філолог,

політолог, редактор. Один із псевдонімів – **Майкл Браун**. Народився в інтелігентній родині. У 1933 був репресований батько. У 1941 закінчив середню школу.

З 1943 перебував на чужині, спочатку у

Відні, потім переїхав до Великої Британії (1948). Вищу освіту здобув у Інституті слов'янознавства та східноєвропейських студій Лондонського університету. У 1958 от-

римав ступінь магістра, викладав російську мову та літературу, пізніше (з 1973) й українську в цьому ж навчальному закладі. Працював асистентом (1955-1959), старшим викладачем, а з 1983 – старшим науковим співробітником в Інституті слов'янознавства. Піднімав питання про арешти творчої інтелігенції в Україні. Більшість праць написані англійською мовою та опубліковані в англійських виданнях. Автор статей про українську літературу до англійської енциклопедії «The Penguin Companion to Literature», «Cassell's Encyclopedia of world literature» (1973), редактор англійської збірки документальних матеріалів про анти-тоталітарну боротьбу в Україні «Ferment in the Ukraine» («Неспокій в Україні»), англійського перекладу праці І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» та багатьох інших творів.

Селевін Олександр Іванович (? – 1913), нотаріус, видавець, редактор. Один із засновників Єлисаветградської громадської бібліотеки. Представник голови об'єднаних паперових фабрик Фінляндії в Єлисаветграді. Член повітової училищної ради Єлисаветградської земської управи. Листувався з Федором Достоєвським і Львом Толстим. Заснував у Єлисаветграді видавництво «Детский мир». У грудні 1904 заснував у Єлисаветграді щоденну політичну, економічну та літературну газету «Голос Юга». Був одночасно редактором і видавцем цього часопису (випустив 278 номерів). У 1906 році «Книгоиздательством А.И.Селевина» в Єлисаветграді надруковано публіцистичну повість Льва Толстого «Божеское и человеческое».

Селівановський Олексій Павлович (23 березня 1900, Ольгопіль Подільської губернії, нині Вінницька обл. – 1938), журналіст. Навчався у Києві в реальному училищі. У 1916 редагує нелегальну газету «Голос средней школы». Вступає у партію більшовиків і стає політпрацівником Червоної Армії. Перебуваючи на військовій службі, редагує газету. Після демобілізації партія направляє його на редакторську та ідеологічну роботу у Курськ і Миколаїв. З грудня 1920 до вересня 1921 працював в Єлисаветграді і друкувався у місцевій газеті «Известия». Був секретарем повіткому, завідувачим агітпромом. З 1922 –начальник політвідділу дивізії прикордонних військ, начальник агітпропу політвідділу військ ГПУ України і Криму. 1924 демобілізувався і отримав направлення на Донбас. З 1924 працює у газеті «Всесоюзная кочегарка», стає головним редактором газети «Луганская правда» та одним з організаторів першої письменницької організації Донбасу «Забой». У грудні 1926 починає роботу у Всесоюзній асоціації пролетарських письменників (ВАПП). Член СП СРСР (1934). Редагував «Литературную газету» (1931-1932). Критичні і публіцистичні статті, рецензії та нариси публікував у журналах «На литературном посту», «Октябрь», «Новый мир», «Молодая гвардия», «Литературная критика», газетах «Правда», «Известия», «Литературная газета» та ін. Перша книга статей та нарисів вийшла у 1933 під назвою «Поэты и поэзия». У 1936 виходить книга «Очерки из истории российской советской поэзии». У 1936 його виключили з ВКП(б). 21 квітня 1938 звинуватили у контрреволюційній діяльності та участі в терористичній організації і того ж дня розстріляли.

Семененко Олександр Платонович
(12 вересня 1898, м. Єлисаветград – 1978, США), журналіст, юрист, громадський діяч.

Закінчив гімназію в Єлисаветграді (1915). 1918 редагував першу україномовну газету в Єлисаветграді «Новий шлях». Організовував Єлисаветградське відділення Вільного Козацтва України. Активний учасник визвольних змагань українського народу 1917-1920. Закінчив Харківський інститут народного господарства (1922). Працював адвокатом (з 1925). У 1937 репресований. Був обер-бургомістром Харкова часів окупації (1942-1943). В еміграції обирався головою фундації Української Вільної Академії Наук у Нью-Йорку. Заснував фонд Семененків – на дослідження історії України та голодомору 1933. Автор книги спогадів «Харків, Харків...» (Нью-Йорк, 1976), яка є щирою сповіддю про пережите і наболіле, зворушує не-підробною любов'ю до незабутнього Єлисаветграда – міста дитинства.

Серебрянський Марк Ісаакович (29 грудня 1900, м. Єлисаветград – 1941, під Вязьмою), журналіст, літературознавець. Після Жовтневого перевороту займався комсомольською діяльністю. У 1920-х був одним з керівників літературного життя рідного міста, вів літературну сторінку в єлисаветградській газеті «Известия». Навчався у Москві в Комуністичному університеті ім. Я. Свердлова (1921-1923). З 1923 – в органах партійної пропаганди. З 1925 – завідувач відділу агітації і пропаганди Ленінського райкому ВКП(б) Ростова-на-Дону. Перша збірка віршів «Зеленая шинель» вийшла в 1922. Був активним працівником керівництва РАПП. У 1928 вступив на літературне відділення Інституту червоної професури, закінчив його в 1932. Читав курс радянської літератури в декількох московських вузах. З 1939 – завідувач сектору радянської літератури Інституту світової літератури ім. М. Горького. Був автором ряду книг. У 1941 пішов добровольцем на фронт, був кореспондентом армійської газети «За честь Родины».

Сиволап Дмитро Спиридонович (1922, с. Полонисте Голованівського району), журналіст, партійний і радянський діяч? . У 1939 вступив до Одеського інституту інженерів морського флоту. Учасник 2-ї світової війни. За оборону Севастополя нагороджений орденом Слави. Після війни працював у Підвисоцькій районній газеті, у райкомі партії. У 1955 закінчив ВПШ, працював в апараті Кіровоградського обкому партії. З 1964 заступник голови облвиконкому, з 1970 – секретар обкому КПУ. Очолював редколегію тому «Історія міст і сіл УРСР. Кіровоградська область» (1972). З серпня 1973 працював першим заступником голови комітету Ради Міністрів УРСР по кінематографії – начальником головного управління кіновиробництва.

Сиволап Петро Спиридонович (1 січня 1929, с. Полонисте Голованівського району), журналіст, поет. Закінчив Львівський державний університет. З 1960 – на журналістській роботі. Працював у газеті «Кіровоградська правда». Автор гумористичних збірок: «Душа і ноги» (1984), «Баранячий фасад» (1989), «Етикетка для колгот» (1994) «Калинова Ятрань» (1995), «Дев'ятий вал» (1997), «Слівце з перцем» (2008), «Голос серця» (2008), «Сміх і гріх» (2010), «Запах хрону» (2012) та ін. Член Національної Спілки письменників України.

Смідович Антон Людвігович (29 травня 1872, м. Кам'янець-Подільський – 1916), земський лікар і громадський діяч. Двоюрідний брат відомого російського письменника В.В.Вересаєва (Смідовича). У 1898 закінчив медичний факультет Київського університету. До 1906 працював земським дільничним лікарем в Одеському повіті та санітарним лікарем у Богучарському повіті Воронежської губернії. В Олександрійському повітовому земстві служив з 1906 по 1908: санітарний лікар м. Олександрії. Укладач щорічних оглядів «Земская медицина и заболеваемость населения Александрийского уезда Херсонской губернии» (1906, 1907, 1908; видавались окремими брошурами в олександрійській друкарні Ф. Х. Райхельсона). З 1908 по 1916 роках працював завідувачем санітарного бюро Катеринославського губернського земства. Редагував журнал «Врачебно-санитарная хроника Екатеринославского губернского земства». Автор низки праць з питань санітарії. Учасник боротьби з епідемією холери на Катеринославщині, від якої й помер. Видатний український вчений-гігієніст О.Н.Марзєєв згадує: «Это был талантливый санитарный врач, отличный организатор, видный общественный деятель, человек высокой культуры. Все мы, санитарные врачи, без колебаний признавали его авторитет. Работать под его руководством было легко и интересно».

Смушкова Марія Аркадіївна (дівооче прізвище **Гар**) (24 грудня 1893, м. Єлисаветград – 28 березня 1986, м. Москва), бібліотекознавець, журналіст. Після закінчення Воронежської гімназії (1912) навчалася на історико-філософському факультеті

Московських Вищих жіночих курсів. У 1916 вийшла заміж за випускника Єлисаветградської гімназії Вадима Васильовича Смушкова, який став відомим ученим-економістом (розстріляний 1938), мала від нього двох дочок. У 1918 познайомилася з Н.Крупською, дружиною В.Леніна, стала її найвідданішою соратницею в організації бібліотечної справи в СРСР. З 1920 до 1931 займала керівні посади: завідувачка Бібліотечного відділу Наркомосвіти, голова Центральної бібліотечної комісії, головний редактор журналу «Красный библиотекарь» (з 1923). У 1924 очолювала оргбюро Першого Все-російського бібліотечного з'їзду. За її редакцією у 1930 світ побачив ґрунтовний «Справочник библиотекаря».

Соколов Віктор Вікторович (17 квітня 1919, с.

Табурище, нині у складі міста Світловодськ – 24 квітня 2002, м. Київ), поет, журналіст. Закінчив Макіївський металургійний технікум, працював техніком-сталеплавильником. Через хворобу перейшов на роботу до газети. Друкуватися почав 1938. У 1958-1966 керував Донецькою обласною письменницькою організацією, був головним редактором журналу «Донбас». Член НСПУ. З 1950 жив у

Києві. Автор понад 20 книг поезій, роману у віршах «Мое сердце в Донбасі» (1960), поеми для дітей «Сталевар» (1976), збірки нарисів «Разговор с земляком» (1957) та інших творів. Багато творів присвятив рідному краю, який опинився на дні рукотворного моря. Почесний громадянин м. Світловодська (2003, посмертно)

Соколов Григорій Іванович (26 лютого 1810, с. Мар'ївка Компаніївського р-ну – 1852), історик, перекладач, журналіст, головний цензор Одеси. Онук одного з комендантів фортеці Св. Єлисавети (1775-1778) полков-

ника Олександра Соколова. Був чиновником з особливих доручень при генерал-губернаторі М. Воронцові. У 1841 для газети «Одесский вестник» зробив детальний опис паводку в Єлисаветграді. У 1843 відкрив у скасованій фортеці Св. Єлисавети архів старих справ за період з 1750 по 1813. Впродовж двох років опрацьовував його. У 1848 в «Записках Одесского общества истории и древностей» опублікував роботу «Историческая и статистическая записка о военном городе Елисаветграде».

Сосюра Володимир Миколайович (25 грудня 1897, с. Дебальцеве Катеринославської губернії – 8 січня 1965, м. Київ), поет. Бунчужний 3-го Гайдамацького полку **Армії УНР**. У листопаді 1920 червоноармійця Сосюру направляють в Єлисаветград на військово-політичні курси більшовицького війська. Про своє тримісячне перебування в Єлисаветграді Володимир Миколайович писав у романі «Третя Рота» (1926, надрукований у 1989-му). 19 грудня 1920 в місцевій газеті «Известия» надрукований вірш «За солнцем» за підписом «В.Соссюр». У цій же газеті за 9 лютого 1921 знаходимо вірш «Пролетарий», також написаний Сосюрою. Належав до низки літературних організацій того періоду – «Плуг», «Гарт», «ВАПЛІТЕ» та ін. У 1942 працював в Українському радіокомітеті у **Москві**, з 1943 – у редакції фронтової газети «За честь Батьківщини». Автор понад 40 збірок поезій, епічних **віршованих** полотен (поем), мемуарного роману «Третя Рота».

Спектор Йосип Григорович (23 лютого 1935, м. Богуслав на Київщині), поет, педагог. Після війни

закінчив філологічний факультет Саратовського педагогічного інституту. Працював учителем і вихователем у загальноосвітніх навчальних закладах Росії (Саратовська область) та України (Черкаська область). В Олександрії на Кіровоградщині живе з 1983. Викладав історію, філософію та етику в Олександрійському педагогічному училищі, нагороджений медаллю А.С.Макаренка. Пише російською і українською мовами. Вірші публікувались у популярних московських часописах: «Знамя», «Юность», «Литературная газета», «Литературная Россия» та ін. Підготував і видав збірки поезій: «Во мне отозвалось» (2000), «Приемли этот мир» (2005), «Єдина рима» (2008), «Избранное» і «Семейный альбом», «И все же – верую». Разом з дружиною Фаїною Наумівною (у шлюбі вони понад 50 років) створив в Олександрії поетичний салон. Представлений в унікальній антології російської поезії «Провинциальная Россия» (укладач І.Шкляревський, 2001) віршем «Возвращение» (1957). Член Співки російських письменників, лауреат літературних премій імені Володимира Соколова та Абрама Кацнельсона.

Спринчан Броніслав Петрович (16 серпня 1933, с. Каніж Новомиргородського р-ну – 2008), поет, журналіст. У 1949 заочно закінчив Кіровоградський машинобудівний технікум, у 1962 – Літінститут. З 1949 жив і працював у столиці Білорусії. Член Співки письменників СРСР (1955). З 1966 по 1991 був завідувачем відділу поезії в журналі «Неман» (Мінськ). Автор кількох книг поезій.

Степовий Юрко (справжнє прізвище **Федір Юрійович Пестушко**) (1908, с. Ганнівка Петрівського р-ну – 1987), журналіст, громадський діяч, письменник. Брат Костя Пестушка (отамана Степового-Блакитного). Після закінчення середньої школи у П'ятихатках навчався у Київському університеті, став його професором. Брав участь у званні лейтенанта у радянсько-фінській війні 1940.

Потрапивши у Західну Україну, став членом проводу ОУН. Після 2-ї світової війни – в еміграції (США). 18 років редагував «Нову зорю» – українську католицьку газету та 10 років часопис «Українське життя». Поважався як бездоганний знавець української мови. Автор документальних книг про ганнівських повстанців, очолюваних братом «В Херсонських степах» (1947) та «Зв'язкова Віра», збірки оповідань про голодомор 1932-1933 «Сміх скрізь сльози».

Стеценко Степан Омелянович (22 грудня 1903, с. Стоянівка, нині Новоукраїнський район – 9 листопада 1989), журналіст, партійний діяч. Слухач Єлисаветградської школи радянського та партійного будівництва (1922-1923). На профспілковій, комсомольській, партійній роботі в Єлисаветграді-Зінов'євську (1923-1931). Редактор газети «Зінов'євський пролетарій» (1931-1932). Член ВКП(б) з 1926. Учасник 2-ї світової війни. З липня 1942 по лютий 1943 – 1-й секретар Ворошиловградського підпільного обласного комітету КП(б)У. Вважається

прототипом образу комуніста Проценка в романі Фадєєва «Молода гвардія». З лютого 1943 – секретар Ворошиловградського міського комітету КП (б) У. Голова Виконавчого комітету Ворошиловградської обласної Ради (1948-1950). З 1950 – 1-й секретар Чернівецького міського комітету КП (б) У. З 1955 – інспектор ЦК КПУ. 2-й секретар Черкаського обласного комітету КПУ (1955-1963). З 21 січня 1956 по 17 березня 1971 – член Ревізійної комісії КПУ. З січня 1963 по грудень 1964 – голова Виконавчого комітету Черкаської сільської обласної Ради. З грудня 1964 по 1967 – голова Виконавчого комітету Черкаської обласної Ради. З квітня 1967 по 1975 – 1-й заступник голови Верховної Ради УРСР. З 20 березня 1971 по 10 лютого 1976 – член ЦК КПУ. Серед нагород два ордени Леніна.

Сторицин Петро Ілліч (справжнє прізвище **Коган**, 1877, м. Єлисаветград – 1941, м. Ленінград), журналіст, поет, театральний рецензент. Блискучий оповідач-імпровізатор, авантюрист за вдачею, він залишається людиною без біографії. Точно невідомо, коли й де він народився, хто були його батьки, де навчався. За псевдонім обрав ім'я героя п'єси Л.Андрєєва професора Сторицина. Одеський поет Ісидор Бобович вважав: «По образованию химик, уроженец г. Елисаветграда ... учился в Германии». Виктор Шкловський дав йому таку характеристику: «...Бывший химик, он же толстовец, он же рассказчик невероятных анекдотов, он же человек, оскорбивший герцога Баденского и явившийся потом на суд из Швейцарии, чтобы поддержать свое обвинение (но признанный ненормальным и наказанный только конфискацией лаборатории), он же плохой поэт и неважный рецензент, невероятнейший человек Петр Сторицын!». В Одесі жив з 1914 по 1917, всі наступні роки мешкав у Ленінграді. Фінансував випуск 4-х літературних альманахів в Одесі:

«Серебряные трубы» (1915), «Авто в облаках» (1915), «Седьмое покрывало» (1916), «Чудо в пустыне» (1917). В них друкувалися не лише одеські поети, а й літератори з інших міст (зокрема уродженець Єлисаветграда Яків Галицький) і навіть Москви й Петербурга. Сам Сторицин опублікував у них 15 віршів, хоча дехто вважає, що насправді їхнім автором був Е.Багрицький. Подарував І.Бабелю сюжет оповідання «Мой первый гонорар». У 1917 портрет-шарж Сторицина (на знімку) виконав одеський художник Сандро Фазіні, до якого поет Г.Цагареллі написав вірша:

Как месяц лысый, грузный телом,
Он острых сплетен любит зодчество –
Поэт-чудак в костюме белом,
Чей вечный спутник одиночество...

В.Маяковский присвятив йому вірш під назвою «Сплетник». У роки свого перебування в Одесі регулярно друкувався в журналі «Театр і кіно» (вірші, рецензії та поезо-рецензії на вистави), а також в «Одесском листке», журналі «Бомба». Восени 1917 перебрався в Петроград. У 1920-ті був співробітником петроградської газети «Жизнь искусства», також співпрацював в газеті «Последние новости» і в «Красной газете». Пізніше працював коректором. Після смерті Сторицина в блокадному Ленінграді його сусіди, рятуючись від холоду, спалили бібліотеку й архів цієї «неймовірної людини».

Сторожук Василь Федорович (23 березня 1913, с. Червона Кам'янка Олександрійського повіту – ?), журналіст, літератор. Навчаючись в Єресівському сільськогосподарському технікумі, друкував свої вірші в газетах П'ятихаток і Кривого Рогу. Працював кореспондентом газети «Комсомольская правда». З 1955 по 1961 редагував обласну газету «Кіровоградська правда». Був кореспондентом «Сельской жизни». Автор документальної повісті «Ляля Убийвовк»

(1944), книги нарисів «Великі перетворення» (1945), книги про Марка Озерного «Майстер урожаю» (1946). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Сухорученко Геннадій Анатолійович (5 вересня 1934, м. Зінов'євськ – 11 квітня 2000, м. Ростов-на-Дону), поет, журналіст. Закінчив Московський літературний інститут ім. М.Горького. Дебютував поемою «Дорога» (1954). Багато років жив і працював у Таганрозі. Автор десяти книг. Редактор обласної газети «Донская искра». Член Спілки журналістів СРСР (1966). Заслужений працівник культури РРФСР.

Таратута Віктор Костянтинович (справжнє прізвище **Арон Шмуль Аронов**) (квітень 1881, Єлисаветград – 1926), політичний діяч (більшовик). Після закінчення місцевого чотирикласного училища навчався в Одеському ремісничому училищі «Труд». У революційному русі – з 16 років. У 1897 став одним з організаторів «Південноросійського союзу робітників» у Єлисаветграді. З 1901 по 1909 – один з найактивніших членів РСДРП; працював у Катеринославі, Миколаєві, Херсоні, Одесі,

Москві та Ярославлі. Неодноразово заарештовувався. Після втечі із заслання у 1906 перебував на нелегальному становищі. Як довірена особа Леніна, був секретарем Московського Комітету більшовиків, завідував його партійною касою. У цей період став головним фігурантом однієї з найгучніших фінансових афер більшовиків, після якої Ленін почав називати його «незаменимим человеком». Мова йде про 500 тисяч рублів, які власник кращої в Росії меблевої фабрики на Пресні Микола Шмідт (1883-1907), що по материнській матері належав до династії Морозових – найбагатших промисловиків Росії, – мав намір передати у партійну касу РСДРП. Його сестер Єлизавету і Катерину, які співчували РСДРП, умовили вийти заміж за запропонованих партією женихів. Одним із них і став 25-річний Віктор Таратута. Завдяки Таратуті в партійній касі РСДРП у Парижі в 1908 з'явилося 190 тис.руб. золотом (510 тисяч франків). Був членом Французької соціалістичної партії, членом редколегії її друкованого органу газети «Populaire» («Попюлер»). У 1919 з родиною повернувся до Москви. Був призначений керуючим справами Вищої Ради Народного Господарства (ВРНГ), потім головою правління Банку зовнішньої торгівлі СРСР, згодом працював секретарем Комінтерну. У 1926 у віці 45 років Таратута несподівано помер від розриву серця.

Таратута Олександр Григорович (справжнє ім'я

Овсій-Меєр Гершкович) (10 грудня 1879, м. Новомиргород – 1937), політичний діяч (анархо-комуніст). У революційному русі (кличка «Стас») – з 1895. У 1901-1902 – член Єлисаветградського комітету РСДРП, на своїй квартирі утримував підпільну друкарню. З 1903 жив у Швейцарії, де приєд-

нався до анархістів-комуністів. У 1904 брав участь у з'їзді російських анархістів у Лондоні. Відтоді й до кінця життя його кумиром стає видатний теоретик та ідеолог анархізму князь Петро Кропоткін (1842-1921). Активний учасник Першої російської революції 1905-1907. У 1905 був заарештований при переході кордону з вантажем вибухових речовин, але втік із заслання. У 1907 – знову арешт: засуджений до трьох років каторги з наступним вічним поселенням у Східному Сибіру. І знову втеча! З 1911 по 1917 жив у Франції. У травні 1917 повернувся у Росію, редагував газету анархістів «Голос труда». Після Жовтневої революції видавав і редагував зібрання творів М. Бакуніна, П. Кропоткіна та інших теоретиків анархізму. Брав участь у похороні Кропоткіна 13.02.1921. Потім повністю зосередився на кооперативному русі, на проблемах сільського господарства. З 1923 по 1929 працював у Центральному Сільськогосподарському банку. У 1929-1932 – у Всесоюзній раді колгоспів та НДІ колгоспів, розробляв теорію аграрно-індустріальних комбінатів. З цією метою заснував у підмосковному Черкізові ферму «Бодрое детство», в якій прагнув запровадити передові форми господарювання, коли б переробка продуктів сільського господарства здійснювалася без відриву від місця їхнього виробництва. На початку тридцятих років Таратутаю були створені перші в СРСР фабрики з виробництва згущеного молока в Білорусії та в селищі Рудня Смоленської області. Таратута власноручно намалював знамениту етикетку для жерстяних банок, яка використовується й дотепер: блакитні смужки на білому тлі. З 1932 по 1934 працював агрономом-економістом «Союзконсервмолоко». У 1934 був заарештований «за контрреволюційну діяльність» і через три роки розстріляний.

Тарковський **Арсеній**
Олександрович (12 червня 1907, м. Єлисаветград – 1989), поет, прозаїк, перекладач. Син О.К.Тарковського. Навчався у приватній гімназії

М. Крижановського в Єлисаветграді з 1916. На все життя запам'ятав поезоконцерт І. Северяніна та Ф. Сологуба в Єлисаветграді (1914), часто бував на Хуторі Надія (Надія Карлівна Тарковська – перша дружина І. Карпенка-Карого – доводилась йому рідною тіткою). У 1922-1924 – учень Єлисаветградської профтехшколи №1, яка розміщувалась у приміщенні колишнього ЄЗРУ. Навчався на Вищих літературних курсах у Москві (1925-1929). Друкуватися почав 1926. У 1924-1929 був співробітником газети «Гудок», автором судових нарисів, віршованих фейлетонів та байок (псевдонім – Тарас Підкова). Під час 2-ї світової війни – військовий кореспондент газети 16-ї армії «Боевая тревога». Автор поетичних збірок: «Перед снегом» (1962), «Гонец» (1969), «Стихи» (1974), «Волшебные горы» (1978), «Зимний день» (1980). Перекладав з багатьох мов світу. Посмертне зібрання творів виходило у 4 томах. Багато поетичних творів нав'яні спогадами про Єлисаветград та його мешканців. У Кіровоградському колегіумі (приміщення гімназії Крижановського) відкрито музей родини Тарковських, його іменем названо вулицю в рідному місті. Засновано міську літературну премію його імені. Лауреат Державної премії СРСР. Батько всесвітньо відомого кінорежисера Андрія Тарковського (4.04.1932 – 29.12.1986). Представлений в антології «Украина. Русская поэзия. XX век» (2007).

Тарловский Марк Аріївич (20 липня 1902, м. Єлисаветград – 15 липня 1952, м. Москва), поет, перекладач. Батько працював в одній з єлисаветградських друкарень. Двоюрідний брат відомих поетів Абрама та Якова Гольденбергів (псевдоніми Арго та Яків Галицький). Вірші почав писати з 8 років. З лютого по серпень 1921 – літературний співробітник Одеського відділення РОСТА і завідувач відділом телеграм РОСТА. З квітня 1923 – кореспондент

журналу «Огонек» і вечірньої газети «Трудовая копейка», а також московських відділень київської газети «Пролетарская правда» і петроградської «Красной газеты». Закінчив філологічний факультет Московського університету (1924). Перша книга поезій «Иронический сад» (1928), що була позначена впливом акмеїзму, принесла визнання у літературних колах. У 1930 другу книгу віршів «Почтовый голубь» не пропустила цензура, і автор змушений був їхати у Фергану на перевиховання. Там вийшов цикл віршів «про соціалістичне будівництво в Туркестані» – більша частина книги «Бумеранг» (1931). Третя книга «Рождение родины» (1935) стала останньою. Визнаний одним з найблискупіших віртуозів російської поезії ХХ ст. Один з героїв балади Г. Шенгелі «Замок Альманах». Перекладав з європейських мов та мов народів СРСР. Фігурує у спогадах С. Ліпкіна як один з переможців конкурсу на кращий переклад киргизького епосу «Манас». Перекладав також акина Джамбула, класиків давньоримської літератури. В умовах радянської дійсності не зміг реалізувати сповна свій могутній творчий потенціал. Портрет Тарловського виконав відомий фотомайстер М.С.Наппельбаум. У 2009 в Москві вийшла книга Тарловського «Молчаливый полет. Стихотворения. Поэма».

Тезяков Микола Іванович (11 листопада 1859, Пермська губ. – 2 січня 1925, м. Москва), санітарний лікар, громадський діяч. Закінчив медичний факультет Казанського університету (1884). З 1889 до березня 1897 – земський санітарний лікар Єлисаветградського та Олександрійського повітів. Здійснював нагляд та дослідження сезонних робітників, розробив програму допомоги

безпритульним, домігся створення у Знам'янці лікувально-

продовольчого пункту. Велику наукову та практичну цінність являють праці з вивчення дитячої смертності та організації дитячих ясел на селі. Регулярно друкував звіти про стан земської медицини в Єлисаветградському повіті. У 1890 відкрив у Єлисаветграді земську аптеку. У 1892 підготував і прочитав на зібранні наукового Товариства Єлисаветградських лікарів доповідь «О рождаемости и смертности в Елисаветградском уезде». Науковий доробок складає близько 90 друкованих праць. Написав фундаментальну працю «Материалы для истории земской медицины в Александрийском уезде Херсонской губ. с 1865 по 1890» (1890) та ін. Написана у Єлисаветграді робота «Сельскохозяйственные рабочие и организация за ними санитарного надзора в Херсонской губернии» (1896) удостоєна премії (500 руб.) Херсонського земського банку і Харківського університету. Організатор та учасник багатьох з'їздів лікарів. З 1920 жив і працював у Москві. Відновив діяльність курортів, заснував журнал «Курортное дело». У Кіровограді встановлено меморіальну дошку.

Тендюк Леонід Михайлович (3 березня 1931 с. Володимирівка Кіровоградського р-ну – 12 липня 2012, м. Київ), письменник, журналіст, мандрівник. Закінчив факультет журналістики Київського університету (1956). Працював у газеті «Молодь України». Як кореспондент багато подорожував Україною, працював матросом і брав участь у далеких експедиціях на гідрографічному, звіробійному та інших кораблях Автор книг поезій, подорожних нарисів, повістей. Вибрані твори

у двох томах виходили у 1991. Лауреат премій ім. Лесі Українки (1992) та ім. В.Сосюри (2008). Похований у рідному селі.

Тищенко Микола Іванович (25 лютого 1906, м. Новогеоргіївськ, місто затоплене Кременчуцьким водосховищем – 1990, м. Сальвадор-Байя, Бразилія). Народився у сім'ї офіцера. У листопаді 1920 у складі Кримського кадетського корпусу переїхав до міста Бела Црква у Воеводині на Балканах. Навчався в Державній художній школі та на філософському факультеті Белградського університету. Працював художником-карикуристом російського сатиричного журналу «Бух» (1930-1936) і сербської гумористичної газети «Ошишані еж» («Підстрижений їжак») (1935-1941). Створив багато політичних карикатур на антивійськову тематику. Опублікував у першій югославській газеті коміксів «Стріп» художні твори: «Жартівливі пригоди слідчого Х-9» (пародію на відомий кримінальний комікс Алекса Реймонда «Детектив - Х-9») і комікс-жарт «Як Ера перехитрив Турка» (1935). Створив для журналу коміксів «Міка міш» А. Івковича комікс про відомого героя сербського епосу «Банович Страхньє» (1936). Підписував свої художні роботи псевдонімом «Тэн», «Тен». Наприкінці 1930-х створював книги для дітей і юнацтва в серії бібліотек «Плава піца» («Синій птах»), ілюстрував російські книги «Князь Серебряный» О. К. Толстого (1939), «Вечера на хуторі близь Диканьки» і «Миргород» М. В. Гоголя (1939). Під час 2-ї світової війни жив у Берліні. На початку 1950-х переїхав до Бразилії, де займався художньою творчістю, співпрацюючи з редакціями газет.

Тімановський Андрій Тихонович (1850, с. Ружичівка

Олександрійського повіту – 6 лютого 1908, Варшава), юрист, письменник, журналіст, редактор-видавець «Варшавського щоденника» (польською мовою).

Народився в небагатій дворянській родині. Закінчив Училище правознавства (1869). Служив у Міністерстві юстиції. Обіймав посаду прокурора Оренбурзької губернії, товариша голови Варшавського окружного суду, голови Варшавського окружного суду (1894). Автор журналу «Криміналіст» та численних статей в «Юридическом вестнике» і «Судебной газете». Працював і по загальній журналістиці. Був у Варшаві кореспондентом «Нового времени». Написав кілька великих монографій, пов'язаних з юридичним правом. Псевдоніми А. Т.; А. Т. Т.

Трегуб Семен Адольфович (17 серпня 1907, м. Ромни Сумської обл. – 1975), журналіст, літературознавець. Дитинство та юність пройшли на Бериславській вулиці (нині Єгорова) у Єлисаветграді. Навчався у 9-й трудовій школі. У 1922 вступив до Єлисаветградської профтехшколи №1, яка була у приміщенні колишнього Єлисаветградського земського реального училища. У 1923 окружком комсомолу направляє на завод «Червона зірка». Працював у токарному цеху, був членом комітету комсомолу заводу, керівником загальнозаводської бази юних піонерів, завідував агітпропколективом при парткомі. Захоплюється

літературою і стає юнкором газети «Красный путь». 1925-го юнака посилають навчатися до Харкова. Далі – Московський інститут журналістики та газетярська практика в «Уральском рабочем» (Свердловськ), Магнітка, Челябінський тракторний завод, Солікамськ. Враження від цих поїздок зібрав у книжці «Большой Урал», виданій «Молодой гвардией» до IX-го з'їзду ВЛКСМ. Чотири роки пропрацював у газеті «Комсомольская правда» на посаді завідуючого відділом літератури і мистецтва. У цій же газеті у квітні 1935 з'явилася його рецензія на роман «Как закалялась сталь». У 1938 стає заступником завідувача відділом літератури і мистецтва газети «Правда». Автор книг про Миколу Островського та Володимира Маяковського, спогадів про зустрічі з Максимом Горьким, Олексієм Толстим, Михайлом Шолоховим та іншими письменниками. Учасник 2-ї світової війни, нагороджений трьома орденами і медалями. Після війни читав спецкурси в Літературному інституті ім. М.Горького.

Тренін Володимир Володимирович (18 грудня 1904, м. Єлисаветград – жовтень 1941, Західний фронт), літературознавець. Спеціаліст із творчості Маяковського. Навчався на архітектурному факультеті ВХУТЕМАСу в Москві. Публікуватися почав в 1928 у журналі «Новый ЛЕФ». Автор книги «В майстерні вірша Маяковського» (1937) і кількох статей про поезику В.Маяковського. Брав участь у редагуванні творів В.Маяковського. Працював у редакції журналу «Москва».

Член Спілки письменників СРСР (1940). Учасник 2-ї світової війни.

Тростянецький Арон Абрамович (1914, м. Златопіль – 1986), літературознавець. Закінчив Київський педінститут (1939). В 1938-1947 працював на редакторській посаді у журналі «Літературна критика» та у газеті «Література і мистецтво». З 1947 – старший науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН України. Доктор філологічних наук. Член СПУ. Автор десяти літературознавчих книг.

Троцький Лев Давидович (Лейба Бронштейн) (25 жовтня 1879, Янівка, нині с. Береславка, Бобринецького р-ну – 21 серпня 1940, Мексика), найвідоміший у світі уродженець Єлисаветградщини та України, лідер першої та другої російських революцій 1905 та 1917. Початкову освіту (з 1886) здобув у Громокліївській школі в учителя Шуфєра,

навчався в Одеському реальному училищі (1896-1898). У дитинстві перекладав байки Крилова на українську мову, літературний хист юного Троцького першим оцінив в Одесі уродженець Єлисаветграда письменник С.І.Сичевський (1840-1890). Літературна спадщина (книги, статті, листи) величезна за обсягом. Найвідоміші книги «Мое життя. Спроба автобіографії» (1929), «Зраджена революція» (1936) та ін. перекладені на більшість мов. Наприкінці життя у 1939 написав статтю «Українське питання», у якій відстоював необхідність створення незалежної соборної Української держави. Життя, діяльність та загибель Троцького справили великий вплив на творчість А. Кестлера, Б.

Брехта, А. Мальро, А. Жида, Г. Уеллса, Д. Оруела та багатьох інших європейських інтелектуалів. Його включено до списку 157 авторів найвидатніших книг людства. У 70-ті роки минулого століття у Греноблі (Франція) засновано інститут Л. Троцького. У спогадах писав: «Ни одна из столиц мира – ни Париж, ни Нью-Йорк – не произвели на меня впоследствии такого впечатления, как Елисаветград, с его тротуарами, зелеными крышами, балконами, городскими и красными шарами на ниточках». В Єлисаветградському земському реальному училищі навчався старший брат Олександр, а батько орендував у поміщиці Троцької (це прізвище Лев оберє своїм псевдонімом) землю поблизу міста. У 1919 Зимовий театр Елькінда в Єлисаветграді був перейменований у «Червоний театр ім. Л. Троцького». Журналістикою займався упродовж усього життя (псевдоніми Антид-Ото, Перо, Львов, Яновський та ін.). Працював у газетах «Искра», «Русская газета» та багатьох інших. Редагував нелегальну соціал-демократичну газету «Правда» (виходила у Львові та Відні), був редактором газети «Наше слово», військовим кореспондентом газети «Киевская мысль». Видавав у Парижі «Бюллетень оппозиции». Включений у книгу Віктора Савченка «100 знаменитых анархистов и революционеров» (2010) та книгу Майкла Шапіро «Сто великих евреев».

Тун Яків Аврумович (Турчин) (8 січня 1893, м. Єлисаветград – 1934), економіст. Закінчив ЄЗРУ (1910, на знімку свідоцтво про закінчення училища). Був редактором газети «Єлисаветградские известия». Інженер-економіст, начальник сектора палива і металургії Держплану УРСР. Арештований 24 грудня 1934, розстріляний.

Удовенко Леонід Антонович (15 грудня 1935, с. Гурівка Долинського р-ну). Закінчив філологічний

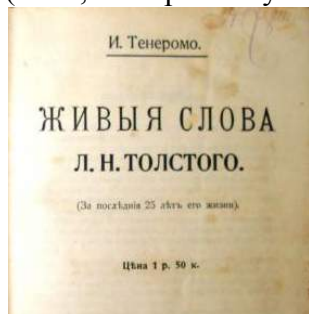

факультет Дніпропетровського державного університету. Працював завідуючим відділом у криворізькій газеті «Червоний гірник», власним кореспондентом і заступником головного редактора дніпропетровських газет «Дніпро вечірній» і «Днепровская правда». Протягом 1978-1995 у радіо-телеграфному агентстві України – від головного випускового до головного редактора Укрінформу. Автор романів «Лютневий грім», «Червоні джерела»; повістей «Хмари, здрастуйте», «Операція Танго»; п'єс «Несподіваний фарватер», «Іменем совести» та багатьох оповідань.

Файнерман Ісаак Борисович (1863, м. Кременчук – 1925). Закінчив Київську

гімназію. В юності захопився читанням (і вченням) Л.Толстого, став затятим «толстовцем» і переїхав під Тулу в Ясну Поляну. Пізніше змушений повернутися на Полтавщину, де захопився створенням єврейських землеробських общин. У 1903, щоб прогледувати

родину, закінчив Київську «зубоврачебну» школу і став займатися стоматологічною практикою. З часом захопився журналістикою. Знайшов шлях до популярності через своє знайомство з Львом Толстим. Підписувався псевдонімом «Тенеромо». Друкувався у ряді авторитетних часописів: «Биржевые ведомости», «Нива», «Всемирная панорама», «Природа и Люди» та ін. Опублікував чотири книги про життя та погляди Льва Толстого. Писав п'єси, одна з яких «Олександр III» наробила галасу і була заборонена певний час, бо про неї різко висловилися націоналістичні російські кола. Був активним автором газети «Елисаветградские новости». У 1906 в Єлисаветграді видавав та редагував

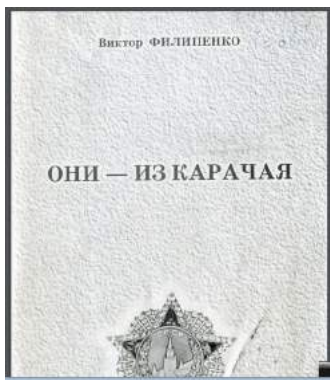
газету «Новости Юга». Її вихід був призупинений того ж року генерал-губернатором у зв'язку з воєнним станом, а після його закінчення друк не відновився. Організував зйомки похорону Толстого у 1910, а два роки потому за його сценарієм зняли німий художній фільм «Уход великого старца». Потім були «Рокамболь» та «Еврейское счастье» за повістю Шолома Алейхема «Менахем-Мендл». Зятем Ісаака Файнермана був Яків Блюмкін (1898-1929) - чекіст, виконавець терористичних актів та вбивств. Донька Тетяна, яка народилася у 1897 у місті Вознесенськ (нині Миколаївська область), закінчила гімназію в Єлисаветграді із золотою медаллю, була дружиною Блюмкіна.

Феденко Панас Васильович (13 грудня 1893 с. Веселі Терни на Катеринославщині – 1981), письменник, публіцист, історик. У 1913 закінчив Олександрійську гімназію, потім історико-філологічний факультет Петербурзького університету. У 1917-1918 – член Центральної Ради, редактор друкованих органів УСДРП «Наше слово» та «Наша справа». У 1919-1920 – член ЦК УСДРП, учасник Першого Зимового походу армії УНР. З 1920 в еміграції (Польща, Чехословаччина, Німеччина, Англія). Професор Українського Педагогічного інституту ім. Драгоманова (з 1926) та Українського Вільного університету у Празі (з 1934). У 1933 від імені УСДРП підписав протест-відозву до соціалістичних партій і робітничих організацій світу у зв'язку із штучним голодом в Україні. У 1950-1967 брав активну участь в діяльності Української Національної Ради в екзилі. Автор багатьох історичних праць та повістей.

Філіпенко Віктор Костянтинович (25 серпня 1926, с.

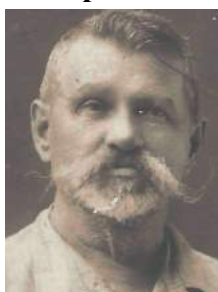
Глодоси Новоукраїнського р-ну – 2009). Закінчив Вищу партійну школу при ЦК КПРС. Понад 50 років працював власним кореспондентом газети «Ставропольская правда» по Карачаєво-Черкесії. Опублікував багато нарисів та оповідань у журналах «Огонек», «Крестьянка», «Неман», «Аврора»; газетах «Неделя», «Известия» та ін.

Автор книг повістей, оповідань, нарисів: «Соль на погонах», «В Софии цветут розы», «Там за Дунаем – Болгария», «Третий орден», «Жизнь, отданная людям», «О чем Теберда шумит», «Есть на земле друг», «Они – из Карачая», «Алая гвоздика» та ін. Заслужений журналіст Карачаєво-Черкеської республіки. Заслужений працівник культури РФ.

Філіпов Олексій Михайлович (30 березня 1902, с. Дмитрівка Знам'янського р-ну – 1955), педагог. У 1923 закінчив Вищі педагогічні курси в Києві. Працював учителем у трудових школах Зінов'євська, інспектором шкіл Одеського міського та окружного відділів народної освіти. У 1930 закінчив Одеський інститут народного господарства. У 1934-1937 – директор Харківського зоотехнічного, у 1937-1938 – Київського педагогічного інститутів. У 1938-1941 – начальник управління, заступник наркома освіти УРСР. З 1944 до 1955 – перший заступник міністра народної освіти УРСР. Одночасно у 1947-1951 – редактор журналу «Радянська школа». Автор низки праць, присвячених проблемам навчання і виховання підростаючого покоління: «Розвиток радянської школи в Українській РСР у період першої післявоєнної п'ятирічки (1946-1950 роки)» (1957) та ін.

Харцієв Василь Іванович (31 грудня 1866 – 29 листопада 1937, м. Єлисаветград), педагог, мовознавець і теоретик літератури. Закінчив Катеринославську гімназію (1886) та Харківський університет (1890). У 1908 переїздить до Єлисаветграда, де очолює комерційну школу і одночасно викладає в реальному училищі. Підсумок свого систематизованого вивчення теорії О. Потебні надрукував в журналі «Червоний шлях» у статті «Мова та письмо – явище одного гатунку». Надрукував ряд критичних заміток, рецензій, у яких відстоював вчення О. Потебні від нападок дилетантів у мовознавчій науці. Був одним із найактивніших членів комітету з видання повного зібрання творів О.Потебні при Всеукраїнській Академії наук. Один із засновників Зінов'євського педагогічного інституту, його перший ректор. Засновник і керівник літературного об'єднання «ЛІТО» (1921)/

Хижняков Василь Васильович (14 липня 1871, Чернігів – 1949, м. Москва), лікар, журналіст. Батько – міський голова м. Чернігова. Закінчив гімназію (1889) та імператорську Військово-медичну академію (1895). Земським лікарем працював у різних губерніях. З лютого 1897 – санітарний лікар Олександрійського повіту. Згодом у Єлисаветграді – земський санітарний лікар. Видав кілька книжок «Медико-санитарного обозрения Єлисаветградского уезда», написав низку

наукових праць з гігієни та санітарії. У жовтні 1902 у Петербурзі залишає лікарську справу і стає професійним журналістом. Був членом редколегії газети «Наша жизнь», журналу «Без заглавия».

Хороманський Михайло Каєтанович (роки народження і смерті не встановлені) – видавець і редактор першої в Єлисаветграді приватної газети «Елисаветградский вестник», яка з'явилася у 1874, і виходила тричі на тиждень майже 18 років. Газета мала досить потужний інтелектуальний потенціал, у ній друкувалися науковці В. Ястребов, М. Марков, громадський діяч та чиновник С. Шелухін, листи та театральна критика І. Карпенко-Карого.

Хорунжий Анатолій Мефодійович (5 листопада 1915, с. Маломихайлівка Дніпропетровської обл. – 1991), журналіст, письменник. Закінчив інститут журналістики у Харкові (1938). Учасник 2-ї світової війни. У 1939-1941 – відповідальний секретар газети «Кіровоградська правда». Перший керівник обласного літоб'єднання «Степ». Після війни декілька років працював у Кіровограді. У Києві був директором Бюро пропаганди художньої літератури СПУ, редактором газети «Літературна Україна», секретарем правління Київської організації СПУ. Автор майже двох десятків книг: «Літа молодії» (1952), «Рідне село» (1956), «Незакінчений політ» (1958), «Незабутні весни» (1959), «Білі хати по долині» (1985); упорядник спогадів фронтовиків «Ми йшли до тебе, Перемого» (1985) та ін. Лауреат премії ім. О. Фадєєва.

Цвях Валентин Андрійович (15 листопада 1938,

м.Помічна – 7 липня 1990, м. Кіровоград). Був літературним працівником газети «Зоря комунізму» Кіровоградського району, завідуючим відділом газети «Молодий комунар», старшим редактором Кіровоградського обласного комітету телебачення і радіомовлення. Лауреат

обласної премії ім. Ю.Яновського за кращий твір з журналістики (1970).

Цибульський Микола Григорович (14 вересня 1937,

с.Березівка Маловисківського району), журналіст. У 1959-1964 навчався у Кіровоградському педагогічному інституті імені О. Пушкіна. У 1964-1967 – учитель української мови і літератури, заступник директора, директор Доучаєвської середньої школи Устинівського району. 1967-1980 – на партійній роботі в Устинівському та

Олександрійському районах. Закінчив Вищу партійну школу та аспірантуру Київського інституту культури. З 1980 до 1997 очолював управління з охорони державних таємниць у пресі. З 1997 – кореспондент газет «Кіровоградська правда» та «Народне слово». Член НСЖУ. Автор восьми наукових праць, друкувався в журналах «Україна» та «Людина і світ». Був головою обласної організації книголюбів.

Ципін Віталій Семенович (15 грудня 1939 – 2004),

журналіст, поет. Закінчив Дніпропетровський університет. У Кіровограді – з 1966. Автор і ведучий низки популярних телепрограм: «Театр і час», «Зворотний зв'язок», «Суботні зустрічі». Водночас у

1993 став першим редактором новоствореної газети «Україна-центр». Викладав журналістику в Кіровоградській філії університету «Україна». Вийшли дві книги поезій. У 1996 першим серед телевізійників області став заслуженим журналістом України.

Черкащенко Іван Михайлович (21 травня 1924, с.Піщана Одеської обл. – 13 січня 2011, Одеса), журналіст, публіцист, літератор. Учасник 2-ї світової війни./ Закінчив факультет журналістики Київського університету (1955). З 1950 на журналістській роботі в Гайвороні та Ульяновці. Був редактором Новоархангельської районної газети «Колос» (1967-1987). Друкувався з 1978. Автор збірок оповідань: «Тепло осені» (1978), «Квіти для наших дружин» (2004); повістей «Одкрив свою душу» (1984), «Тату, купи мені скрипку». Лауреат обласної журналістської премії імені Юрія Яновського. Член Спілки письменників України (1984).

Черномазов Мирон Юхимович (літературний псевдонім Н.Лютєков, партійний Мирон) (1882, м. Златопіль –1917), журналіст, агент царської охоранки. Був членом Центрального комітету РСДРП (б), одним з керівників більшовицької газети «Правда» (нічний випускаючий), якого знав і якому довіряв Ленін. З 1913 – секретний співробітник Петербурзького охоронного відділення і одночасно головний редактор «Правди». 22.01.1914 був запідозрений у провока-

торстві і відлучений від партійної роботи. У листопаді 1916 Бюро ЦК РСДРП винесло постанову про заборону всім партійним організаціям мати з ним справу. 7 березня 1917 заарештований як провокатор, у в'язниці отруївся.

Чикаленко Євген Харлампійович (9 грудня 1861, с. Перешори Ананьївського повіту на Одещині – 1929), громадський і культурний діяч, видавець, публіцист, благодійник. Закінчив Єлисаветградське земське реальне училище (1881), учасник українофільського гуртка Громада лікаря О. І. Михалевича. Навчався вільнослухачем на природничому факультеті Харківського університету. Вкладав кошти у видання перших українських газет та журналів «Громадська думка» (1906), «Рада» (1906-1914) та ін. Фінансував діяльність Наукового Товариства імені Тараса Шевченка (НТШ) у Львові, матеріально підтримував українських письменників. Автор афоризму: «Любити Україну треба не тільки до глибини душі, а й до глибини кишені». Після поразки УНР емігрував до Чехословаччини. У 1927-1929 працював головою термінологічної комісії Української Господарської Академії у Подєбрадах. Написав три томи «Спогадів», «Щоденник» (1907-1917) та інші твори. Ліга українських меценатів після здобуття Україною незалежності заснувала премію ім. Є.Х.Чикаленка.

Чигирин Віталій Єлисейович (11 травня 1908, с. Липове Новогеоргіївського району – 1937), журналіст, письменник. З 1935 працював у газетах «Зоря» (Дніпропетровськ) та «Літературной газете». Автор книжок оповідань і повістей: «Фрагменти доби» (1932), «Світання» (1934), «Перший гарт» (1935),

«Дівчата» (1936); роману «Квітень» (1937). Звинувачений у належності до української націоналістичної організації, розстріляний 15 листопада 1937 у Київській тюрмі.

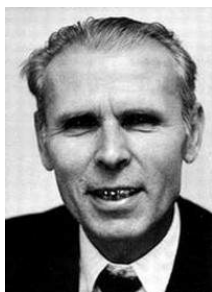

Чорноусько Леонід Дем'янович (5 червня 1918, с. Трепівка Знам'янського району), військовий діяч і журналіст. У 1940 закінчив Ленінградське вище військово-морське інженерне училище ім. Ф.Е. Дзержинського. Учасник 2-ї світової війни. Служив на балтійському ескадренному міноносії. Брав участь в обороні Риги, Таллінна, Ленінграда. Був важко поранений. 3 березня 1942 – фронтовий кореспондент центрального флотського журналу «Морской сборник». Війну закінчив у столиці Австрії Відні. Нагороджений багатьма бойовими орденами і медалями. Капітан 1-го рангу у відставці. Закінчив факультет журналістики Військово-політичної академії ім. В.І. Леніна. Працював у газеті «Советский Флот», у журналах «Морской сборник» та «Знаменосец». Лауреат декількох Всеросійських конкурсів журналістів. Автор декількох книг. Заслужений працівник культури Російської Федерації.

Чубенко

Володимир Аврамович (12

листопада 1927, с. Дубівка

Новгородківського р-ну – 14 жовтня 2006), журналіст, поет. У 1945-1951 служив в армії, після звільнення в запас майже півстоліття трудився на моторному заводі (нині «Мотор Січ»): спочатку слюсарем-складальником, а потім - кореспондентом багатотиражної

газети. Перші вірші з'явилися у 1950 (армійська газета «Красный воин»), У 1971 світ побачила перша книжка «Балакучий автомат». З 1976 – член СПУ. У 1973 брав участь у першому Республіканському конкурсі гумористів і став його лауреатом. Автор 12 книг.

Шандра Валентин Андрійович (12 жовтня 1925,

с. Світлопіль Олександрійського р-ну – 2008), журналіст. Учасник 2-ї світової війни. У 1952 закінчив факультет журналістики Уральського університету. Доктор історичних наук (1978), професор (1979). З його іменем пов'язане становлення уральської школи підготовки журналістських кадрів. Майже 30 років (1959 - 1988) очолював кафедру теорії і практики періодичної преси Уральського університету в Єкатеринбурзі. Підготував дев'ять кандидатів наук. З 1978 – відповідальний редактор щорічного міжвузівського збірника. Автор 10 книг, 70 наукових статей. Лауреат журналістської премії СРСР (1983). Заслужений працівник культури РРФСР (1981).

Шевченко Георгій Петрович (31 березня 1937, с. Зеле-

не Компаніївського р-ну), письменник і журналіст. Закінчив Бобринецький сільськогосподарський технікум, у 1979 – Уманський сільськогосподарський інститут. Працював агрономом Шостаківської машинно-тракторної станції Кіровоградської області, кореспондентом газет «Серп і молот» Знам'янського і «Зоря комунізму» Кіровоградського району, редактором радіогазети «Голос

хлібороба» Кіровоградського району, кореспондентом обласного радіо. З 1983 живе і працює у Чернівцях: кореспондент газети «Радянська Буковина», ведучий програм телеканалу ТВА, редактор газет «Джерела Буковини», «Відродження». Автор 10 книг поезій, роману «Неприборканий вигнанець» (2007) та інших творів. Член НСПУ. Лауреат літературно-мистецької премії імені Сидора Воробкевича (2010).

Шевченко Іван Іванович (21 вересня 1902, с. Павлиш

Онуфріївського р-ну – 22 квітня 1977), журналіст, поет. Навчався у Кременчуцькому залізничному технікумі. Працював редактором газет «Молоде село» та «Радянський юнак». Член літературної організації «Молодняк». З 1924 служив на Червоному флоті, по поверненні працював у Павлиші в колгоспі. Друкуватися почав з 1920 в газетах і журналах: «Всесвіт», «Молодий більшовик», «Молодняк», «Сільські вісті», «Селянська правда», «Червоний шлях», Один з перших редакторів журналу «Молодняк». Автор поеми «Пороги» (1923), «Комсомольське» (1925), збірки «Юнкорія», збірки «Червоний пісенник» (1925), збірки «Поезії» (1962). Псевдонім **Драгунча Ів.** У радянських критичних виданнях його творчість оцінювалася як «відображаюча натхненну героїкою комсомольську юність, пафосна соціалістичною перебудовою життя». Вірші витримані в пісенному ключі, деякі з них стали текстами для пісень, зокрема «Дванадцять косарів» (композитор Костянтин Богуславський). Писав краєзнавчі праці, вірші про будівників Кременчуцької ГЕС. Влітку 1957 Павлиш відвідав голова Верховної Ради УРСР поет Павло Тичина, на згадку про своє перебування тут написав вірш «В гостях у пісняра Івана».

Шелухін Сергій Павлович (літературний псевдонім **С.**

Павленко) (6 жовтня 1864, с. Деньги (Денеги) Золотоніського повіту Полтавської губернії, нині Черкаська область) – 25 грудня 1938, м. Прага), юрист, історик, дипломат, громадський і політичний діяч, представник народницько-демократичного напрямку української політичної думки міжвоєнного

періоду, письменник, педагог, член п'яти наукових товариств. Першим його вчителем був І. Ф. Бойко – племінник Тараса Григоровича Шевченка. У 1883 вступив до університету св. Володимира в Києві для здобуття загальної освіти, де прослухав курси на фізико-математичному факультеті з алгебраїчного аналізу диференціального та інтегрального числення. У 1885 перейшов на навчання на юридичний факультет цього університету. У 1888 їде до Єлисаветграда і стає кандидатом на судові посади в окружному суді. У 1888-1893 працював на різних посадах у Єлисаветградському окружному суді та редагував газету «Єлисаветградский вестник», надавши їй українофільського спрямування. Активно займався дослідницькою, публіцистичною роботою в «Єлисаветградском вестнике», опублікував низку правничих статей, які мали реальні правничі наслідки. У 1902 переїжджає до Одеси, де 15 років служить членом Одеського окружного суду. Працюючи в Одесі, стає співробітником петербурзького журналу «Право» та «Одесского листка», у яких друкує кілька юридичних статей щодо права жінок бути захисниками в кримінальних та повіреними в цивільних процесах, зокрема «Права женщины быть присяжным поверенным по судебным уставам 1864 г.» Став генеральним суддею в добу Центральної ради, а з перейменуванням генерального суду в Український сенат – сенатором. Двічі був міністром юстиції та одночасно – Генеральним прокурором УНР.

Очоловав українську делегацію на мирних переговорах з РРФСР у червні 1918, був членом української делегації на мирних переговорах у Парижі в 1919 з 1921 жив за кордоном, спочатку у Відні, а потім у Празі.

Шеремет

Михайло Сергійович (27 червня 1925, с. Варварівка Долинського р-ну – 2010, м. Кривий Ріг), один з найвідоміших фольклористів і краєзнавців Придніпров'я, журналіст, редактор, самобутній літератор. Закінчив Львівську юридичну школу і історичний факультет Кримського університету. Працював бурильником, обліковцем, агентом уповнінова, більше 50-ти років журналістом. Починав з Галичини, де залишився після війни, згодом в м. Кривий Ріг. Автор кількох книг.

Шкловський Ісаак Вульфівич (8 квітня 1864, за ін. даними 14 березня 1863 чи 1865, м. Єлисаветград – 28 лютого 1935, м. Лондон), публіцист, критик, прозаїк та перекладач, що писав під псевдонімом **Діонео**. Навчався у гімназії в Єлисаветграді, потім у Харківському університеті. Писати почав з 16 років,

поміщаючи у газетах вірші, розповіді та критичні статті. З 1886 по 1892 рік був у засланні в Якутії, де одночасно з побутом іногородців вивчав нові мови; друкував в «Одесских новостях» і «Русских ведомостях» белетристично-етнографічні нариси, перший - «К полярному кругу» вийшов і на англійській мові. З 1893-го перебував постійним співробітником «Русских ведомостей», де помістив ряд сибірських нарисів, зібраних, потім у книзі «На крайнем северо-востоке Сибири» (1895; французький переклад 1896). За пропозицією редакції відправився у 1896 році до Лондона, друкував свої нариси з англійського життя в «Русских ведомостях», а з 1897 року в «Русском богатстве» (за підписом Діонео). Статті з «Русского богатства» видані окремо редакцією цього журналу в переробленому вигляді під назвою «Очерки современной Англии» (1903). Крім того, Шкловський писав оповідання, друкував статті в англійських виданнях («Academy», «Daily Chronicle» та ін.). Вважався авторитетним фахівцем по Великобританії у російській пресі свого часу. Перебуваючи у Лондоні, підтримував зв'язок з Єлисаветградом, друкував у газеті «Голос Юга» свої статті з 21 червня 1914 року по 17 листопада 1917 року. Автор романів «Кровавые зори» (1920, Париж) та «Когда боги ушли» (Берлін, 1923). В останньому творі рідне місто Єлисаветград фігурує під назвою Верхньо-Інгульськ.

Шпіндовський Ілля Якович (Долінов) (роки народження і смерті – не встановлені), єлисаветградський співак (баритон), педагог, музичний критик. У 1908 офіційно відкрив класи співу і оперного ансамблю. Друкував статті в газеті «Голос Юга» (Єлисаветград), в т.ч. під псевдонімом Консонансь. Входив до редакційної колегії і писав фельетони до спеціалізованого мистецького часопису «Музыкальный труженик» (Москва, головний

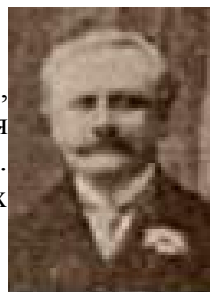
редактор. І. Ліпаєв). Автор проблемних дописів до журналу «Театр и искусство» (Санкт-Петербург, видавець З. Холмська).

Шполянський Амінадав Пейсахович (Дон Амінадо) (7 травня 1888, м. Єлисаветград – 1957, м. Париж), поет, мемуарист, журналіст. Закінчив Єлисаветградську гімназію (1906). Навчався на юридичному факультеті Одеського університету, закінчив Київський університет (1910). Був кореспондентом єлисаветградської газети «Голос Юга», висвітлював для неї похорон Л. М. Толстого (1910). У 1919 емігрував спочатку до Константинополя, потім до Франції. Автор поетичних збірок: «Дым без отечества» (1921), «Накинув плащ» (1928), «Нескучный сад» (1935), «В те баснословные года» (1951); збірника оповідань «Наша маленькая жизнь» (1927). Єлисаветградський період життя знайшов відображення у книзі спогадів «Поезд на третьем пути» (1954) – однієї з кращих у мемуарній літературі ХХ століття. Творчістю єлисаветградця захоплювалися І. Бунін, Ф. Шалляпін, М. Цветаєва, О. Купрін та багато інших. Представлений в антології «Украина. Русская поэзия. XX век» (2007). У 1920 написав вірш «Про белого бычка», в якому передбачив розпад СРСР і наступні події.

Штейн Йосип-Герш Аврамович (1864, м. Богопіль Подільської губернії – після 1938), лікар, громадський діяч, видавець. Надрукував ряд статей у медичних

виданнях. З 1899 по 1906 видавав «Лікарський календар» і «Календар для фармацевтів». Помістив декілька фейлетонів в «Еженедельнике практической медицины». З виникненням сіонізму став його активним пропагандистом, автором брошури «Сионизм, его сущность и течения». В Єлисаветграді був обраний головою Товариства взаємодопомоги прикажчиків «Опора». З листопада до кінця грудня 1908 року видавав в Єлисаветграді газету «Жизнь Юга». Укладач «Календаря на 1902 год» (Єлисаветград, 1901). У 1906 заснував у Єлисаветграді єврейське еміграційне товариство. З 1913-го – заступник голови Єлисаветградського товариства охорони народного здоров'я. Емігрував. У 1938 відійшов від активної громадської діяльності за станом здоров'я, помер в окупованому Парижі.

Шульга Віктор Андрійович (7 листопада 1923, м. Новомиргород – 2005), журналіст, художник, поет. Учасник 2-ї світової війни. Все життя пропрацював у новомиргородській районній газеті «Червона зірка». Закінчив два курси Одеського художнього училища (1948). Автор сотень живописних полотен (пейзажів, портретів, натюрмортів, малюнків та акварелей), які зберігаються у кіровоградських музеях та приватних збірках. Автор книги поезій «На тихій пристані» (1995).

Шурапов Володимир Петрович (3 жовтня 1928, м. Зінов'євськ), поет, прозаїк, театрознавець. Закінчив історичний факультет Одеського університету. Працював журналістом, старшим редактором обласної студії телебачення, з 1993 року – керівник літературно-драматичної частини обласного музично-драматичного театру ім. М. Кропивницького, дослідник його історії. Автор 40 статей про видатних діячів театрального мистецтва нашого краю, які були підготовлені для Енциклопедії Сучасної України. У творчому доробку літератора 20 книжок, серед яких поетичні збірки, прозові та публіцистичні твори, присвячені театральному мистецтву, героїці 2-ї світової війни, видатним постатям степової Кіровоградщини. Автор текстів 120 пісень. Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова, обласної журналістської премії та ін.

Юдовський Володимир Григорович (3 серпня 1880, м. Новогеоргієвськ, Херсонська губернія – 24 жовтень 1949, м. Москва) – член РСДРП (б), учасник революційного руху в Російській імперії і громадянської війни на Україні. У жовтні 1917 – член Одеського обласного комітету РСДРП (б), активний дописувач газети «Голос Пролетарія» і газети «Солдатская дума». За його ініціативою була переобрана редакція газети «Голос революції». Голова Раднаркому Одеської радянської республіки в січні-березні 1918. З весни 1918 – в Москві, член губкому РКП (б). Працював редактором комуністичної газети «Кизил Байрок» («Червоний прапор»). З 1923 – на викладацькій роботі в Москві. Професор історичного факультету Московського державного університету (МДУ), історик партії.

Юречко Віталій Іванович (24 вересня 1936, селище Онуфріївка – 5 вересня 2004), журналіст, письменник Закінчив Онуфріївську семирічку (1950), Олександрійський культосвітній технікум (1955), Харківський інститут культури (1963), довгий час працював у Сибіру. З 1969 на Донецькому обласному телебаченні – старший, головний редактор літературного мовлення. Був редактором сатиричного журналу «Ё-моё!». Наприкінці 1990-х створив телепередачу «Літературне перехрестя», був її незмінним ведучим. У 1986-1992 очолював обласне об'єднання літераторів при Донецькій письменницькій організації. Видав 23 поетичні збірки. Лауреат літературних премій ім. В. Шутова та ім. Володимира Сосюри. Член НСПУ.

Юр'єв Валер'ян (Валерій) Олексійович (26 червня 1937, с. Лозуватка Новоукраїнського р-ну – 6 листопада 1980). Навчався в Кіровоградському педагогічному інституті імені О. Пушкіна. З 1959 вчителював у Дніпропетровську.

Працював методистом з фольклору та етнографії у Кіровоградському обласному Будинку народної творчості, кореспондентом молодіжної газети. У 1972 році переїхав до Миколаєва, де працював у редакції обласної газети «Південна правда», завідував кабінетом молодого автора в місцевій організації Спілки письменників України. Займався перекладацькою діяльністю. Автор збірок поезій: «Доля» (1967), «Орбіти дня» (1974), «З материнського поля» (1981), «Силует матері» (1981), «Спрага» (1984); п'єси «Залізна троянда» (1972); повістей «Отой Вітька Паливода!» (1975), «Золота неділя» (1983) та ін. Член СПУ.

Яблоновський Олександр Олександрович (3

листопада 1870, с. Кетрисанівка Бобринецького р-ну – 1934, м. Париж). Закінчив юридичний факультет Петербурзького університету, працював присяжним повіреним. Літературний дебют відбувся 1893 у журналі «Русское богатство». У журналі «Образование» вів сатиричний відділ «Родные картинки». Написані для цього освітянського часопису нариси і фейлетони склали тритомник творів «Родные картинки» (1912-1913). Великий резонанс викликала автобіографічна повість «Из гимназической жизни» (1901). У 1918 переїхав з Москви до Одеси, працював у газетах. У 1920 емігрував з Добровольчою армією. 1925-1934 жив у Парижі, працював у жанрі політичного фейлетону. Зайняв непримирену позицію у ставленні до більшовицького експерименту та його вождів, писав про голод в Україні 1933, засуджував прислужництво радянських та зарубіжних письменників. 1928 обраний Головою Ради Спілки російських письменників та журналістів в еміграції.

Якубовський Антон Федорович (1844-1918), нотаріус, громадський діяч. Засновник Олександрійської та Єлисаветградської громадських бібліотек. Член Єлиса-

ветградського благодійного товариства поширення грамотності й ремесел. Друкувався в столичній газеті «Неделя», в «Одесском Вестнике», в елисаветградському часописі «Голос Юга» (під псевдонімом «Обыватель»).

Яновський Олександр Маркович (псевдонім **Олександр Ясний**) (26 листопада 1903, станція Фундукліївка – 7 лютого 1945), поет, журналіст. 1923 вийшов перший поетичний збірник О. Ясного «Каменя», пізніше книги «Шаг», «Ухабы», «Ветер в лицо». З перших днів війни О. Ясний був на фронті, працював редактором дивізійної газети. Від Підмосков'я дійшов до Німеччини. На плацдармі за річкою Шпрее 7 лютого 1945 загинув, похований у невеликому німецькому містечку Грос-Рауден.

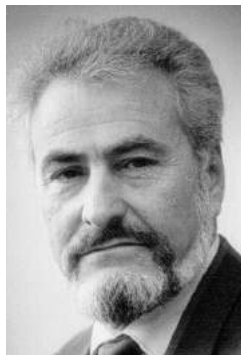
Яновський Юрій Іванович (14 серпня 1902, с. Маєрове Компаніївського району – 25 лютого 1954, м. Київ). Один із найвизначніших романтиків в українській літературі першої половини ХХ століття. 1919 закінчив Єлисаветградське реальне училище. Працював у адмінвідділі повітового виконкому та повітовому статистичному бюро. Навчався в Київському політехнічному інституті (1922-1923). 1925 - 1926 працював на Одеській кінофабриці художнім редактором. З 1927 жив у Харкові, з 1939 – у Києві. Перший вірш «Море» надрукував російською мовою (1922), уперше виступив з віршами українською мовою 1924, потім перейшов на прозу. Рідне місто увічнив у повісті «Байгород». Редактор журналу «Українська література», військовий

журналіст. 1945 – кореспондент на Нюрнберзькому процесі. Твори Яновського, окрім поодиноких видань, кілька разів були видані: «Збірка творів», I-IV (1931-1932); «Вибране» (1949); «Твори», I-II (1954); «Твори», I-V (1958-1959). Лауреат Сталінської премії (1949).

Янчуков Станіслав Миколайович (14 червня 1938, с. Світлопілля Олександрійського району – 9 травня 2019, м. Кропивницький), профспілковий діяч, журналіст, краєзнавець. Закінчив філологічний факультет КДПІ ім. О. С. Пушкіна та Вищу партійну школу. Працював на виробництві, перебував на комсомольській і партійній роботі. У 1983 обраний секретарем обласної ради профспілок, у 1991 – заступником голови Федерації профспілок області. У 1997-1998 – начальник обласного управління в справах преси та інформації. Голова обласної виборчої комісії по виборах до місцевих рад у 1990, 1994, 1998, 2002. Включений у довідникову книгу «Профспілкові діячі України. 167 біографій» (Київ, 1997). З 1998 – головний редактор Центрально-Українського видавництва. Здійснив редакційну підготовку понад 200 історико-краєзнавчих та художніх видань місцевих авторів. Автор книг: «Весна і 40 тисяч посмішок» (2003), «На чолі місцевого самоврядування» (2004), «З іменем Ястребова» (2005), «До спортивних вершин. Нариси з історії фізичної культури і спорту Кіровоградщини» (у співавт.) (2016); статей у місцевих періодичних виданнях. Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова (2005, 2018).

Ярош Віктор Петрович (18 жовтня 1914, с. Бистрик Сумської обл. – 18 жовтня 2001, м. Кіровоград). Закінчив

Київський педагогічний інститут (1947). Учасник 2-ї світової війни. Працював заввіділом культури газети «Кіровоградська правда» (1948 - 1966). Протягом двох десятиліть – керівник обласного літоб'єднання «Степ». З 1978 – організатор та перший завідувач меморіального музею М.Кропивницького у Кіровограді. Зібрав понад 4 тисячі експонатів. Автор книг: «Почесні громадяни міста Кіровограда» (1990), «Стежками завіяними» (1992), путівника «Меморіальний музей М.Л.Кропивницького у Кіровограді» (1990), упорядник «Спогадів про М. Л. Кропивницького» (1990). Лауреат обласної краєзнавчої премії імені Володимира Ястребова (1994). Включений до енциклопедичного словника «Митці України» (1992).

Ярроу Бернард (справжнє прізвище **Борис Ілліч Ярошевич**) (13 серпня 1899, Єлисаветград – 1973, США). Навчався в Єлисаветградській гімназії. Вступив до Новоросійського університету в Одесі, але пробув у ньому недовго. Емігрувавши до Польщі, продовжив навчання у Краківському університеті. З 1922 жив у США. Тоді ж англізував своє слов'янське ім'я та прізвище Борис Ярошевич на Бернарда Ярроу (у перекладі з англійської – деревій). У 1928 закінчив юридичний факультет Колумбійського університету. До 1937-го займався юридичною практикою в Нью-Йорку. З 1938 по 1942 – помічник окружного прокурора Нью-Йорку. У 1942 вступив на службу до щойно створеного Управління стратегічних служб (УСС), попередника Центрального Розвідувального Управління (ЦРУ) США. Був спеціальним помічником начальника УСС генерала Вільяма Донована (1883-1959), якого називають «батьком американської розвідки», «батьком ЦРУ». Під час 2-ї світової війни з 1942 по 1945 виконував розвідувальну місію в Югославії щодо формування майбутнього уряду цієї країни. У квітні-червні 1945 був членом американської делегації на установчій конфе-

ренції ООН у Сан-Франциско. З 1945 по 1952 працював у юридичній фірмі Салліван і Кромвель. Уродженець Єлисаветграда став одним із засновників радіостанції «Вільна Європа» («Радіо «Свобода») (1952), її віце-головою (1954-1957) та старшим віце-головою (1957-1972).

Ястребов Володимир Миколайович (5 липня 1855, с. Крива Лука Самарської губернії – 21. 12. 1898, м. Херсон), історик, етнограф, археолог, краєзнавець. Закінчив Новоросійський університет в Одесі (1876), учень В. І. Григоровича. З 1876 – викладач історії в Єлисаветградському земському реальному училищі та жіночій гімназії. Кандидат історичних наук (1877). Історико-географічний музей при училищі перетворив у один з кращих серед навчальних закладів Росії з багатою археологічною колекцією (1883). Один з ініціаторів спорудження в Єлисаветграді пам'ятника В.І.Григоровичу (1893), виголосив промову на його відкритті. Один із засновників Єлисаветградської громадської бібліотеки (1897). Дійсний член Московського археологічного Товариства (1889) та Одеського Товариства історії і старожитностей (1893). Багато його статей і розвідок друкувалися в «Киевской старине». Автор книг: «Малорусские прозвища Херсонской губернии» (1893), «Материалы по этнографии Новороссийского края, собранные в Елисаветградском и Александрійском уездах» (1894). Кіровоградською обласною радою та облдержадміністрацією у 1994 засновано краєзнавчу премію ім. В. М. Ястребова.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

А

Александров Віктор Євгенович
Альберт Ріс Вільямс
Ангерт Давид Миколайович
Андрейкович Тимофій Павлович
Андрієвський Олексій Олександрович
Андрющенко Микола Федотович
Аров Борис Лазарович
Архипов Григорій

Б

Базилевський Володимир Олександрович
Байдебура Павло Андрійович
Балицький Григорій Васильович
Безпечний Іван Прокопович
Березняк Борис Тихонович
Бершадський Рудольф Юлійович
Біба Петро Микитович
Білорус Антон Васильович
Білуха Микола Тимофійович
Блинець Віктор Семенович
Бондаренко Микола Герасимович
Борисов Євген Іванович
Борисов Микола Іванович
Братченко Іван Григорович
Браун Яків Веніамінович
Бровченко Володимир Якович
Бронфман Іцик Львович
Будулатєв Артур Борисович
Бурейко Георгій Семенович

В

Валеріанов-Броунштейн Михайло Адамович
Варун-Секрет Сергій Тимофійович
Вельтман Михайло Лазарович
Винниченко Володимир Кирилович
Вісікан Панас Захарович
Віткоп Міллі
Волгін Олександр
Володарський Микола Абрамович
Волотковський Сергій Андроникович

Г

Гайсинський Адольф Григорович
Ганоцький Віктор Федорович
Гар Віра Євгенівна
Гаранін Володимир Михайлович
Гвоздецький Володимир Павлович
Гельбах Павло Олександрович
Гетьманець Михайло Захарович
Годованець Микита Павлович
Голбштейн Матвій Абрамович
Голованівський Сава Овсійович

Голоушев Сергій Сергійович
Гольденберг Абрам Маркович
Гольденберг Йосип Абрамович
Гольденберг Яків Маркович
Гольдштейн Дмитро Антонович
Гомберг Олександр Семенович
Гомберг (Зорін) Сергій Семенович
Гончаренко Борис Аврамович
Гоняєв Михайло Костянтинович
Гордін Яків Михайлович
Горшков Дмитро Степанович
Грабенко (Конощенко) Андрій Михайлович
Градовський Григорій Костянтинович
Грановський Наум Самійлович
Григорук Євген Максимович
Грієва Зінаїда Миколаївна

Гроссман Іуда Соломонович
Грузін Василь Дмитрович
Грушевський Григорій Іванович
Грушевський Михайло Сергійович
Гус Михайло Семенович

Д

Демченко Галина Олексіївна
Дем'ян Бєдний (Придворов Юхим Олексійович)
Детенгоф Олександр Карлович
Дібровний Андрій Трофимович
Добрін Наум Носвич
Добров Афанасій Микитович
Добролежа Микола Тимофійович
Довгий Олексій Євгенович
Долгий Вольф Гітманович
Долинський Семен Григорович
Долматовський Євген Аронович
Доломан Євмен Михайлович
Дорош Юхим Якович
Дробишевський В'ячеслав Іванович

Е

Ерделі Яків Егорович

Є

Єнохін Сергій Олександрович
Єфимовський Євген Амвросійович

Ж

Жолдак Олесь Іванович
Журавський Владислав Васильович
Журба Василь Гнатович
Журлива Олена Костівна

З

**Заблудовська Регіна Мартинівна
Завадський Михайло Ромуальдович
Загравенко Анатолій Романович
Заруба Костянтин Васильович
Заруба Юрій Володимирович
Зелений Павло Олександрович
Зінов'єв Григорій Овсійович
Золотарьов Гілель
Зонін Олександр Ілліч
Зубов Микола Георгійович**

I

**Івашенко Антоній Ілліч
Ісаєв Іван Ліфантіївич**

К

**Каблука Михайло Іванович
Каллаш Марія Олександрівна
Каневський Амінадав Мойсейович
Карєв Григорій Андрійович
Карпенко-Карий Іван (Іван Карпович Тобілевич)
Касвінов Марк Костянтинович
Кердіваренко Олександр Федорович
Клименко Яків Дмитрович
Клинов Ісай
Книш Георгій Арсенович
Кобець Ригор
Ковпак Василь Ксенофонович
Колесніченко Віталій Семенович
Корж Віктор Федорович
Коростіна Людмила Яківна
Косенко Петро Дмитрович
Кравцов Лаврентій Петрович
Крамаренко Володимир Сергійович
Кричевський (Осипов) Йосип Зіновійович
Кузьменко Віктор Якович
Куліш Микола Гурович**

Куманський Анатолій Петрович
Куманський Броніслав Петрович

Л

Лapidус Володимир Семенович
Левандовський Микола Євгенович
Левитський Микола Васильович
Литвакова Юдіфь Марківна
Лігостов Вільям Олексійович
Логвиненко Віталій Андрійович
Ломберг Лев Давидович
Львовський Зіновій Давидович

М

Макаровський Юхим Борисович
Маланюк Євген Філімонович
Малиновський Вадим Олександрович
Малієвський Арнольд Якович
Малошійченко Леонід Кіндратович
Мальшинський Аркадій Павлович
Маруніч Ольга Іванівна
Масенко Терентій Германович
Маслов Аркадій
Матівос Юрій Миколайович
Медушенко Олександр Андрійович
Мексин Яків Петрович
Меламуд Хаїм Гершкович
Мельник Петро Іванович
Мерцедін Олег Олександрович
Микитенко Іван Кіндратович
Миколук Василь Корнійович
Миценко Михайло Петрович
Мордовець Данило Лукич
Мороз Валентин Леонвдович
Моторний Юрій Давидович
Мусіак Спиридон Опанасович
Мушинський Петро Дмитрович

Н

Народовий Леонід Миколайович
Негретов Павло Іванович
Нікольський Олександр Іванович
Нікольський Юрій Олександрович
Нюренберг Амшей Маркович

О

Ойфа Петро Наумович
Олеша Юрій Карлович
Олійник Віталій Миколайович
Оліфіренко Іван Павлович
Оноре-Артинов Михайло Михайлович

П

Панютін Лев Костянтинович
Пастушенко Аркадій Юхимович
Пашковський Микола Опанасович
Петров Віктор Платонович
Петров Микола Гаврилович
Пильненький Сергій Олексійович
Плющ Олександр Львович
Погрібний Віктор Олексійович
Поліщук Валер'ян Львович
Поляновський Георгій Олександрович
Понеділок Микола Васильович
Попович Роман Миронович
Поповкін Євген Юхимович
Порецький Платон Сергійович
Потехін Юрій Миколайович
Протопопов Василь Якович
Пузенкін Сергій Олексійович
Пустовойт Петро Григорович

Р

Рабцун Василь Савович

Равич Леонід Йосипович
Равлюк Микола Трохимович
Решетилов Вадим Григорович
Резніков Леонід Якович
Родохлеб Михайло Пилипович
Розмирович Олена Федорівна
Романцевич Володимир Костянтинівич
Рохович Олександр Ілліч
Рубінштейн Модест Йосипович
Ружанський Юхим Григорович
Русов Олександр Олександрович

С

Савельєв Віталій Семенович
Сандул Валентин Олексійович
Саржевський Василь Михайлович
Свобода Віктор Леонтійович
Селевін Олександр Іванович
Селівановський Олексій Павлович
Семененко Олександр Платонович
Серебрянський Марк Ісаакович
Сиволап Дмитро Спиридонович
Сиволап Петро Спиридонович
Смідович Антон Людвігович
Смушкова Марія Аркадіївна
Соколов Віктор Вікторович
Соколов Григорій Іванович
Соколовський Микола
Сосюра Володимир Миколайович
Спектор Йосип Григорович
Спринчан Броніслав Петрович
Степовий Юрко (Пестушко Федір Юрійович)
Стеценко Степан Омелянович
Сторицин Петро Ілліч (Коган)
Сторожук Василь Федорович
Сухорученко Геннадій Анатолійович

Т

Таратута Віктор Костянтинович
Таратута Олександр Григорович
Тарковський Арсеній Олександрович
Тарловський Марк Арійович
Тезяков Микола Іванович
Тендюк Леонід Михайлович
Тищенко Микола Іванович
Тімановський Андрій Тихонович
Трегуб Семен Адольфович
Тренін Володимир Володимирович
Тростянецький Арон Абрамович
Троцький Лев Давидович
Тун Яків Аврумович

У

Удовенко Леонід Антонович

Ф

Файнерман Ісаак Борисович
Феденко Панас Васильович
Філіпенко Віктор Костянтинович
Філіпов Олексій Михайлович

Х

Харцієв Василь Іванович
Хижняков Василь Васильович
Хороманський Михайло Каєтанович
Хорунжий Анатолій Мефодійович

Ц

Цвях Валентин Андрійович
Цибульський Микола Григорович
Ципін Віталій Семенович

Ч

Черкащенко Іван Михайлович
Черномазов Мирон Юхимович
Чигирин Віталій Єлисейович
Чикаленко Євген Харлампійович
Чорноусько Леонід Дем'янович
Чубенко Володимир Аврамович

Ш

Шандра Валентин Андрійович
Шевченко Георгій Петрович
Шевченко Іван Іванович
Шелухін Сергій Павлович
Шеремет Михайло Сергійович
Шкловський Ісаак Вульфович
Шпіндовський Ілля Якович
Шполянський Амінадав Пейсахович
Штейн Йосип-Герш Аврамович
Шульга Віктор Андрійович
Шурапов Володимир Петрович

Ю

Юдовський Володимир Григорович
Юречко Віталій Іванович
Юр'єв Валер'ян Олексійович

Я

Яблоновський Олександр Олександрович
Якубовський Антон Федорович
Яновський Олександр Маркович
Яновський Юрій Іванович
Янчуков Станіслав Миколайович
Ярош Віктор Петрович
Ярроу Бернард
Ястребов Володимир Миколайович

